

Hof van Cassatie van België

Jaarverslag 2012

Redactie

E. Dirix – M. De Swaef – D. Patart – V. Vanovermeire

De algemene vergadering van het Hof heeft op 21 februari 2013 het verslag goedgekeurd. De korpsvergadering van het parket bij het Hof heeft dit gedaan op 20 februari 2013.

Voorwoord	8
Vorwort	9
Voorstelling van het Hof van Cassatie	11
Algemene voorstelling	11
Het Hof van Cassatie en andere rechtscolleges	13
<i>Algemeen</i>	13
<i>Belgische magistraten bij het Benelux-Gerechtshof</i>	14
Het Hof van Cassatie en instellingen op Europees niveau	14
Internationale betrekkingen	14
Personalia	15
Belangrijke arresten van het Hof	17
Burgerlijk recht	17
<i>Aansprakelijkheidsrecht</i>	17
- Informatieplicht	17
- Schadevergoeding – Bruggensioen	17
- <i>Actio pauliana</i> – Verjaring – Onroerend goed transactie – Goede trouw – Art. 1 Hyp.W.	18
- Burenhinder – Nabuurschap	18
- Aansprakelijkheid – Bewaarder van de zaak – Minderjarig kind dat het voertuig is binnengedrongen	19
<i>Familie recht</i>	20
- Echtscheiding door onderlinge toestemming – Regelingsakte – Juridische aard – Wilsgebreken	20
<i>Verbintenissen</i>	20
- Betaling door een derde – Weigering door de schuldeiser	20
- Overeenkomst – Wilsgebreken – Gekwalificeerde benadeling	21
<i>Bijzondere overeenkomsten</i>	21
- Aannemingsovereenkomst – Onderaanneming – Rechtstreekse vordering – Samenloop met een derdenbeslag	21
- Koopovereenkomst – Toebehoren van het verkochte goed – Rechtsvordering propter rem – Voorwaarden van overdracht.	21
- Koopovereenkomst – Verborgten gebrek – Vordering tot prijsvermindering – Deskundigenverslag – Verbindende kracht	22
- Woninghuur – Nietigheid overeenkomst – Vlaamse Wooncode – Bezettingsvergoeding – Verrijking zonder oorzaak	22
- Garantie op eerste verzoek	23
- Lastgeving – Stilzwijgende herroeping – Volbrengen van de handeling waartoe de lastgeving strekt	23

<i>Jeugdrecht</i>	24
- Jeugdbescherming – Plaatsing – Verlenging	24
- Jeugdbescherming – Plaatsing in een pleeggezin – Recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven	24
- Jeugdbescherming – Plaatsing in een pleeggezin – Partijen in de rechtspleging – Grootouders	25
<i>Andere uitspraken in burgerlijke zaken</i>	25
- Architect – Beroepsplichten – Architect-bezoldigde en architect-ambtenaar	25
Economisch recht	26
<i>Marktpraktijken</i>	26
- Verbod – Solden – Sperperiode – Verenigbaarheid met het EU-recht	26
<i>Insolventie en vereffening</i>	28
- Faillissement – Verschoonbaarheid – Werking in de tijd van de nieuwe wet	28
- Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen – Vonnis dat uitspraak doet over de homologatie van een reorganisatieplan – Onsplitsbaarheid – Partijen tegen wie het hoger beroep moet worden gericht	28
- Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen – Procedure – Hoedanigheid van partij	29
<i>Vennootschappen</i>	29
- Vennootschap – Schade aan het vennootschapsvermogen – Geen individueel vorderingsrecht aandeelhouders	29
<i>Verzekeringen</i>	30
- Rechtstreekse vordering tegen aansprakelijkheidsverzekeraar – Verjaring – <i>In solidum</i> veroordeelde aansprakelijke	30
- Vergoeding van de zwakke weggebruikers – Bestuurder	31
- Vastgestelde termijn – Overmacht – Verlenging – Duur	31
<i>Zeerecht</i>	32
- Scheepvaart – Scheepseigenaar – Beperking aan aansprakelijkheid – Binnenschip – Oliverontreiking – LLMC-verdrag	32
- Scheepvaart – Schelde – Statuut – Vrije doorvaart – Verdrag van Wenen	32
Fiscaal recht	33
<i>Inkomstenbelasting</i>	33
- Uitoefening van de geneeskunde – Verhuring recht op uitbating cliënteel	33
- Inkomsten uit levensverzekeringscontracten – Berekening van de looptijd van het contract	33
- Aanslag volgens tekenen en indiciën – Opeenstapeling van vermoedens – Tegenbewijs	34
- Verkeersbelasting – Vermoeden van gebruik van het voertuig	34
- Inkomstenbelastingen – Vaststelling en invordering – Voorheffing – Weerslag op de fiscale toestand van de verkrijger van de inkomsten	35
<i>Belasting over de toegevoegde waarde</i>	35
- Belasting over de toegevoegde waarde – Beroep voor de rechter – Mogelijkheid op te treden vóór de uitvaardiging van het dwangbevel	35
- Belasting over de toegevoegde waarde – Vrijstellingen – Verhuur van onroerende goederen – Levering van gemeubeld logies – Verlenen van onderdak aan betalende gasten	36

<i>Andere arresten in fiscale zaken</i>	37
- Provinciebelastingen – Belasting op gsm-pylonen – Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven – Verbod op het opleggen van retributies voor het gebruik van het openbaar domein	37
- Gemeentelijke opcentiemen op de gewestelijke leegstandsheffing	37
Strafrecht	38
<i>Strafprocedure</i>	38
- Voorlopige hechtenis – Verbod op vrij verkeer – Draagwijdte en duur van de maatregel	38
- Onderzoek in strafzaken – Zuivering van nietigheden	40
- Verjaring – Contraventionalisatie van een wanbedrijf ingevolge een aangetoonde preciaire financiële toestand	41
- Jeugdbescherming – Plaatsing – Verlenging	42
- Verzwaring van de toestand van de beklaagde – Wettelijke herhaling	42
<i>Straf en strafuitvoering</i>	42
- Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank – Geen beslissing vóór het verstrijken van de effectieve hoofdstraf – Gevolg	42
<i>Andere uitspraken in strafrecht</i>	44
- Beslag – Bewarend beslag op onroerende goederen van gelijke waarde – Motivering – Substantiële vormvereiste	44
- Administratieve geldboete – Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle – Hoger beroep bij de correctionele rechtbank	44
- Drukpersmisdrijf	45
- Onwettig in het Rijk verblijvende vreemdelingen – Verwijdering – Vrijheidsberoving – Bevoegdheden van de rechter	45
- Vreemdeling – Inreisverbod – Toezicht door de onderzoeksgerechten	46
Sociaal recht	46
- Arbeidsrelatiewet – Werking in de tijd	46
- Europese Ondernemingsraad	47
Gerechtelijk recht	48
<i>Materiële bevoegdheid van de rechter</i>	48
- Administratieve geldboete – Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle – Hoger beroep bij de correctionele rechtbank	48
<i>Procedure</i>	48
- Verklaring van uitvoerbaarheid – Openbare orde – Adagium volgens hetwelk “de strafvordering de burgerlijke rechtsvordering schorst”	48
- Taak van de rechter	50
- Deskundigenonderzoek – Voorlopig bewind – Inleiding van de vordering– Eenzijdig verzoek	51
<i>Wraking en onttrekking</i>	51
- Wraking	51
- Kansspelcommissie – Administratieve overheid	52
<i>Beslag en middelen tot tenuitvoerlegging</i>	52
- Aannemingsovereenkomst – Onderaanneming – Rechtstreekse vordering – Samenloop met een derdenbeslag	52

- Vatbaarheid voor beslag – Bankrekeningen van een diplomatieke zending – Internationale regel van gewoonterecht <i>ne impediatur legatio</i>	52
Publiek en administratief recht	53
- Decreet – Bekendmaking – Verplichting voor de rechter om een nog niet bekendgemaakte norm toe te passen	53
- Administratieve overheid – Kansspelcommissie	54
Belangrijkste conclusies van het openbaar ministerie	55
Burgerlijk, handels- en economisch recht	55
Gerechtigd recht	59
Fiscaal recht	63
Sociaal recht	67
Strafrecht en strafrechtspleging	67
Publiek en administratief recht	71
Tuchtrecht	72
Rede uitgesproken door Jean-François Leclercq, procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, op de plechtige openingszitting van 3 september 2012	73
Voorstellen <i>de lege ferenda</i> van het openbaar ministerie	75
Aanhef	75
Opvolging van de vorige voorstellen	78
Enkele nieuwe voorstellen	83
<i>Burgerlijk en gerechtelijk recht</i>	83
<i>Strafrecht</i>	88
<i>Tuchtrecht</i>	99
<i>Maritiem recht</i>	99
Het Hof van Cassatie in cijfers	101
Inleiding	101
Globale cijfers voor het kalenderjaar 2012	102
Gegevens per materie	104

<i>C-zaken</i>	104
<i>D-zaken</i>	107
<i>F-zaken</i>	107
<i>H-zaken</i>	109
<i>P-zaken</i>	109
<i>S-zaken</i>	112
<i>G-zaken</i>	114
<i>Bijzondere procedures</i>	115
Resultaat van de cassatieberoepen	115
<i>Cassatie in het algemeen</i>	115
<i>Cassaties per ressort</i>	117
Conclusie	120
Bijlage – Organigram en samenstelling van het Hof van Cassatie en het openbaar ministerie	121
Organigram en samenstelling van de zetel op 31 december 2012	121
<i>Organigram</i>	121
<i>Samenstelling</i>	121
Organigram en samenstelling van het openbaar ministerie op 31 december 2012	124
<i>Organigram</i>	124
<i>Samenstelling</i>	125
Referendarissen	125
Magistraten met opdracht	126
Contractueel jurist	126
Griffiers	126
<i>Organigram en samenstelling van de griffie op 31 december 2012</i>	126
- Personeelsbestand	126
- Verdeling van de personeelsleden per dienst: reële bezetting	127
<i>Samenstelling</i>	128
Secretariaat van het parket	129
<i>Organigram</i>	129
<i>Samenstelling</i>	129
Secretariaat van de Eerste Voorzitter	130

Dienst overeenstemming der teksten en documentatiedienst	130
<i>Dienst overeenstemming der teksten</i>	<i>130</i>
<i>Documentatiedienst</i>	<i>130</i>
Bibliotheek	130

Voorwoord

In het Voorwoord op het Jaarverslag van 2011 werd de nadruk gelegd op de eenheid van het Hof, meer bepaald op de nauwe samenwerking tussen zetel en parket.

Die vaststelling blijft meer dan ooit actueel want de Wetgevende Macht en de Uitvoerende Macht staan op het punt hun rechtstreekse gesprekspartners te kiezen voor de bespreking van de verdeling van de middelen binnen de Rechterlijke Macht. Het zou inderdaad ondenkbaar zijn het Hof, zetel en parket samen, niet bij die bespreking te betrekken.

Immers: het Hof en het parket delen infrastructuur; zij beschikken over dezelfde bibliotheek, dezelfde documentatiedienst, dezelfde vertaaldienst; de taakverdeling van de magistraten met opdracht, de referendarissen en de juristen gebeurt in onderling overleg tussen de eerste voorzitter en de procureur-generaal; zij delen hetzelfde interne informaticasysteem, zij het met een verschillende toegang tot bepaalde applicaties. De griffie van het Hof en het secretariaat van het parket werken nauw samen bij de administratieve verwerking van de rechtsplegingsdossiers; beide verzorgen de elektronische publicatie van de arresten en de conclusies; zij zullen eerlang een informaticaprogramma voor beheer en documentatie delen.

De specifieke opdracht van het Hof en van het parket vereist bovendien menselijke en materiële middelen die verschillen van die van de andere entiteiten van de gerechtelijke organisatie.

Uit dat bijzondere karakter van het Hof van Cassatie volgt dat de entiteit die bestaat uit het Hof van Cassatie en zijn parket, in het beheersmodel van de gerechtelijke organisatie dat op stapel staat, dezelfde plaats moet krijgen als het College van hoven en rechtbanken in wording en het College van procureurs-generaal.

Meer bepaald inzake personeel zal tussen de federale overheidsdienst Justitie en het Hof van Cassatie over een afzonderlijk protocol moeten worden onderhandeld.

Het jaar 2012 werd ook door een andere zorgwekkende toestand gekenmerkt: de veiligheid, of beter de gevaarlijke staat van het paleis aan het Poelaertplein: gevaarlijke overtuigingsstukken, brandbestrijding, ontruimingsplan, staat van het gebouw, bescherming van de partijen, enz. Talloze malen werden de bevoegde ministers daarop op indringende wijze aangesproken. Zij zijn immers de enigen die kunnen beslissen over de financiële middelen om de toestand te verhelpen.

Toch is er ook belangrijk verheugend nieuws: de informatisering van de bibliotheek van het Hof is eindelijk een feit, weliswaar binnen de perken van de middelen waarover het Hof beschikt. Het hoogst haalbare is verwezenlijkt.

Jean-François Leclercq,
Procureur-generaal

Etienne Goethals,
Eerste voorzitter

Vorwort

Im Vorwort des Jahresberichts 2011 ist der Nachdruck auf die Einheit des Hofes gelegt worden, da seine Richter und die Generalanwälte eng zusammenarbeiten.

Diese Feststellung ist mehr denn je an der Tagesordnung, zu einem Zeitpunkt wo der Gesetzgeber und die Exekutive damit beginnen, ihre unmittelbaren Gesprächspartner für die Verteilung der Mittel innerhalb der Judikative aus zu suchen. Es wäre in der Tat undenkbar, dass der Hof, Richter- und Generalanwaltschaft gemeinsam, nicht zu diesen gehören würde.

Denn, einerseits, teilen sich Hof und Generalanwaltschaft eine gemeinsame Infrastruktur; Sie verfügen über eine gemeinsame Bibliothek, einen gemeinsamen Dokumentationsdienst, einen gemeinsamen Übersetzungsdienst; Sie teilen sich in Absprache zwischen dem Ersten Präsidenten und dem Generalprokurator die Mitarbeit der abgeordneten Magistrate, Referendare und Juristen; Abgesehen von einigen unterschiedlichen Zugängen zu bestimmten Anwendungsprogrammen, benutzen sie ein gemeinsames internes Informatiksystem. Die Kanzlei des Hofes und das Sekretariat der Generalanwaltschaft nehmen in enger Zusammenarbeit Verwaltungsaufgaben betreffend die Verfahrensakte wahr; Sie nehmen beide teil an der Arbeit betreffend die elektronische Veröffentlichung der Entscheide und Schriftsätze; Sie werden ein gemeinsames Informatikprogramm für die Verwaltung der internen Dokumentation haben.

Andererseits bedingt die besondere Aufgabenstellung des Hofes und der Generalanwaltschaft Personen- und Sachmittel, die nicht die gleichen sind wie die der anderen Einheiten der Gerichtsorganisation.

Daraus folgt, dass im zukünftigen Modell der Verwaltung der Gerichtsorganisation, angesichts des besonderen Charakters des Kassationshofes, die aus dem Kassationshof und seiner Generalanwaltschaft gebildete Einheit auf dieselbe Ebene wie das im Entstehen begriffene Kollegium der Höfe und Gerichte und das Kollegium der Generalprokuratoren gestellt werden muss.

Insbesondere was die Personenmittel betrifft, scheint ein getrenntes Protokoll zwischen dem Föderalen öffentlichen Dienst Justiz und dem Kassationshof ausgehandelt werden zu müssen.

Das Jahr 2012 ist auch durch eine andere besorgniserregende Frage gekennzeichnet worden: die Sicherheit, ja die Gefährlichkeit des Justizpalastes am Poelaertplatz: gefährliche Beweisstücke, Brandbekämpfung, Evakuierungsplan, Zustand des Gebäudes, Schutz der Personen, usw. Wiederholte und eindringliche Schritte sind bei den zuständigen Ministerien unternommen worden, die als einzige Verantwortungsträger die Entscheidungsgewalt über die für die Behebung der Zustände zur Verfügung zu stellenden erforderlichen Finanzmittel besitzen.

Es gibt jedoch eine gute und wichtige Neuigkeit zu berichten: die Informatisierung der Bibliothek des Hofes ist, natürlich im Rahmen der dem Hof zur Verfügung stehenden Mittel, abgeschlossen. Das Maximum ist erreicht.

Jean-François Leclercq,
Generalprokurator

Etienne Goethals,
Erster Präsident

Voorstelling van het Hof van Cassatie

Algemene voorstelling

Artikel 147 van de Grondwet bepaalt dat er voor geheel België één Hof van Cassatie bestaat. Ofschoon het de top van de piramide van de rechterlijke orde vormt, is het geen derde aanleg. Krachtens artikel 608 Ger.W. neemt het Hof kennis van de beslissingen in laatste aanleg die voor het Hof worden gebracht wegens overtreding van de wet of wegens schending van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen. Terwijl de rechtscolleges in feitelijke aanleg tot taak hebben de rechtsregel toe te passen op de hen door de partijen voorgelegde feiten, houdt het Hof van Cassatie toezicht op de bestreden beslissing die in laatste aanleg is geweest. Is zij regelmatig gemotiveerd? Is zij niet strijdig met de wet? Maakt zij geen onjuiste toepassing van de rechtsregel of geeft ze er geen onjuiste interpretatie aan? Heeft zij de draagwijdte van een klare en duidelijke akte die aan de rechter werd voorgelegd, niet miskend?

Door toezicht te houden op de correcte toepassing van het recht door de feitenrechters, waakt het Hof van Cassatie over de bescherming van de individuele rechten. Het draagt echter ook bij tot de schepping van het recht. Enerzijds streeft het Hof ernaar, gelet op zijn unieke karakter, de eenheid van interpretatie en van toepassing van de rechtsnormen door de rechtscolleges van het Rijk te verzekeren. Anderzijds streeft het ernaar de harmonieuze en evenwichtige evolutie van het recht te verzekeren door middel van beslissingen die de vooruitgang tegelijkertijd kunnen bevorderen en afbakenen.

Het Hof bestaat uit drie kamers: de burgerlijke kamer, die de burgerlijke, administratieve en fiscale zaken alsook de handels- en tuchtzaken behandelt, de strafkamer en de sociale kamer. Elke kamer is opgedeeld in twee afdelingen, een Franstalige en een Nederlandstalige.

Het Hof van Cassatie wordt voorgezeten door een eerste voorzitter. Het telt ook een voorzitter, zes afdelingsvoorzitters en tweeëntwintig raadsheren.

Het parket bij het Hof van Cassatie staat onder leiding van de procureur-generaal. Daarnaast omvat het de eerste advocaat-generaal en twaalf advocaten-generaal.

De zittende magistraten en de magistraten van het parket worden bijgestaan door referendarissen. Hun kader telt thans vijftien leden.

Bovendien kunnen magistraten van de rechtscolleges in feitelijke aanleg en van de parketten en auditoraten bij die rechtscolleges, met hun instemming en voor een bepaalde termijn, een opdracht vervullen in de documentatiedienst van het Hof.

De griffie van het Hof onder leiding van de hoofdgriffier zorgt voor de administratieve opvolging van de dossiers. Wat het parket bij het Hof betreft komt die taak toe aan het parketsecretariaat dat geleid wordt door de hoofdsecretaris.

De attachés in de dienst overeenstemming der teksten vertalen de gepubliceerde arresten en andere stukken van het Hof.

Een cassatieberoep wordt ingesteld bij een verzoekschrift dat wordt ondertekend door een van de twintig advocaten bij het Hof van Cassatie, behalve in belastingzaken en in strafzaken. In belastingzaken mag de zaak worden ingeleid door een gewone advocaat of door een gemachtigde ambtenaar van de FOD-Financiën. In strafzaken kan het cassatieberoep in beginsel door de partijen worden ingesteld bij een eenvoudige verklaring ter griffie van het rechtscollege dat de beslissing gewezen heeft, of, wanneer het een gedetineerde betreft, ter griffie van de instelling waarin hij zich bevindt, waarna de eiser een verzoekschrift of een memorie kan neerleggen binnen de bij de wet vastgestelde termijn.

De verweerder kan een memorie van antwoord neerleggen binnen de bij de wet, naargelang van het soort zaken, vastgestelde termijn. In strafzaken bestaat er geen welbepaalde termijn voor de neerlegging van een memorie van antwoord. Die neerlegging moet geschieden vóór de rechtszitting.

De raadsheer-verslaggever onderzoekt het dossier en maakt een voorontwerp op. Het dossier wordt daarna medegedeeld aan de advocaat-generaal die zijn conclusie voorbereidt.

Op de rechtszitting krijgen de partijen het woord en hebben zij de gelegenheid te antwoorden op de conclusie van het openbaar ministerie, na het verslag van de raadsheer-verslaggever en de conclusie van het openbaar ministerie waarin het een onpartijdig en met redenen omkleed advies uitbrengt over de beslechting van het geschil. In de praktijk pleiten de advocaten zelden.

Het arrest wordt over het algemeen dezelfde dag gewezen na een beraad waarbij de parketmagistraten niet aanwezig zijn.

In geval van verwerping van het cassatieberoep wordt de bestreden beslissing onherroepelijk.

In geval van cassatie, die gedeeltelijk of volledig kan zijn, wordt de zaak in beginsel verwezen naar een rechtscollege van dezelfde rang als het rechtscollege dat de bestreden beslissing heeft gewezen.

In strafzaken en uitzonderlijk ook in burgerlijke zaken kan de cassatie worden uitgesproken zonder verwijzing, wanneer de toepassing van de rechtsregel door het Hof tot gevolg heeft dat er voor de feitenrechter niets meer overblijft om te beslissen.

Het rechtscollege waarnaar de zaak is verwezen, is, behalve in een beperkt aantal gevallen, niet gebonden door de beslissing van het Hof, wat betekent dat dit rechtscollege de zaak opnieuw volledig kan onderzoeken in rechte en in feite. Indien echter opnieuw cassatieberoep wordt ingesteld over hetzelfde rechtspunt, doet het Hof uitspraak in verenigde kamers en, bij nieuwe cassatie, dient de tweede rechter naar wie de zaak is verwezen, zich te voegen naar de beslissing van het Hof over dat rechtspunt. Het komt overigens zelden voor dat de rechter op verwijzing zich niet schikt naar de beslissing van het Hof.

Het Hof heeft ook nog andere bevoegdheden. Zo kan het bepaalde akten van overheden vernietigen en heeft het bijzondere bevoegdheden in het procesrecht, bijvoorbeeld m.b.t. onttrekkingen van een zaak aan de rechter.

De belangrijke arresten van het hof worden gepubliceerd in de *Pasicrisie* en de *Arresten van het Hof van Cassatie* en zijn online consulteerbaar via: <http://jure.juridat.just.fgov.be> of via de webstek van het Hof: <http://www.cassonline.be>.

Het Hof van Cassatie en andere rechtscolleges

Algemeen

Naast het Hof van Cassatie bestaan er in de interne en in de internationale rechtsorde nog andere opperste gerechtshoven.

De Europese instellingen hebben talrijke verordeningen en richtlijnen uitgevaardigd. Om de eerbiediging van het recht te waarborgen bij de toepassing van het Verdrag van Rome en van het afgeleide recht, werd het Hof van Justitie van de Europese Unie opgericht. Het is thans het opperste gerechtshof van de Europese Unie.

Wanneer het Hof van Cassatie kennisneemt van een zaak waarin een vraag wordt opgeworpen over de uitlegging van het gemeenschapsrecht, moet het, om die vraag te beslechten, zich conformeren aan de rechtspraak van het Hof van Justitie, of, in voorkomend geval, dat Hof een prejudiciële vraag stellen, tenzij de uitlegging voor de hand ligt (*acte clair*) of het zich hierover al heeft uitgesproken (*acte éclairé*). Die werkwijze vertraagt weliswaar de rechtsgang, maar ze is onontbeerlijk voor de eenheid van het recht in Europa.

Het Benelux-Gerechtshof heeft dezelfde bevoegdheid inzake de aan de Benelux-lidstaten gemeenschappelijke regels.

Voorts moet de rechtspraak van het Hof van Cassatie afgestemd zijn op de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM). Eenieder die beweert slachtoffer te zijn van een schending door een van de aangesloten landen van rechten die bij het EVRM zijn gegarandeerd, kan een verzoekschrift indienen bij het EHRM. Een verzoek is slechts ontvankelijk wanneer eerst alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput en de klacht is ingediend na de laatste definitieve beslissing op nationaal niveau (dat zal meestal het Hof van Cassatie zijn). In de rechtspleging is de Staat de tegenstrever van de klager. Het EHRM is dus geen derde aanleg. De beslissing van de nationale rechter behoudt immers haar rechtsgevolgen onder voorbehoud, in strafzaken, van een heropening van de procedure.

Ten slotte bestaat in België een hof met grondwettelijke bevoegdheid. Het Grondwettelijk Hof doet onder meer uitspraak over conflicten tussen de Grondwet en de wetten en de decreten alsook tussen de decreten onderling. Wanneer een dergelijk conflict in een zaak wordt opgeworpen, moet het Hof van Cassatie, in de regel, het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag stellen om de tegenstelling te beslechten. Het Grondwettelijk Hof kan daarenboven bij wijze van arrest uitspraak doen op de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een wet, decreet of ordonnantie.

Belgische magistraten bij het Benelux-Gerechtshof

Op 31 december 2012 zetelden volgende magistraten in het Benelux-Gerechtshof:

J. de Codt (vice-president)

A. Fettweis (rechter)

E. Dirix (rechter)

E. Goethals (plaatsvervangend rechter)

P. Maffei (plaatsvervangend rechter)

L. Van hoogenbemt (plaatsvervangend rechter)

B. Dejemeppe (plaatsvervangend rechter)

A. Henkes (eerste advocaat-generaal)

D. Thijs (plaatsvervangend advocaat-generaal)

Het Hof van Cassatie en instellingen op Europees niveau

Verscheidene magistraten van zetel en parket vertegenwoordigen het Hof van Cassatie in Europese adviesorganen of netwerken. Zo zijn één of meerdere magistraten lid van het netwerk van de voorzitters en de procureurs-generaal van de opperste gerechtshoven van de lidstaten van de Europese Unie. Een magistraat is contactpunt-coördinator van de Belgische magistraten van het Europees Justitieel Netwerk in burgerlijke en handelszaken (EJN/RJE) (European Judicial Network in civil and commercial matters - Réseau judiciaire européen en matière civile et commerciale). Een magistraat was ondervoorzitter van de Conseil consultatif de juges européens – Consultative Council of European Judges (CCJE).

Voor meer details over rol en werking ervan wordt verwezen naar het jaarverslag 2008.

Internationale betrekkingen

In het voorbije kalenderjaar namen de magistraten van het Hof van Cassatie deel aan onder meer volgende vergaderingen of oefenden zij volgende stages uit:

- Ceremonie ter gelegenheid van de opening van het gerechtelijk jaar bij het Hof van de Rechten van de Mens, Straatsburg (Frankrijk) – 27/1/2012
- Conferentie van de World Jurist Association "Law and Technology : Innovation in the Digital Age", Washington DC (VS) – 23/4/2012
- Werkbezoek van, op uitnodiging van de heer CAO Jianming, Procureur-generaal bij de Supreme People's Procuratorate van de Chinese Volksrepubliek, aan

het Shanghai Municipal People's Procuratorate, het Shanxi Provincial People's Procuratorate, de provinciale vrouwengevangenis van Shanxi, de Supreme People's Court, de Supreme People's Procuratorate en de National Procurator's College, (China): 7 tot 14 april 2012. Uit dit werkbezoek volgden een aantal samenwerkingsakkoorden

- 5de vergadering van het Netwerk van Procureurs-generaal en gelijkaardige instelling van de Europese Unie, Budapest (Hongarije): 24-26 mei 2012
- Bezoek van de referendarissen aan de Hoge Raad der Nederlanden en het Internationaal Strafhof, Den Haag (Nederland): 31/05/2012
- 16de jaarlijks congres van de "European Association Labour Court Judges", Berlijn (Duitsland): 1-2/06/2012
- 20ste Vergadering van de "European Labour Court Judges", Kopenhagen (Denemarken) – 10-11/09/2012
- 7de Europees Forum van de rechters zetelend in commerciële zaken, Warschau (Polen) – 27-28/09/2012
- 4de Colloquium van het "Réseau des Présidents des Cours suprêmes de l'Union européenne", Parijs (Frankrijk) – 26/10/2012
- plenaire vergadering van de Conseil consultatif de juges européens - Consultative Council of European Judges, Parijs (Frankrijk): 5 tot 7 november 2012
- Ontmoeting van de rechters zetelend in penale zaken van de hoven van cassatie van Frankrijk en België, Parijs (Frankrijk) – 9/11/2012
- Jaarvergadering van de Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht van België en Nederland, Nijmegen (Nederland) – 23/11/2012
- Hof van Justitie van de Europese Unie, "Forum des Magistrats: 60 ans de coopération de la Cour de justice avec les juridictions nationales: Bilan et perspectives", Luxemburg (GH Luxemburg) - 3-4/12/2012

Het Hof heeft in 2012 bovendien het bezoek ontvangen van een hoge magistraat van Roemenië, met name van 1 tot 12 oktober 2012.

Personalia

Op 1 januari 2012 werd afdelingsvoorzitter Edward Forrier geïnstalleerd als waarnemend eerste voorzitter. Op 7 juni 2012 werd eerste voorzitter Etienne Goethals geïnstalleerd. De eerste advocaat-generaal Patrick Duinslaeger werd op 6 december 2012 geïnstalleerd. De raadsheren Antoine Lievens, Erwin Francis en Bart Wylleman werden geïnstalleerd op, respectievelijk, 24 januari, 13 juni en 19 december 2012.

Referendarissen Floris Parrein, Amélie Meulder en Nicolas Schmitz hebben de eed afgelegd op, respectievelijk, 8 oktober, 31 oktober en 3 december 2012.

Mevrouw Lutgarde Body heeft de eed afgelegde als griffier op 13 december 2012

Afdelingsvoorzitter Edward Forrier is op rust gesteld op 31 augustus 2012. Voor raadsheer Sylviane Velu gebeurde dit op 30 september 2012.

Eerste advocaat-generaal Marc De Swaef en advocaat-generaal Guy Dubrulle werden op rust gesteld op 30 november 2012.

Belangrijke arresten van het Hof¹

Burgerlijk recht

Aansprakelijkheidsrecht

Informatieplicht

Arrest van 5 januari 2012 (C.11.0125.N)

De eiseres in cassatie, een handelaar in tweedehands auto's, krijgt van een koper een aantal cheques aangeboden getrokken op een Italiaanse bank. De eiseres die argwaan heeft nopens de geldigheid van deze cheques, vraagt nadere informatie zowel rechtstreeks als via haar bankier bij het Belgische filiaal van de Italiaanse bank. Dit geeft op grond van een faxbericht uitgaande van een agentschap in Napels te kennen dat alles in orde is. Wanneer de eiseres de cheques aanbiedt ter betaling worden zij geweigerd. Het blijkt namelijk dat de aanvraag tot informatie in Italië onderschept is geweest door misdadigers die ook de fax zouden hebben verstuurd. De eiseres dagvaardt daarop de Italiaanse bank en het Belgisch filiaal. De appelrechters oordelen dat de bank geen fout treft omdat het gaat om een geval van overmacht. Deze beslissing wordt vernietigd. Volgens het Hof maakt het verschaffen van onjuiste inlichtingen in beginsel een fout uit indien diegene die de inlichtingen heeft gevraagd, gerechtigd was, gelet op de bijzondere hoedanigheid van de informatieverschaffer, erop te vertrouwen dat de verschafte informatie juist is. Overmacht is ter zake van deze aansprakelijkheid geen bevrijdingsgrond indien de aangevoerde omstandigheden binnen de risico-sfeer van de informatieverschaffer vallen.

Schadevergoeding – Brugpensioen

Arrest van 23 april 2012 (C.11.0478.N), met conclusie van advocaat-generaal R. Mortier

Een man werd volledig arbeidsongeschikt als gevolg van een arbeidsongeval waarvoor een derde aansprakelijk was. Enige tijd later besliste hij om met brugpensioen te gaan. De brugpensionering had niets te maken met het ongeval en de opgelopen letsels. De appelrechters oordelen dat de brugpensionering geen invloed heeft op de vaststelling van de gemeenrechtelijke schadevergoeding voor arbeidsongeschiktheid. Zij berekenen de vergoeding op basis van het (geactualiseerde) loon van het slachtoffer op de dag van het ongeval.

Deze beslissing wordt vernietigd. De omstandigheid dat het slachtoffer van een onrechtmatige daad een brugpensioen geniet, belet niet dat het slachtoffer een economische waarde behoudt en verhindert derhalve niet dat hij schade lijdt ingevolge zijn arbeidsongeschiktheid. Wanneer de brugpensionering het einde van de loopbaan van het slachtoffer betekent, beïnvloedt dit evenwel de economische

¹ Het Hof van Cassatie wordt hierna kortweg ook als “het Hof” vermeld. Het “hof” (met kleine letter) verwijst naar het hof van beroep of het arbeidshof dat de bestreden beslissing heeft gewezen.

waarde van het slachtoffer en derhalve de schade die het slachtoffer lijdt ingevolge zijn arbeidsongeschiktheid. De rechter dient hiermee dan ook rekening te houden bij de beoordeling van de schade, ook al is de brugpensionering vreemd aan de onrechtmatige daad.

Actio pauliana – Verjaring – Onroerend goed transactie – Goede trouw – Art. 1 Hyp.W.

Arrest van 26 april 2012 (C.11.0143.N), met conclusie van advocaat generaal C. Vandewal

De eiseres stelt een pauliaanse vordering in tegen een aantal schenkingsakten met betrekking tot diverse onroerende goederen. Volgens het hof van beroep is de *actio pauliana* een toepassing van artikel 1382 BW en is deze vordering onderworpen aan de dubbele verjaringstermijn van artikel 2262*bis*, tweede en derde lid, BW. Luidens deze bepaling verjaart de vordering in beginsel door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke persoon. Het hof van beroep oordeelt dat de eiseres moet geacht worden kennis te hebben van de aangevochten rechtshandelingen vanaf het tijdstip van hun overschrijving in de registers van de hypotheekbewaarder (art 1 Hyp.W.), zodat de verjaringstermijn in principe ingaat op datum van de overschrijving. Aangezien er sindsdien meer dan vijf jaar zijn verstreken, verklaart het hof van beroep de vordering van de eiseres verjaard. Hiertegen voert de eiseres in hoofdzaak twee grieven aan: 1) De pauliaanse vordering kan niet als een vordering uit onrechtmatige daad worden beschouwd, zodat de algemene tienjarige termijn van toepassing is en 2) in ieder geval kon de verjaringstermijn niet ingaan vanaf de overschrijving van de akten

De eerste grief wordt verworpen. In navolging van de traditionele opvatting bevestigt het Hof dat de vordering bedoeld in artikel 1167 BW strekt tot vergoeding van de schade die de bedrieglijke verarming van de schuldenaar aan de schuldeiser berokkent zodat een dergelijke pauliaanse vordering onderworpen is aan de verjaringstermijnen bedoeld in art 2262*bis*, § 1, tweede en derde lid, BW.

De tweede grief treft echter doel. Het Hof benadrukt dat als aanvangspunt van de verjaring overeenkomstig art 2262*bis*, § 1, tweede lid, BW bedoeld wordt het ogenblik waarop de benadeelde daadwerkelijk kennis heeft gekregen van de schade en niet die waarop hij moet worden vermoed hiervan kennis te hebben gekregen. De overschrijving van een akte in de registers van de hypotheekbewaarder overeenkomstig art. 1 Hyp.W. heeft tot gevolg dat derden met een conflicterend recht (bijvoorbeeld een koper of een hypothecaire schuldeiser) van dat ogenblik af zich niet meer op hun onwetendheid van deze akte kunnen beroepen. Hieruit volgt echter niet dat de overschrijving van de akte tot gevolg heeft dat eenieder vanaf het ogenblik van de overschrijving de in art 2262*bis*, § 1, tweede lid, BW vereiste kennis heeft. Van derden kan inderdaad niet gevergd worden om permanent de hypotheekregisters te verifiëren wanneer daartoe voor hen geen aanleiding bestaat.

Burenhinder – Nabuurschap

Arrest van 4 juni 2012 (C.10.0672.N), met conclusie van advocaat-generaal R. Mortier

Een loods werd verhuurd aan verschillende eigenaars van motorjachten om er hun boot te laten overwinteren. Bij de uitvoering van werken aan een van de boten ontstond er een explosieve brand met aanzienlijke schade tot gevolg, ook aan de andere boten in de loods. De eigenaars van de beschadigde boten vorderden vergoeding op grond van de leer van de burenhinder van de eigenaar van de boot waaraan de werken werden uitgevoerd. De vraag rees of er in dit geval sprake was van nabuurschap tussen de partijen, wat een van de toepassingsvoorwaarden is voor de vordering wegens burenhinder gesteund op artikel 544 Burgerlijk Wetboek. Volstaat het dat onderscheiden eigendomsrechten of attributen ervan op eenzelfde onroerend goed of erf worden uitgeoefend, of moet er sprake zijn van onderscheiden erven?

Het Hof oordeelt dat een vordering wegens burenhinder vereist dat de partijen een zakelijk of persoonlijk recht hebben dat slaat op een naburig erf, dit wil zeggen een erf dat onderscheiden is van een ander erf. Het is niet nodig dat het recht van degenen die geen eigenaar zijn, maar slechts over een zakelijk of persoonlijk recht op een eigendom beschikken, slaat op een verschillende eigendom. Wanneer de partijen beschikken over een recht op dezelfde eigendom, is het wel nodig dat het recht van de ene betrekking heeft op een deel van de eigendom dat onderscheiden is van het deel van de eigendom waarop het recht van de andere betrekking heeft, zodat zij elk beschikken over een afzonderlijk erf.

De appelrechters hadden vastgesteld dat de gebruiksrechten van de eigenaars van de vaartuigen betrekking hadden op eenzelfde erf. Zij beslisten dan ook wettig dat er geen nabuurschap was.

Aansprakelijkheid – Bewaarder van de zaak – Minderjarig kind dat het voertuig is binnengedrongen

Arrest van 13 september 2012 (C.10.0226.F)

In dit arrest heeft het Hof het begrip "bewaring" getoetst in het geval van een minderjarig kind dat per vergissing de handrem had losgemaakt van een voertuig waarin het, buiten medeweten van de eigenaar, was binnengedrongen.

Het bestreden arrest had geoordeeld dat “de enkele omstandigheid dat de zaak, op het ogenblik van het schadelijke feit, in het bezit van de schadeverwekker was of door hem gebruikt werd, niet volstaat om hem als bewaarder van die zaak te beschouwen. Er moet sprake zijn van intellectuele leiding over de zaak, waardoor hij de werking en het gebruik ervan heeft kunnen beheersen, al was het maar op een abstracte manier, en zelfs zonder dat hij de zaak daadwerkelijk in zijn bezit had. Dit is te dezen niet het geval. Het loutere feit dat G. de handrem heeft losgemaakt, maakt van hem niet de bewaarder van het voertuig”.

Volgens het middel “leidt het ontlenen van een zaak buiten medeweten en tegen de wil van de eigenaar van die zaak tot overdracht van de bewaring van die zaak. De eigenaar van een zaak die buiten zijn medeweten en tegen zijn wil wordt ontleend, is immers niet meer in staat zijn recht van toezicht, leiding en controle over die zaak

uit te oefenen. Dat recht wordt de facto door de ontlenaar uitgeoefend, ook al maakt hij slechts beperkt gebruik van de zaak”.

Het Hof verwerpt het cassatieberoep en herinnert aan de traditionele rechtspraak: bewaarder van een zaak, in de zin van artikel 1384, eerste lid, BW is degene die voor eigen rekening ervan gebruik maakt, het genot ervan heeft of ze onder zich houdt, met recht van toezicht, leiding en controle.

Familierecht

Echtscheiding door onderlinge toestemming – Regelingsakte – Juridische aard – Wilsgebreken

Arresten van 9 november 2012 (C.12.0051.N en C.12.0146.N) met conclusie van advocaat-generaal G. Dubrulle

De juridische aard van de regelingsakte voorafgaand aan de echtscheiding door onderlinge toestemming en de vraag op grond van welke wilsgebreken zij kan worden aangevochten is het voorwerp van onzekerheid in de rechtspraak. Richtinggevend is het principiële arrest van 16 juni 2000 (C.96.0006.N) gewezen in voltallige terechtzitting waarin het Hof reeds besliste dat een dergelijke overeenkomst onderworpen is aan het verbintenissenrecht en dus kan worden nietig verklaard op grond van bedrog². Hierop voortbouwend, oordeelt een arrest van 9 november 2012 dat een dergelijke overeenkomst een familiaalrechtelijke overeenkomst is van bijzondere aard die onderworpen is aan de algemene regels van het verbintenissenrecht, met dien verstande dat zij gelet op haar aard en strekking niet kan worden aangevochten wegens dwaling of benadeling. De partijen moeten immers geacht worden deze risico's te hebben verdisconteerd (Cass. C.12.0146.N, 9 november 2012). In een tweede arrest van dezelfde datum wordt geoordeeld dat deze overeenkomst wel kan worden aangevochten op grond van gekwalificeerde benadeling, d.i. de benadeling die bestaat uit een manifeste wanverhouding tussen de wederzijds bedongen prestaties en die het gevolg is van het misbruik van de ene partij van de zwakke positie van de andere (Cass. C.12.0051.N, 9 november 2012).

Verbintenissen

Betaling door een derde – Weigering door de schuldeiser

Arrest van 2 februari 2012 (C.11.0335.N)

De verweerder heeft geld geleend aan zijn schoonzoon (de eiser) en vordert dit terug. Het is echter de zoon van de verweerder die betaalt. De verweerder weigert dit en stort het geld terug. Volgens de verweerder is de eiser een bedrieger en kan hij de betaling niet accepteren omdat hij zijn zoon wenst te beschermen. De appelrechters oordelen dat de verweerder op die gronden gerechtigd was de betaling van zijn zoon te weigeren. Deze beslissing wordt vernietigd. Een schuld kan in principe worden betaald door een derde. Krachtens artikel 1237 BW kan de schuldeiser de betaling door een derde echter weigeren indien hij een wettige reden heeft die kan gelegen

² Jaarverslag 2000, p. 37 (p. 36 in de Franse tekst).

zijn in het belang dat de verbintenis, gelet op zijn aard, door de schuldenaar zelf wordt voldaan of het belang dat de schuldeiser heeft bij de niet-betaling door een bepaalde derde. Volgens het Hof moet dit belang eigen zijn aan de schuldeiser. Gebreken die de verhouding tussen de derde-betaler en de schuldenaar betreffen, leveren geen belang op voor de schuldeiser om de betaling door de derde te weigeren. Met andere woorden het staat niet aan de schuldeiser om zich op te werpen als verdediger van de belangen van de derde-betaler of de schuldenaar.

Overeenkomst – Wilsgebreken – Gekwalificeerde benadeling

Arrest van 9 november 2012 (C.12.0051.N).

Voor een bespreking van dit arrest wordt verwezen naar de rubriek Familierecht.

Bijzondere overeenkomsten

Aannemingsovereenkomst – Onderaanneming – Rechtstreekse vordering – Samenloop met een derdenbeslag

Arrest van 20 januari 2012 (C.10.0135.F) met conclusie van procureur-generaal J.-F. Leclercq

De rechtstreeks vordering van de onderaannemer in de zin van artikel 1798, eerste lid, BW biedt laatstgenoemde de mogelijkheid om rechtstreeks op te treden tegen de opdrachtgever, tot beloop van het bedrag dat deze aan de aannemer verschuldigd is op het ogenblik dat de rechtstreekse vordering wordt ingesteld.

In deze zaak had een andere schuldeiser van de hoofdaannemer, voor het instellen van de rechtstreekse vordering, een derdenbeslag laten leggen op de schuldvordering van de hoofdaannemer jegens de opdrachtgever.

Het hof van beroep oordeelde dat voornoemd beslag de rechtstreekse vordering niet belemmert.

Het Hof heeft die beslissing vernietigd: een derdenbeslag dat door een schuldeiser van de hoofdaannemer wordt gelegd in de handen van de opdrachtgever, leidt ertoe dat de schuldvordering van de aannemer jegens de opdrachtgever onbeschikbaar wordt en belet dat de onderaannemer de rechtstreekse vordering instelt.

Koopovereenkomst – Toebehoren van het verkochte goed – Rechtstreekse vordering propter rem – Voorwaarden van overdracht.

Arrest van 20 april 2012 (C.10.0103.F), met conclusie van advocaat-generaal T. Werquin

Krachtens artikel 1615 BW strekt de verplichting om een zaak te leveren zich uit tot haar toebehoren. Onder die toebehoren vallen inzonderheid ook de rechtstreekse vorderingen betreffende de verkochte zaak. De nauw met het verkochte goed verbonden rechten worden evenwel overgedragen wegens hun belang voor de verkoper, zodat niet uitgesloten is dat de verkoper die rechten verder kan uitoefenen wanneer hij hierbij nog belang heeft.

Het Hof heeft bijgevolg de beslissing vernietigd waarin het hof van beroep beslist had dat de rechtsvordering van de verkoper tegen de architect en de landmeter met wie hij een overeenkomst had aangegaan, niet ontvankelijk was, alleen op grond dat die rechtsvordering was overgedragen aan de koper, zonder na te gaan of de verkoper geen belang had behouden bij het uitoefenen van die rechtsvordering.

Koopovereenkomst – Verborgene gebrek – Vordering tot prijsvermindering – Deskundigenverslag – Verbindende kracht

Arrest van 20 april 2012 (C.11.0608.F)

Wanneer een verkocht goed een verborgen gebrek vertoont, biedt artikel 1644 BW de koper twee mogelijkheden: hij kan de zaak teruggeven en zich de prijs doen terugbetalen; hij kan ook de zaak behouden en zich een gedeelte van de prijs doen terugbetalen, welk gedeelte door deskundigen zal worden bepaald.

De rechter moet zelf het gedeelte van de prijs bepalen dat krachtens die bepaling aan de koper moet worden teruggegeven. Hoewel hij te dien einde een deskundige kan gelasten hem een advies over de waarde van het goed te geven, gelet op het gebrek ervan, is hij niet gebonden door dat deskundigenonderzoek.

Het Hof heeft bijgevolg het bestreden arrest vernietigd dat beslist had dat de rechter en de partijen gebonden waren door de arbitrage van de op grond van artikel 1644 BW aangewezen deskundige.

Woninghuur – Nietigheid overeenkomst – Vlaamse Wooncode – Bezettingsvergoeding – Verrijking zonder oorzaak

Arrest van 10 mei 2012 (C.10.0707.N)

De eiser vordert de nietigheid van zijn huurovereenkomst met de verweerder omdat de gehuurde woning niet voldoet aan de veiligheids- gezondheids- en woonkwaliteitseisen vervat in de in art. 5 Vlaamse Wooncode. De verhuurder (de verweerder) stelt een tegenvordering in wegens bezettingsvergoeding. De rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde verklaart de huurovereenkomst nietig wegens schending van de kwaliteitsnormen van de Vlaamse Wooncode die de openbare orde raken. De tegenvordering wordt eveneens toegewezen. Hiertegen komt de eiser in cassatie. Aangezien de nietigheid voortvloeit uit de eigen tekortkoming van de verhuurder om een woning ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de kwaliteitsnormen, is een aanspraak op vergoeding van de huurder steeds uitgesloten. Deze grief wordt verworpen. Volgens het Hof sluit de nietigheid van een overeenkomst van woninghuur niet uit dat de eigenaar, die tot de restitutie van de huurgelden is gehouden, op grond van ongegronde verrijking aanspraak kan maken op een vergoeding voor de bezetting van het verhuurde goed. De omstandigheid dat de nietigheid van de overeenkomst het gevolg is van de overtreding van de woonkwaliteitsnormen neergelegd in de Vlaamse Wooncode die de openbare orde raken, sluit niet uit dat de rechter kan oordelen dat de bezetting van het onroerend goed een ongegronde verrijking oplevert.

Garantie op eerste verzoek

Arrest van 28 juni 2012 (C.11.0723.N)

Het gebruik van bankgaranties om de nakoming van overeenkomsten te waarborgen, vindt steeds meer ingang. In een gegeven geval verschaft een huurder van een bedrijfsgebouw aan de verhuurder een bankgarantie op eerste verzoek tot waarborg van zijn aansprakelijkheid voor eventuele huurschade op het einde van de overeenkomst. Na de beëindiging van de huurovereenkomst gaat de verhuurder over tot de afroep van de bankgarantie. De bank betaalt de verhuurder het in de garantiebrief overeengekomen bedrag. Tussen de partijen ontstaat echter betwisting over het bestaan van de huurschade en de huurder vordert van de verhuurder het door de bank betaalde bedrag terug. De betwisting tussen de partijen betreft in de eerste plaats de vraag naar de bewijslast. Wie moet het bewijs van het bestaan en de omvang van de huurschade bewijzen? Een bankgarantie komt neer op een overeenkomst “eerst betalen, dan praten”. De begunstigde kan tot de afroep van de garantie overgaan wanneer de voorwaarden vermeld in de garantiebrief zijn vervuld. Achteraf kan de opdrachtgever van de garantie (i.c. de huurder) deze afroep natuurlijk betwisten en bedragen van de begunstigde terugvorderen. De bewijslast hiervoor ligt echter aan zijn kant. De appelrechters die oordelen dat op de verhuurder als begunstigde van de garantie, de bewijslast rust “van de omvang van het bestaan van de schade, en de omvang ervan”, verantwoordden hun beslissing niet naar recht.

Lastgeving – Stilzwijgende herroeping – Volbrengen van de handeling waartoe de lastgeving strekt

Arrest van 13 september 2012 (C.11.0730.F)

Kandidaat-verkopers van een pand gaven eerst aan een vastgoedmakelaar een exclusieve opdracht voor de bemiddeling, onderhandeling over de verkoop en ondertekening van de voorlopige koopovereenkomst m.b.t. hun pand tegen een minimumprijs van 210.587,50 EUR. Vervolgens sloten zij een koopovereenkomst voor 211.000 EUR.

Een van de kopers blijkt de afgevaardigd bestuurder te zijn van het kantoor dat oorspronkelijk met de verkoop belast was. De verkopers vorderen bijgevolg de vernietiging van de voorlopige koopovereenkomst op grond van artikel 1596 BW. Hun vordering wordt zowel in eerste aanleg als in hoger beroep toegewezen.

In hun voorziening voor het Hof voeren de kopers onder meer aan dat de omstandigheid dat de verkopers de voorlopige koopovereenkomst in hun eigen naam hebben getekend, een einde maakt aan de lastgeving ten behoeve van het vastgoedkantoor. Bijgevolg was de koper, de afgevaardigd bestuurder van het vastgoedkantoor van de opdracht om de voorlopige koopovereenkomst te sluiten, ontheven. Aldus had hij niet tegelijkertijd de tweevoudige hoedanigheid van lasthebber van de verkoper en van koper, wat door artikel 1596, derde lid, BW wordt verboden.

Het Hof heeft die argumentatie overgenomen. Het zegt dat het volbrengen door de lastgever van de handeling waartoe de lastgeving strekt, geldt als stilzwijgende

herroeping van die lastgeving. Het arrest dat overweegt dat het feit dat de verkopers de voorlopige koopovereenkomst hebben getekend, niet voldoende is om daaruit op te maken dat er niet langer een lastgeving was, is bijgevolg niet naar recht verantwoord.

Jeugdrecht

Jeugdbescherming – Plaatsing – Verlenging

Arrest van 17 juli 2012 (P.12.1144.F)

De jeugdrechtbank beslist om de plaatsingsmaatregel van een minderjarige te verlengen, zonder dat hierbij de raadsman van de minderjarige of zijn ouders werden gehoord. Het hof van beroep bevestigt die beslissing. De eiser stelt cassatieberoep in en voert aan dat het hof van beroep de beslissing tot verlenging gedaan door de eerste rechter niet kon bevestigen omdat hij heeft vastgesteld dat de raadsman van de eiser of zijn ouders niet werden gehoord.

Het Hof verwierpt die redenering: aangezien de eiser in hoger beroep werd bijgestaan door zijn raadsman, verantwoordt het bestreden arrest zijn beslissing om de verlenging van de maatregel te bevestigen naar recht, ongeacht de onregelmatigheden waardoor de rechtspleging voor de eerste rechter eventueel zou zijn aangetast.

De minderjarige werd overigens in het gesloten federaal centrum geplaatst. Zijn eerste verblijf in een jeugdbeschermingsinstelling was dus te kort om een medisch-psychisch verslag op te stellen. Om te oordelen of er grond is om de plaatsingsmaatregel te verlengen, heeft de jeugdrechtbank zich gebaseerd op de evaluatieverslagen van het gesloten federaal centrum en van de instelling. De eiser betwistte die werkwijze, die volgens het Hof evenwel conform de wet is.

Jeugdbescherming – Plaatsing in een pleeggezin – Recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven

Arrest van 24 oktober 2012 (P.12.1333.F) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven, vastgelegd in artikel 8 EVRM, dat dient uitgelegd te worden met inachtneming van de artikelen 7 en 9 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, houdt met name het recht in, voor het kind, om door zijn ouders te worden verzorgd en, voor de moeder, om niet tegen haar wil te worden gescheiden van haar kind.

Die scheiding kan evenwel verantwoord zijn wanneer zij noodzakelijk is in het belang van het kind en voor zover de maatregel, die in overeenstemming met het toepasselijke recht en de toepasselijke procedures is genomen, door de rechter herzien kan worden op verzoek van met name de houders van het ouderlijk gezag waaraan aldus afbreuk is gedaan.

De wetsbepalingen van het decreet van 19 mei 2008 van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap over de Jeugdbijstand en houdende omzetting van

maatregelen inzake jeugdbescherming, die de plaatsing regelen in een pleeggezin, bepalen te dezen niet dat de moeder of de vader van het kind zich rechtstreeks tot de jeugdrechtbank kunnen wenden om de opheffing te verkrijgen van de maatregel waarbij hun kind in een pleeggezin is geplaatst, ook al voorziet het decreet in die maatregel zonder daarvoor een specifieke duur te bepalen.

Hoewel de bescherming van de gezondheid en de goede zeden de plaatsing kunnen verantwoorden, is de onbepaalde duur van die maatregel, die alleen begrensd wordt door de meerderjarigheid van betrokkenen, met daarnaast de beperkte rechtsingang van de ouders bij de jeugdrechtbank, een inmenging die niet als noodzakelijk kan worden beschouwd voor de vrijwaring van de door artikel 8.2 van het Verdrag beschermde belangen.

Het Hof vernietigt dus het bestreden arrest, dat de moeder een langdurige scheiding oplegt zonder haar toestemming te verlenen om die maatregel rechtstreeks bij de jeugdrechtbank aanhangig te maken voor herziening, op grond van decreetsbepalingen die in strijd zijn met het Verdrag.

Jeugdbescherming – Plaatsing in een pleeggezin – Partijen in de rechtspleging – Grootouders

Arrest van 24 oktober 2012 (P.12.1333.F) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

De grootmoeder van een minderjarig kind stelt cassatieberoep in tegen de beslissing waarbij de plaatsing van haar kleinzoon in een pleeggezin wordt bevestigd. Ofschoon het bestreden arrest de grootmoeder als partij in de zaak beschouwt, oordeelt het Hof dat die hoedanigheid haar verkeerdelijk was toegekend.

In de procedures betreffende door de gemeenschapsinstanties bepaalde maatregelen van gerechtelijke bescherming, zijn immers de ouders, voogden of degenen die de jongere onder hun bewaring hebben en hijzelf indien hij minstens twaalf jaar oud is, alsook de personen aan wie, in voorkomend geval, een vorderingsrecht is toegekend, partij in de zaak. Het decreet van 19 mei 2008 van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap, dat te dezen van toepassing is, kent geen enkel vorderingsrecht toe aan degenen die een andere verwantschapsband met het kind hebben dan die van vader of moeder.

Bijgevolg kon de grootmoeder niet naar recht de hoedanigheid van partij in de zaak worden toegekend. Dat houdt in dat het cassatieberoep dat zij heeft ingesteld niet ontvankelijk is.

Andere uitspraken in burgerlijke zaken

Architect – Beroepsplichten – Architect-bezoldigde en architect-ambtenaar

Arrest van 4 juni 2012 (C.11.0321.F)

Het door de Nationale Raad van de Orde van de Architecten vastgestelde reglement van beroepsplichten, dat is goedgekeurd bij het koninklijk besluit van 18 april 1985, maakt een onderscheid tussen de architect-bezoldigde en de architect-ambtenaar.

Krachtens artikel 6, eerste lid, van dat reglement, is de architect-ambtenaar degene die is aangeworven of benoemd als architect door een openbare dienst zoals de Staat, een gewest, een provincie, een gemeente, een intercommunale, een openbare instelling of een parastatale instelling.

De eiser, die werkte voor een vereniging zonder winstoogmerk opgericht door sociale huisvestingsmaatschappijen en een buurtvereniging, werd ondergebracht in de categorie van de architecten-bezoldigden.

Op het beroep van de betrokkene heeft de Franstalige raad van beroep van de Orde van de Architecten die beslissing bevestigd, op grond dat de vereniging, hoewel zij een opdracht van openbare dienst vervult, geen openbare dienst is omdat zij geen beslissingen kan nemen die derden binden en die van haar een administratieve overheid zouden maken.

Zodoende schendt de raad van beroep het voormelde artikel 6, in zoverre die bepaling niet veronderstelt dat de daarin bedoelde openbare dienst een administratieve overheid moet zijn in de zin van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en dat zij, in het bijzonder, beslissingen moet kunnen nemen die derden binden.

Economisch recht

Marktpraktijken

Verbod – Solden – Sperperiode – Verenigbaarheid met het EU-recht

Arresten van 21 februari 2011 en 2 november 2012 (C.09.0436.N), met conclusie van advocaat-generaal met opdracht A. Van Ingelgem

In 2005 lanceerde de winkelketen INNO de klantenkaart „Advantage” waarmee haar klanten tegen betaling van een vergoeding van 5 euro van een aantal speciale aanbiedingen gebruik konden maken. Op 20 december 2007 ontvingen INNO-klanten met een Advantage-kaart die ten minste twee aankopen hadden gedaan in de periode tussen september 2006 en 30 november 2007, een brief waarin hen werd meegedeeld dat zij voor aankopen van 26 tot en met 31 december 2007 op vertoon van het origineel van deze brief recht hadden op een korting die voor bepaalde producten kon oplopen tot 50 %.

Onder meer UNIZO was van mening dat INNO zich niet hield aan het in artikel 53 Wet Handelspraktijken van 14 juli 1991 gestelde verbod om tijdens de sperperiode - die loopt van 15 november tot en met 2 januari en van 15 mei tot en met 30 juni - prijsverminderingen aan te kondigen. Zij vroeg derhalve de stakingsrechter om deze handelspraktijk te verbieden.

INNO voerde voor het hof van beroep aan dat artikel 53, §1, Wet Handelspraktijken niet verenigbaar is met de bepalingen van Richtlijn 2005/29 van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt. UNIZO repliceerde dat het verbod om tijdens de sperperiode

prijsverminderingen aan te kondigen niet onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2005/29 valt en daaraan dus ook niet getoetst moet worden. Volgens UNIZO is het ingestelde verbod immers geen maatregel van consumentenbescherming.

Het Hof van Cassatie verwijst, in zijn arrest van 21 februari 2011 in deze zaak, naar de wil van de wetgever die, ter verantwoording van het verbod om tijdens de sperperiode prijsverminderingen aan te kondigen, een dubbel doel vooropstelde. Enerzijds streefde deze wet ernaar de consument te beschermen en in te lichten door de doorzichtigheid en juistheid te verzekeren van de prijzen zoals die onmiddellijk vóór en tijdens de opruimingsperiodes worden toegepast. Anderzijds wenste de wetgever de gelijkheid in de verkoopkansen te waarborgen evenals het voortbestaan van de kleine handelaars veilig te stellen, door het vrijwaren van gezonde concurrentievoorwaarden tussen de onderscheiden soorten van verkopers. Vervolgens oordeelt het Hof dat uit de aard van de maatregel evenwel volgt dat de wet er in werkelijkheid toe strekt de concurrentiële relaties tussen de handelaars te regelen en, mede gelet op de door de artikelen 2, 3, 43 en 94/12 van de Wet Handelspraktijken reeds geboden garanties, niet effectief bijdraagt tot de door de wetgever mede vooropgestelde bescherming van de consument.

Het Hof stelt vervolgens de prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie of Richtlijn 2005/29 zich verzet tegen een nationale bepaling zoals artikel 53 Wet Handelspraktijken, die op algemene wijze aankondigingen van prijsverminderingen en suggesties daarvan tijdens de sperperiode in bepaalde sectoren verbiedt, wanneer deze bepaling, ondanks de doelstellingen waarnaar de nationale wetgever verwijst, er in werkelijkheid toe strekt de concurrentieverhoudingen tussen handelaars te regelen en, gelet op de overige garanties door de wet geboden, niet effectief bijdraagt tot de consumentenbescherming.

Na in het overwegend gedeelte van zijn beschikking van 15 december 2011 te hebben benadrukt dat het aan de nationale rechter behoort zich uit te spreken over de uitlegging van nationale bepalingen, antwoordt het Hof van Justitie dat Richtlijn 2005/29 “zich verzet tegen een nationale bepaling als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, die op algemene wijze aankondigingen van prijsverminderingen en suggesties daarvan tijdens de sperperiode verbiedt, voor zover deze bepaling de bescherming van de consumenten beoogt”.

Bij arrest van 2 november 2012 oordeelt het Hof van Cassatie dat artikel 53, § 1, eerste lid, Wet Handelspraktijken onder het toepassingsveld van Richtlijn 2005/29 valt. Het baseert dit oordeel, enerzijds, op de vaststelling dat de wetgever met de invoering van voormeld artikel 53, § 1, eveneens beoogde de consument te beschermen en, anderzijds, op het antwoord van het Hof van Justitie dat slechts de nationale wettelijke regelingen betreffende oneerlijke handelspraktijken die “alleen” de economische belangen van concurrenten schaden of betrekking hebben op transacties tussen handelaars uitgesloten zijn van de werkingssfeer van Richtlijn 2005/29.

Uit deze uitspraak volgt, zoals blijkt uit de rechtspraak van het Hof van Justitie (beschikkingen van 30 juni 2011, Wamo, C-288/10, en van 15 december 2011, INNO, C-126/11) dat artikel 53, § 1, Wet Handelspraktijken in strijd is met Richtlijn 2005/29. Het is strijdig met deze richtlijn om “op algemene wijze” tijdens de

sperperiode aankondigingen van prijsverminderingen en suggesties daarvan te verbieden.

Richtlijn 2005/29 bevat in bijlage I een uitputtende lijst van 31 handelspraktijken die volgens artikel 5, lid 5, van deze richtlijn “onder alle omstandigheden” als oneerlijk worden beschouwd. Bijgevolg kunnen enkel deze handelspraktijken oneerlijk worden geacht zonder een individuele toetsing aan het bepaalde in de artikelen 5 tot en met 9 van Richtlijn 2005/29. Praktijken die bestaan in de aankondiging van prijsverminderingen aan consumenten, worden niet genoemd in vermelde bijlage I. Zij kunnen dus niet onder alle omstandigheden worden verboden, zoals artikel 53, § 1, eerste lid, Wet Handelspraktijken nochtans doet, maar enkel na een specifieke analyse waaruit blijkt dat zij oneerlijk zijn.

Insolventie en vereffening

Faillissement – Verschoonbaarheid – Werking in de tijd van de nieuwe wet

Arrest van 24 februari 2012 (C.11.0463.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

Het oude artikel 535, tweede lid, W. Kh. regelde de verschoonbaarheid van de gefailleerde. De in die tekst bedoelde verschoonbaarheid had niet tot doel de gefailleerde schuldenaar te bevrijden ten aanzien van zijn schuldeisers, in tegenstelling tot wat nu wel gebeurt onder vigeur van de wet van 8 augustus 1997. Het enige doel van dat artikel was de schuldenaar te beschermen tegen de aanwending, door die schuldeisers, van lijfswang, maar het raakte, voor het overige, niet aan de middelen van tenuitvoerlegging. Deze konden laatstgenoemden na afsluiting van het faillissement opnieuw uitoefenen.

In deze zaak had een schuldenaar, wiens faillissement was afgesloten op 1 juni 1989 – tijdstip waarop het Wetboek van Koophandel die aangelegenheden nog regelde zonder dat er uitspraak was gedaan over de verschoonbaarheid -, op 29 december 2008 het voordeel van die maatregel gevraagd. De rechtbank van koophandel, en nadien het hof van beroep, kenden hem dat voordeel toe, maar met de gevolgen van de verschoonbaarheid onder vigeur van de huidige wetgeving. Zodoende ontzegden zij de schuldeisers het vorderingsrecht dat zij op 1 juni 1989, door de afsluiting van het faillissement, hadden herwonnen.

Het Hof heeft beslist dat dit de bepalingen van de wet van 8 augustus 1997 terugwerkende kracht verleent, aangezien rechten worden aangetast die onherroepelijk vastgesteld waren vóór de inwerkingtreding van die wet. Het arrest schendt derhalve artikel 2 BW, dat aan wetten terugwerkende kracht ontzegt.

Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen – Vonnis dat uitspraak doet over de homologatie van een reorganisatieplan – Onsplitsbaarheid – Partijen tegen wie het hoger beroep moet worden gericht

Arrest van 8 november 2012 (C.12.0026.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

Het reorganisatieplan dat is neergelegd door een nv, werkzaam in de houthandel en –exploitatie, wordt in eerste aanleg gehomologeerd door de rechtbank van koophandel. Twee schuldeisers die in eerste aanleg vrijwillig zijn tussengekomen,

stellen tegen die beslissing hoger beroep in. Het hoger beroep is enkel gericht tegen de schuldenaar maar niet tegen de andere schuldeisers die ook vrijwillig waren tussengekomen in eerste aanleg.

Het bestreden arrest, dat de zaak als een onplitsbaar geschil beschouwt, beslist dat artikel 56 van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen (WCO), volgens hetwelk het hoger beroep tegen het vonnis dat uitspraak doet over de vordering tot homologatie, gericht wordt tegen de schuldenaar of tegen de schuldeisers, naar gelang van het geval, niet afwijkt van artikel 1053 Ger.W. Het hof van beroep verklaart het hoger beroep dat de voornoemde schuldeisers samen hebben ingesteld bijgevolg niet-ontvankelijk, omdat zij hun hoger beroep niet hebben gericht tegen alle andere schuldeisers die vrijwillig waren tussengekomen in eerste aanleg.

Op de eensluidende conclusie van het openbaar ministerie, verwerpt het Hof het door één van de twee schuldeisers ingestelde cassatieberoep.

Het Hof, dat uitspraak doet over het middel van niet-ontvankelijkheid, waarin aangevoerd wordt dat het cassatieberoep laattijdig is omdat het meer dan drie maanden na de kennisgeving, door de griffie, van het bestreden arrest is ingediend, beslist dat de kennisgeving of de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het arrest dat uitspraak doet over het hoger beroep, krachtens de artikelen 5, derde lid, en 6, tweede lid, WCO, weliswaar de termijn voor het cassatieberoep doet ingaan, maar dat zulks niet geldt voor de kennisgeving van dat arrest door de griffie.

Het Hof, dat erop wijst dat artikel 56 WCO niet afwijkt van artikel 1053 van het Gerechtelijk Wetboek, beslist dat het hoger beroep tegen het vonnis dat uitspraak doet over de vordering tot homologatie, dat ingesteld wordt door een andere partij dan de schuldenaar, niet alleen gericht moet worden tegen alle partijen wier belang strijdig is met dat van de eiser in hoger beroep, maar ook de andere partijen die geen appellanten zijn, noch reeds geïntimeerd of in hoger beroep opgeroepen zijn.

Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen – Procedure – Hoedanigheid van partij

Arrest van 31 mei 2012 (C.11.0785.N)

Nog over de procedure inzake de WCO, oordeelde het Hof dat een belanghebbende die tijdens de procedure van gerechtelijke reorganisatie is tussengekomen overeenkomstig de artikelen 812 tot 814 Ger.W. voor de gehele duur van deze procedure en ongeacht een wijziging van het doel van die procedure, de hoedanigheid heeft van partij. Hij vermag in de regel tegen de beslissingen van de rechtbank de rechtsmiddelen aan te wenden volgens de in dit wetboek voorgeschreven regels en termijnen.

Vennootschappen

Vennootschap – Schade aan het vennootschapsvermogen – Geen individueel vorderingsrecht aandeelhouders

Arrest van 23 februari 2012 (C.11.0459.N)

De eisers participeren in een vennootschap die wordt failliet verklaard. De eiseres wijten het faillissement aan de bankier van de vennootschap die o.m. weigerde bijkomende kredieten te verlenen. De curator beslist om geen aansprakelijkheidsvordering in te stellen tegen de bank. De eisers vorderen daarop zelf, als aandeelhouders, schadevergoeding van de bank. Deze vordering wordt afgewezen door de appelrechters. Tegen dit arrest doen de eisers in cassatie o.m. gelden dat krachtens art. 1382 BW eenieder die aansprakelijk is voor schade, gehouden is deze te vergoeden en dat bijgevolg wanneer de vennootschap patrimoniale schade lijdt, de aandeelhouder die hiervan de weerslag ondervindt door de waardering van zijn aandelen, vorderingsgerechtigd is tegen de aansprakelijke derde. De omstandigheid dat de rechtstreeks benadeelde vennootschap failliet is en de schuldeisers van de vennootschap voorgaan op de aandeelhouders doet hieraan volgens de eisers geen afbreuk. De mogelijkheid van de aandeelhouders om op te treden, geldt volgens de eisers onmiskenbaar wanneer het vaststaat dat de schade aan het vermogen van de vennootschap niet kan worden hersteld. Dit is het geval wanneer vaststaat dat de vennootschap haar vorderingsrecht tegen de derde niet meer zal of kan uitoefenen. In dat geval kan de aandeelhouder voor deze afgeleide schade opkomen. Deze grief wordt door het Hof op volgende principiële gronden verworpen: “De vennootschap is gerechtigd om schadevergoeding te vorderen van een derde door wiens fout het vennootschapsvermogen werd aangetast. Voor deze schade komt aan de aandeelhouders geen zelfstandig vorderingsrecht toe”.

Verzekeringen

Rechtstreekse vordering tegen aansprakelijkheidsverzekeraar – Verjaring – In solidum veroordeelde aansprakelijke

Arrest van 4 juni 2012 (C.10.0208.N), met conclusie van advocaat-generaal R. Mortier

Een werknemer komt in 1982 ten val door het breken van een plank van een stelling. Als gevolg van dit ongeval raakt hij verlamd. Het ongeval is te wijten aan de fouten van de werkgever en van de firma die de stelling verhuurde (de eiseres). De echtgenote en de zoon van het slachtoffer dagvaarden de eiseres in 2001 tot vergoeding van hun schade. De eiseres dagvaardt in 2002 op haar beurt, de aansprakelijkheidsverzekeraar van de werkgever om haar te vrijwaren voor de sommen waartoe zij zou worden veroordeeld. De appelrechters oordelen dat de eiseres in beginsel, op grond van subrogatie in de rechten van de echtgenote en de zoon, terugbetaling kan vorderen van de aansprakelijkheidsverzekeraar van de werkgever, maar dat die vordering verjaard is.

De vordering van de benadeelde tegen de aansprakelijkheidsverzekeraar verjaart krachtens artikel 34, § 2, eerste lid, Wet Landverzekeringsovereenkomst door verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf het schadeverwekkend feit. De eiseres voert aan dat de vordering die een in solidum veroordeelde aansprakelijke, bij indeplaatsstelling in de rechten van de benadeelde, tegen de verzekeraar van een medeaansprakelijke instelt, een vordering tot vrijwaring is waarvan de verjaring niet begint te lopen vooraleer de betrokken aansprakelijke door de benadeelde aangesproken is tot betaling. De vijfjarige verjaringstermijn zou m.a.w. pas in 2001 een aanvang hebben genomen. Het Hof volgt die zienswijze niet. Een in de rechten

van de benadeelde gesubrogeerde partij oefent de vordering uit van de benadeelde, met al haar kenmerken en toebehoren. De verjaringstermijn begint dan ook te lopen op het ogenblik waarop zij voor de benadeelde begint te lopen. De vordering van de benadeelde tegen de verzekeraar van de aansprakelijke is geen vrijwaringsvordering; zij is dat evenmin wanneer de vordering wordt ingesteld door diegene die in de rechten is getreden van de benadeelde.

Vergoeding van de zwakke weggebruikers – Bestuurder

Arrest van 18 mei 2012 (C.11.0628.F-C.11.0791.F) met conclusie van advocaat-generaal J.-M. Génicot

In dit arrest heeft het Hof het begrip bestuurder gepreciseerd, in de zin van artikel 29bis van de WAM-wet.

Het Hof heeft beslist dat de bestuurder de persoon is die het motorrijtuig bestuurt op het ogenblik van het ongeval. Dit wil zeggen de persoon die, op dat ogenblik, het meesterschap over dat motorrijtuig heeft via mechanische middelen waardoor hij het voertuig in een bepaalde richting kan sturen en zodoende het vermogen van de motor beheerst. Hieruit kan worden afgeleid dat de omstandigheid alleen dat een bestuurder van zijn voertuig wordt gegooid en de grond, een hindernis of een ander voertuig raakt tijdens het ongeval zelf, hem de hoedanigheid van bestuurder niet ontnemt. Hij verliest die hoedanigheid pas wanneer hij, na van het voertuig te zijn gegooid, getroffen wordt door een ander verkeersongeval dan het eerste.

Vastgestelde termijn – Overmacht – Verlenging – Duur

Arrest van 24 september 2012 (C.10.0676.F), met conclusie van procureur-generaal J.-F. Leclercq

Krachtens artikel 80, §1 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen (artikel 19bis-11, § 1, 7°, van de wet van 21 november 1989) wordt het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds voor het herstel van de door de benadeelden geleden schade in de plaats gesteld van de persoon die aansprakelijk is voor een ongeval wanneer de identiteit van laatstgenoemde niet is vastgesteld. Die benadeelden moeten, op straffe van verval van recht, binnen de termijn van vijf jaar, te rekenen vanaf de dag van het ongeval, dit laatste aangeven tenzij zij bewijzen dat het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds er op een andere wijze kennis van had (artikel 21, §1 van het KB van 16 december 1981, thans artikel 25, §1 van het KB van 11 juli 2003). Er wordt algemeen van uitgegaan dat die termijn een vaste termijn is die slechts bij overmacht kan worden verlengd.

In deze zaak, die geleid heeft tot bovenvermeld arrest, hadden noch het slachtoffer van het ongeval, noch de verzekeraar die aangifte gedaan. Zij beriepen zich echter op overmacht als rechtvaardigingsgrond voor de verlenging van de termijn. Zij waren immers slechts bij het afsluiten van het strafonderzoek te weten gekomen dat het voertuig dat het ongeval had veroorzaakt niet was geïdentificeerd. Zij meenden bijgevolg dat die onwetendheid tijdens de gehele duur van het onderzoek een geval van overmacht was waardoor de termijn van vijf jaar slechts zou ingaan bij de afsluiting van het strafonderzoek.

Het bestreden vonnis heeft te dezen beslist dat de termijn van vijf jaar slechts kon worden verlengd wegens overmacht als de onderworpenen tijdens de hele duur van die termijn niet heeft kunnen handelen. Maar er restte nog vier en een half jaar na het afsluiten van het strafonderzoek om die aangifte te doen. De rechters hebben dus de vordering niet-ontvankelijk verklaard wegens verval.

Op eensluidende conclusie van het openbaar ministerie heeft het Hof die beslissing bevestigd. Het stelt dat wanneer overmacht zich voordoet in de loop van een vastgestelde termijn, die termijn slechts wordt verlengd met de tijd die nodig is om te handelen en niet met die welke overeenstemt met de duur van de verhinderingsperiode.

Zeerecht

Scheepvaart – Scheepseigenaar – Beperking aan aansprakelijkheid – Binnenschip – Olieverontreiniging – LLMC-verdrag

Arrest van 14 juni 2012 (C.11.0538.N, C.11.0544.N en C.11.0547.N.) met conclusie van advocaat-generaal G. Dubrulle

De ms. Sapphire raakt bij het binnenvaren van de haven van Oostende de kademuur waardoor een grote hoeveelheid bunkerolie vrijkomt die schade berokkent aan de haveninstallaties en aangemeerde schepen. De eigenaar van een zeeschip kan zijn aansprakelijkheid beperken overeenkomstig de bepalingen van het LLMC-Verdrag. Dit verdrag is echter niet van toepassing op vorderingen wegens schade door olieverontreiniging. Voor dergelijke schadeclaims geldt het Verdrag inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door olieverontreiniging (CLC-verdrag). Artikel 273, § 1, Zeewet verklaart het LLMC-verdrag van toepassing op schepen bestemd voor de binnenvaart. De discussie tussen de partijen betreft de vraag of de eigenaar van een binnenschip zijn aansprakelijkheid kan beperken voor schade ten gevolge van olieverontreiniging, en zo ja, onder welk verdrag. Volgens het Hof moet uit de bedoeling van de wetgever om ook aan de eigenaren van binnenschepen de mogelijkheid te bieden om hun aansprakelijkheid te beperken en deze bescherming niet te onthouden voor olieverontreiniging, worden afgeleid dat de beperking van de aansprakelijkheid van de eigenaren van binnenschepen wegens olieverontreiniging eveneens onderworpen is aan het LLMC-verdrag, voor zover de bedoelde verontreiniging niet valt onder het materiële toepassingsgebied van het CLC-verdrag. De beslissing van de appelrechters die eveneens tot de toepassing van het LLMC-verdrag hadden besloten, wordt niettemin vernietigd omdat niet was onderzocht of de ms. Sapphire geen zeeschip of zeegaand vaartuig is in de zin van het CLC-verdrag. Het materiële toepassingsgebied van het CLC-verdrag wordt immers bepaald door een verdragsautonome definitie van het begrip “schip”.

Scheepvaart – Schelde – Statuut – Vrije doorvaart – Verdrag van Wenen

Arrest van 14 juni 2012 (C.10.500.N) met conclusie van advocaat-generaal G. Dubrulle

De ms. Cheyenne en ms. Geldern varen vanaf de Schelde via de havendokken naar het Albertkanaal. Het Havenbedrijf Antwerpen maakt aanspraak op doorvaartrechten. De scheepseigenaar verzet zich tegen deze heffing op grond van

de vrije scheepvaart op de Schelde als internationale rivier die gegarandeerd wordt door de Slotakte van het Congres van Wenen van 1815. Hij wordt hierin gevolgd door het hof van beroep te Antwerpen dat van oordeel is dat de doorvaart van of naar de Schelde via de haveninfrastructuur van Antwerpen onder de vrijheid van scheepvaart valt. Dit arrest wordt vernietigd. Volgens het Hof impliceert het recht van vrije scheepvaart op de Schelde en het in functie daarvan bestaand recht van vrije toegang tot en gebruik van de haven en de haveninstallaties van Antwerpen, niet het recht van vrije doorvaart van deze haven van en naar een binnenlands kanaal via die delen van de haven die ook zelf als kanalen te beschouwen zijn. Het door de Slotakte van het Congres van Wenen beoogde regime van vrije scheepvaart is van toepassing op de Schelde als internationale rivier, maar niet op de kanalen.

Fiscaal recht

Inkomstenbelasting

Uitoefening van de geneeskunde – Verhuring recht op uitbating cliënteel

Arrest van 19 januari 2012 (F.10.0094.N), met conclusie van advocaat-generaal D. Thijs

Art. 2, § 1, Wet Gezondheidsberoepen bepaalt dat niemand de geneeskunde mag uitoefenen die niet het wettelijke diploma bezit van doctor in de genees-, heel- en verloskunde.

Gelet op dat wettelijke verbod hebben de appelrechters naar recht kunnen oordelen dat de aangevoerde verhuring van het recht op uitbating van de cliënteel van de eerste eiser, geneesheer-huisarts, aan een vennootschap, fictief en gesimuleerd is en dat niet die vennootschap, maar wel de eerste eiser, de geneeskunde beoefent, zodat de zogenaamd wegens het verhuren van voormeld recht op uitbating door de vennootschap aan de eerste eiser betaalde vergoeding, op fiscaal vlak moet worden beschouwd als bezoldigingen van bedrijfsleiders.

Inkomsten uit levensverzekeringscontracten – Berekening van de looptijd van het contract

Arrest van 19 januari 2012 (F.11.0032.N) met conclusie van advocaat-generaal D. Thijs

Inkomsten uit levensverzekeringscontracten, gesloten door een natuurlijke persoon, zijn, uit fiscaal oogpunt, vrijgesteld mits voldaan is aan een aantal voorwaarden. De levensverzekeringsovereenkomst moet onder meer gesloten zijn voor meer dan acht jaar (artikel 21, 9°, b) WIB92).

De appelrechters beslisten dat een verzekeringsovereenkomst die aanving op 1 juli 1994 en eindigde op 1 juli 2002 een looptijd had van precies acht jaar en bijgevolg niet in aanmerking kwam voor een fiscale vrijstelling. Zij steunden deze zienswijze op het “traditioneel gebruik” dat de aanvangsdatum niet wordt meegeteld en de einddatum wel.

Na cassatieberoep van de belastingplichtigen vernietigt het Hof dit arrest. In zijn arrest van 19 januari 2012 wijst het erop dat noch artikel 21, 9°, b) WIB92 noch enige andere bepaling van het WIB92 het begin- en eindpunt van de termijn van acht

jaar verduidelijken. Evenmin zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek of artikel 2260 BW van toepassing op de berekening van die termijn.

Het begrip “jaar” dat wordt vermeld in de voornoemde wetsbepaling dient dan ook uitgelegd te worden in de gebruikelijke betekenis die het dagelijkse taalgebruik eraan geeft, namelijk een tijd van twaalf maanden. Een periode van acht jaar begint dan op de eerste dag van die periode vanaf de overeengekomen datum, te dezen 1 juli 1994, om 00.00 u. en eindigt acht jaar later, te dezen 30 juni 2002, om 24.00 u. Anders dan de appelrechters oordeelden, had het contract dus een looptijd van meer dan acht jaar.

Aanslag volgens tekenen en indiciën – Opeenstapeling van vermoedens – Tegenbewijs

Arrest van 19 april 2012 (F.10.0121.N), met conclusie van advocaat-generaal D. Thijs

Krachtens artikel 341, eerste lid, WIB92 1992 mag de raming van de belastbare grondslag, behoudens tegenbewijs, worden gedaan volgens tekenen en indiciën waaruit een hogere graad van goedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten.

Wanneer de belastbare grondslag wordt vastgesteld op basis van dergelijke tekenen en indiciën en de taxatieambtenaar de door de belastingplichtige zelf aangegeven nettowinst hiervan in mindering brengt, maakt dit geen opeenstapeling van vermoedens uit, ook al is de aangifte van de belastingplichtige gebaseerd op een forfaitaire grondslag.

Wanneer de belastingadministratie, na te hebben geoordeeld dat het bedrag van de aangegeven inkomsten niet met de werkelijkheid overeenstemt, de belastbare grondslag heeft vastgesteld volgens zodanige tekenen en indiciën waaruit een hogere graad van goedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, rust het tegenbewijs op de belastingplichtige, die aan de hand van positieve en controleerbare gegevens moet aantonen dat die hogere graad van goedheid voortkomt uit andere inkomsten dan die welke belastbaar waren in de inkomstenbelastingen of uit inkomsten die tijdens een vroegere periode dan de belastbare periode zijn verkregen.

Verkeersbelasting – Vermoeden van gebruik van het voertuig

Arrest van 27 april 2012 (F.11.0047.F)

Het geschil dat tot dit arrest heeft geleid plaatst de curator van een faillissement tegenover de belastingadministratie. Laatstgenoemde wou de verkeersbelastingen op de voertuigen van de gefailleerde voor de aanslagjaren na de faillietverklaring doen erkennen als een schuld van de boedel. De administratie voerde aan dat die belastingen een schuld van de boedel waren op grond dat het Wetboek van de met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen een vermoeden van gebruik van het voertuig van de gefailleerde invoert die houder blijft van het inschrijvingsbewijs dat met dat voertuig overeenstemt.

Dat vermoeden, dat inderdaad in een van de vorige versies van dat wetboek was opgenomen, werd intussen geschrapt en komt niet meer voor in de versie van het Wetboek die op het geschil van toepassing is.

Zodoende heeft het Hof in zijn arrest vastgesteld dat noch uit de artikelen 21 en 22 van het Wetboek van de met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, noch uit artikel 36ter van dat wetboek volgt dat het voertuig van de gefailleerde vermoed wordt in gebruik te blijven zolang de inschrijving ervan bij de Dienst van het Wegverkeer niet is geschrapt.

Inkomstenbelastingen – Vaststelling en invordering – Voorheffing – Weerslag op de fiscale toestand van de verkrijger van de inkomsten

Arrest van 1 juni 2012 (F.10.0038.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

De eiseres is een bvba waarvan de eiser de zaakvoerder is. Zij heeft laatstgenoemde bezoldigingen als bedrijfsleider betaald, maar daarop de door haar verschuldigde bedrijfsvoorheffing niet ingehouden. Zij heeft die bedrijfsvoorheffing evenmin aan de Belgische Staat betaald. De administratie heeft de personenbelasting ten name van de eiser ingekohierd en daarop de voorafbetalingen verrekend die laatstgenoemde had gedaan.

Nadien heeft de administratie die gemerkt had dat er geen bedrijfsvoorheffing was betaald deze ten name van de vennootschap ingekohierd. Die inkohiering impliceert tevens een herziening van het bedrag van de beroepsinkomsten die de eiser in de aangifte in de personenbelasting had vermeld. Aangezien de belasting betrekking heeft op het bruto-inkomen moet de aangegeven bezoldiging immers vermeerderd worden met het bedrag van de bedrijfsvoorheffing die ten name van de vennootschap is ingekohierd.

In hun cassatieberoep, dat gericht is tegen de beslissing die de rechtsvordering van de administratie gegrond heeft verklaard, voeren de eisers aan dat er geen grond bestaat om de bedrijfsvoorheffing in te kohieren, nadat de personenbelasting, die de verkrijger van de inkomsten daarop verschuldigd is, werd ingekohierd en de verkrijger in het loop van het jaar van de inkomsten voorafbetalingen heeft gedaan waarvan het bedrag overeenstemt met dat van de verschuldigde bedrijfsvoorheffing.

Het Hof heeft dat middel verworpen. Die bewering schendt de artikelen 270, 1° en 273, 1°, WIB92. Eerstgenoemd artikel bepaalt immers dat de bedrijfsvoorheffing verschuldigd is door degenen die als schuldenaar, bewaarder, mandataris of tussenpersoon in België bezoldigingen betalen of toekennen en het andere, dat de bedrijfsvoorheffing opeisbaar is uit hoofde van het betalen of toekennen van belastbare bezoldigingen.

Met andere woorden, de opeisbaarheid van de voorheffing staat los van de fiscale toestand van degene die de bezoldigingen ontvangt.

Belasting over de toegevoegde waarde

Belasting over de toegevoegde waarde – Beroep voor de rechter – Mogelijkheid op te treden vóór de uitvaardiging van het dwangbevel

Arrest van 13 april 2012 (F.09.0056.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

Een BTW-plichtige heeft een rechtsvordering ingesteld voordat de administratie een dwangbevel had uitgevaardigd om de invordering van de belasting te verzekeren. Het hof van beroep heeft aanvaard dat de belastingplichtige die mogelijkheid heeft.

De administratie houdt in haar cassatieberoep staande dat verscheidene wetsbelingen beletten dat de belastingplichtige de zaak voor de rechter brengt voordat het dwangbevel is uitgevaardigd. Het Hof heeft dat beroep verworpen: geen enkele wetsbepaling verbiedt de belastingplichtige zo te handelen. Die handelwijze schendt de artikelen 17, 18, 569, eerste lid, 32° en 632 Ger.W. niet en zij miskent evenmin het algemeen rechtsbeginsel van de continuïteit van de openbare dienst.

Bovendien kan de rechter niet worden verweten dat hij artikel 1385*undecies* Ger.W. schendt wanneer hij de belastingplichtige toestaat in rechte op te treden voordat hij alle voorafgaande verplichte administratieve beroepsmiddelen heeft aangewend, aangezien dergelijke beroepen niet bestaan inzake BTW.

Belasting over de toegevoegde waarde – Vrijstellingen – Verhuur van onroerende goederen – Levering van gemeubeld logies – Verlenen van onderdak aan betalende gasten

Arrest van 22 juni 2012 (F.11.0090.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

Een vennootschap naar Nederlands recht, die een filiaal heeft geopend in België, heeft een chalet doen bouwen die zij verhuurt aan vakantiegasten. Zij heeft gevraagd om onderworpen te worden aan de BTW, wat werd erkend, en ze heeft de belastingen op de bouw en de inrichting van het gebouw in rekening gebracht.

De administratie betwist dat de vennootschap aan die belasting was onderworpen, om reden dat zij de activiteit uitoefende bedoeld in artikel 44, § 3, 2°, a), derde streepje, WBTW. Deze bepaling stelt met name de verpachting, de verhuur en de overdracht van huur van uit hun aard onroerende goederen vrij, met uitzondering van het verschaffen van gemeubeld logies in hotels en in inrichtingen waar aan betalende gasten onderdak wordt verleend.

Het hof van beroep oordeelde dat de activiteit van de vennootschap vrijgesteld was omdat, te dezen, een hoofdkenmerk van de overeenkomst de terbeschikkingstelling van het onroerend goed was en de overige prestaties van de vennootschap een zeer bijkomstig en passief karakter hadden, waardoor ze niet gelijkgesteld konden worden met die van een hotelhouder. Het hof van beroep oordeelde tevens dat de duur van de verhuur geen doorslaggevend element is dat het mogelijk zou maken de vrijgestelde activiteit te onderscheiden van de activiteit die onder het toepassingsgebied van de belasting valt.

Het Hof heeft die beslissing vernietigd. Het oordeelt dat artikel 44, § 3, 2°, a), derde streepje, WBTW gelezen moet worden in het licht van artikel 13, B, sub b), 1, van de Zesde BTW-richtlijn, zoals het werd uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie. De beoordelingsmarge van de lidstaten wordt begrensd door het doel van die Europese bepaling, die, wat het ter beschikking stellen van woonruimten betreft, ertoe strekt de belastbare verstrekkingen van accommodatie in het hotelbedrijf of in sectoren met soortgelijke functie te onderscheiden van vrijgestelde handelingen, met name de verpachting en verhuur van onroerende goederen. Het

begrip “sector met soortgelijke functie” moet ruim worden opgevat. Het Hof beslist dan ook dat de door het hof van beroep in aanmerking genomen criteria zijn beslissing volgens welke de vennootschap niet aan de belasting onderworpen is, niet naar recht verantwoorden.

Andere arresten in fiscale zaken

Provinciebelastingen – Belasting op gsm-pylonen – Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven – Verbod op het opleggen van retributies voor het gebruik van het openbaar domein

Arrest van 30 maart 2012 (F.11.0043.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

Het geschil betreft de mogelijkheid voor gemeentelijke en provinciale overheden om belastingen op te leggen voor pylonen waarop de telecomoperatoren hun zendinstallaties plaatsen.

Het bestreden arrest beslist dat een dergelijke belasting strijdig is met artikel 98, § 2, eerste lid van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven. Dat artikel bepaalt dat het gebruik van het openbaar domein voor het aanleggen van kabels, bovengrondse lijnen en bijbehorende uitrustingen niet onderworpen mag zijn aan belasting, taks, cijns, retributie of vergoeding, van welke aard ook.

Het Hof heeft die uitlegging van de wet van 21 maart 1991 ongeldig verklaard. Volgens de wet is gebruik van het openbaar domein enkel kosteloos voor het aanleggen van de in voornoemd artikel 98, § 2, eerste lid bedoelde uitrustingen. Zij verbiedt derhalve niet om de economische activiteit van de telecomoperatoren die op het grondgebied van de provincie geconcretiseerd wordt door de aanwezigheid op publiek of privaat domein van gsm-masten, -pylonen of -antennes die voor die activiteit worden aangewend, om budgettaire of om andere redenen te belasten.

Gemeentelijke opcentiemen op de gewestelijke leegstandsheffing

Arrest van 24 mei 2012 (F.11.0057.N) met conclusie van advocaat-generaal D. Thijs

Op grond van artikel 464, 1° WIB92 zijn de gemeenten niet gemachtigd tot het heffen van opcentiemen op de inkomstenbelastingen of van gelijkaardige belastingen op de grondslag of op het bedrag van die belastingen, uitgezonderd evenwel wat de onroerende voorheffing betreft. De voorbije jaren heeft het Hof in meerdere arresten de draagwijdte van die verbodsbepaling voor de gemeentelijke fiscaliteit moeten verduidelijken.

In zijn cassatieberoep verdedigde het Vlaams Gewest de stelling dat het de gemeenten is toegelaten om opcentiemen te heffen op het bedrag van de gewestelijke leegstandsheffing, waarvan de rekenkundige formule vervat ligt in artikel 36 van het Leegstandsdecreet.

Het Hof heeft die zienswijze verworpen. Het arrest van 24 mei 2012 benadrukt dat de gewestelijke leegstandsheffing wordt geheven in functie van het kadastraal inkomen en dat de gemeentelijke opcentiemen op die gewestelijke heffing dezelfde

aard hebben als de basisbelasting en bijgevolg ook op het kadastraal inkomen als berekeningsgrondslag worden geheven.

In het arrest van 24 mei 2012 herhaalt het Hof zijn in het arrest van 10 december 2009 (F.08.0041.N) geformuleerde beslissing dat een lokale belasting die gesteund is op een van de wezenlijke componenten die rechtstreeks de grondslag van de inkomstenbelastingen bepalen, een verboden gelijkaardige belasting is. Ook de leer van het arrest van 10 oktober 2008 (F.06.0096N) wordt bevestigd: artikel 464, 1° WIB92 laat niet toe gemeentebelastingen te heffen die het kadastraal inkomen als grondslag hebben, aangezien het kadastraal inkomen de grondslag van de onroerende voorheffing vormt en een wezenlijke component is van het netto-belastbaar inkomen in de personenbelasting.

Die verbodsbepaling is, aldus het Hof, onverkort van toepassing als de gemeentelijke opcentiemen, die net als de basisbelasting het kadastraal inkomen als grondslag hebben, worden geheven op een gewestelijke belasting. Ook de omstandigheid dat de gemeentelijke opcentiemen betrekking hebben op dezelfde materie als de gewestelijke belasting waarop ze worden geheven, doet hieraan geen afbreuk.

In zijn andersluidende conclusie concludeerde het openbaar ministerie tot een vernietiging van het bestreden arrest. De advocaat-generaal verdedigde de zienswijze dat artikel 464, 1°, WIB92 niet belet dat de gemeenten bevoegd blijven om onroerende goederen te belasten wanneer zij niet de eruit verkregen inkomsten als grondslag nemen.

Strafrecht

Strafprocedure

Voorlopige hechtenis – Verbod op vrij verkeer – Draagwijdte en duur van de maatregel

Arrest van 15 februari 2012 (P.12.0247.F) met conclusie van advocaat-generaal D. Vandermeersch

Artikel 20, § 3, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, bepaalt met name dat, als er ernstige redenen bestaan om te vrezen dat een onder aanhouding geplaatste verdachte zou pogen bewijzen te laten verdwijnen of zich zou verstaan met derden, de onderzoeksrechter kan bevelen om hem gescheiden te houden van andere verdachten.

Die bepaling heeft tot doel alle vrij verkeer met andere, bij dezelfde feiten betrokken verdachten te verbieden, maar niet met alle gedetineerden van een strafinrichting. Daarnaast moet de onderzoeksrechter de strikt noodzakelijke duur bepalen van het door hem bevolen verbod van vrij verkeer.

Het Hof heeft dus het bestreden arrest, dat de door de onderzoeksrechter bevolen maatregel van totaal verbod van vrij verkeer tussen de eiseres en haar

medegedetineerden had gehandhaafd, zonder daarbij de strikt noodzakelijke duur van die maatregel vast te stellen, vernietigd.

Aanhouding van de burgerlijke belangen

Arrest van 27 maart 2012 (P.11.1739.N) met conclusie van Eerste advocaat-generaal M. De Swaef

In deze zaak vocht de beklaagde de beslissing aan om, overeenkomstig artikel 4 VT Sv., ambtshalve de burgerlijke belangen aan te houden. Hij was immers van oordeel dat de appelrechters op zijn enkele hogere beroep op strafgebied en op het hoger beroep van het openbaar ministerie, ten onrechte het eerste vonnis hadden bevestigd in zoverre de burgerlijke belangen waren aangehouden. Volgens de beklaagde is het ambtshalve aanhouden van de burgerlijke belangen door de rechter enkel mogelijk indien hij, na zijn uitspraak over de strafvordering, nog rechtsmacht heeft om uitspraak te doen over de burgerlijke belangen. Ingevolge het enkele hoger beroep van de beklaagde op strafgebied en het hoger beroep van het openbaar ministerie was de zaak op burgerlijk vlak niet aanhangig gemaakt bij de appelrechters en hadden zij volgens de beklaagde geen rechtsmacht om te oordelen over de burgerlijke vordering, ook niet na de uitspraak over de strafvordering in toepassing van artikel 4 VT Sv.

Het Hof verklaarde dit middel niet ontvankelijk bij gebrek aan belang.

Het wees erop dat de bekritiseerde bevestiging van het beroepen vonnis om de burgerlijke belangen aan te houden ertoe leidt dat eventuele burgerlijke partijen de burgerlijke rechtsvordering aanhangig kunnen maken voor de eerste rechter overeenkomstig artikel 4, derde tot en met elfde lid, VT Sv. Volgens het Hof kan de vernietiging van deze bevestigende beslissing om reden dat de appelrechters geen rechtsmacht hadden om zich op burgerlijk gebied uit te spreken, enkel tot gevolg hebben dat de eerste rechter bevoegd blijft om kennis te nemen van de burgerlijke rechtsvorderingen die overeenkomstig de in artikel 4, derde tot en met elfde lid, VT Sv. bij hem aanhangig kunnen worden gemaakt. Aldus heeft de eiser geen belang bij het middel en is het niet ontvankelijk.

In zijn gelijkkluidende conclusie wees het openbaar ministerie er vooreerst op dat de beslissing van de strafrechter om ambtshalve de burgerlijke belangen aan te houden wel degelijk een voldragen rechterlijke beslissing is waartegen in voorkomend geval rechtsmiddelen kunnen worden aangewend. Dat het openbaar ministerie tegen zulke beslissingen geen rechtsmiddel kan aanwenden vermits deze beslissing niet de publieke vordering betreft, doet hieraan geen afbreuk. Het openbaar ministerie was tevens van oordeel dat die conclusie evenmin wordt ontkracht door het feit dat er, in geval van ambtshalve aanhouden van de burgerlijke belangen in zoverre deze betrekking hebben op potentiële derde-benadeelden, wel sprake is van een eindbeslissing in de zin van artikel 416 Sv. Aansluitend onderzocht het openbaar ministerie het middel zelf en besloot dat het niet ontvankelijk was bij gebrek aan belang omdat de beslissing van de eerste rechter tot het ambtshalve aanhouden van de burgerlijke belangen, zelfs in geval van cassatie, overeind blijft.

Onderzoek in strafzaken – Zuivering van nietigheden

Arrest van 3 april 2012 (P.11.2095.N), met conclusie van advocaat-generaal P. Duinslaeger

Bij verweerders werden huiszoeken met inbeslagnames verricht. Verweerders leggen een verzoekschrift neer in toepassing van art. 61^{quater} Sv., strekkende onder meer tot de opheffing van de inbeslagnames tijdens de huiszoeken. De onderzoeksrechter wijst het verzoek af als ontvankelijk maar ongegrond. Verweerders tekenen hoger beroep aan. De kamer van inbeschuldigingstelling verklaart het hoger beroep van verweerders gegrond. Zij spreekt de nietigheid uit van de betwiste huiszoeken en inbeslagnames. Zij beveelt dat de nietig verklaarde stukken uit het dossier zullen worden verwijderd en neergelegd ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

De eisers, burgerlijke partijen, richten zich niet tegen de beslissing van het bestreden arrest dat de huiszoeking en de daaropvolgende inbeslagnames nietig zijn, maar enkel tegen het bevel de nietig verklaarde stukken uit het dossier te verwijderen en ter griffie neer te leggen.

De eisers voeren aan dat de beslissing niet naar recht verantwoord is omdat de rechters niet zijn nagegaan of de begane onregelmatigheid betrekking heeft op een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste, de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast of het gebruik van het bewijs een inbreuk zou uitmaken op het recht op een eerlijk proces.

Het Hof oordeelt dat een onregelmatig stuk slechts uit het dossier kan verwijderd worden wanneer een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste is miskend of wanneer de rechter vaststelt dat de onregelmatigheid het recht op een eerlijk proces in het gedrang brengt. Het onderzoeksgerecht kan de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van het bewijs niet onderzoeken aangezien dat een onderzoek van de bewijswaarde betreft en dat komt enkel toe aan de feitenrechter.

Het onderzoeksgerecht dat vaststelt dat een onderzoekshandeling, zoals een huiszoeking, onregelmatig is, moet bijgevolg zelfs ambtshalve nagaan of de onregelmatigheid het gevolg is van een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste en het recht op een eerlijk proces in het gedrang brengt.

Wanneer het onderzoeksgerecht uitspraak doet overeenkomstig artikel 61^{quater} Sv, moet het daarenboven, zelfs wanneer het ingevolge de controle uitgevoerd met toepassing van artikel 235bis van dat wetboek oordeelt dat geen op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereisten zijn geschonden en het recht op een eerlijk proces niet in het gedrang is gebracht, ook nagaan of men zich bevindt in een der gevallen bedoeld in artikel 61^{quater}, §3, Sv. Dat houdt in dat het onderzoeksgerecht het verzoek kan afwijzen indien het oordeelt dat de noodwendigheden van het onderzoek het vereisen, indien de opheffing van de onderzoekshandeling de rechten van de partijen of van derden in het gedrang brengt, indien de opheffing van de handeling een gevaar zou opleveren voor personen of goederen, of wanneer de wet in de teruggave of verbeurdverklaring van de betrokken goederen voorziet. Daarentegen moet het onderzoeksgerecht in het tegenovergestelde geval de opheffing van het beslag bevelen.

Het bestreden arrest onderzoekt niet of de onregelmatigheid van de huiszoeken en inbeslagnames het gevolg is van de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste en het recht op een eerlijk proces in het gedrang brengt zodat de beslissing over de verwijdering van de stukken met betrekking tot de huiszoeken en de inbeslagnames alsmede over hun neerlegging ter griffie is dus niet naar recht verantwoord is.

Verjaring – Contraventionalisatie van een wanbedrijf ingevolge een aangetoonde precaire financiële toestand

Arrest van 30 oktober 2012 (P.12.0423.N) met conclusie van Eerste advocaat-generaal M. De Swaef

In dit arrest spreekt het Hof zich uit over de vraag of artikel 163, vierde lid, Sv. toelaat dat de rechter een geldboete uitspreekt waardoor een wanbedrijf wordt gecontraventionaliseerd. Ingevolge die wetsbepaling kan een rechter een geldboete uitspreken beneden het wettelijk minimum van de boete indien de overtreder om het even welk document voorlegt dat zijn precaire financiële toestand bewijst. Ook artikel 195 Sv. voorziet in een gelijkaardige mogelijkheid.

Het bestreden vonnis oordeelde dat de eerste rechter op correcte wijze toepassing had gemaakt van die wetsbepaling en veroordeelde de beklaagde net zoals de eerste rechter wegens een aantal telastleggingen, waaronder onopzettelijke slagen en verwondingen bij een verkeersongeval, vluchtmisdrijf en rijden zonder rijbewijs, tot verschillende geldboeten van 20 EUR. Aldus werden in werkelijkheid voor wanbedrijven politiestrafen uitgesproken.

De procureur des Konings voerde in cassatie aan dat niet artikel 163, vierde lid, Sv., maar slechts artikel 85 Sw. toelaat een wanbedrijf te contraventionaliseren. Die laatste bepaling is in deze zaak echter niet van toepassing.

Het Hof oordeelt dat artikel 163, vierde lid, Sv. de rechter niet belet om, wanneer hij ingeval van aangetoonde precaire financiële toestand beslist een geldboete beneden het wettelijk minimum uit te spreken, een politiestraf op te leggen voor een inbreuk strafbaar gesteld met een correctionele straf. Tevens stelt het Hof dat het feit dat artikel 85 Sw. niet van toepassing is op de misdrijven bepaald in de artikelen 30 en 33 Wegverkeerswet hieraan geen afbreuk doet.

In een ander middel voerde de eiser in cassatie aan dat het beroepen vonnis, nu het voor bepaalde tenlasteleggingen, in toepassing van artikel 163, vierde lid, Sv. telkens een politiestraf uitsprak, deze gecontraventionaliseerde misdrijven op het ogenblik van de uitspraak van het bestreden vonnis waren verjaard.

Het Hof verklaarde dit middel gegrond. Nu de aard van het misdrijf wordt bepaald door de uitgesproken straf, volgt daaruit dat, wanneer de rechter met toepassing van artikel 163 Sv. een politiestraf uitspreekt, het misdrijf waarvoor die straf wordt opgelegd een overtreding is. Aldus bleek de telastlegging van onopzettelijke slagen en verwondingen bij een verkeersongeval op het ogenblik van de uitspraak van het bestreden vonnis te zijn verjaard. Het Hof vernietigde het bestreden vonnis bijgevolg in zoverre het uitspraak deed over de wegens die telastlegging ingestelde strafvordering en verwees de zaak naar een ander gerecht.

In zijn gelijkkluidende conclusie wees het openbaar ministerie erop dat de rechter in zijn oordeel rekening dient te houden met de verkorting van de verjaringstermijn door een uiteindelijke contraventionalisatie. Volgens het openbaar ministerie is het echter niet zinvol de geldboete in die mate te verminderen dat de strafvordering dan door verjaring komt te vervallen. Bovendien wees het openbaar ministerie erop dat deze tegenstrijdigheid met zich meebrengt dat, in geval van cassatie, deze met verwijzing dient te worden uitgesproken.

Jeugdbescherming – Plaatsing – Verlenging

Arrest van 17 juli 2012 (P.12.1144.F)

Voor een bespreking van dit arrest wordt verwezen naar de rubriek “Jeugdrecht” onder Burgerlijk recht.

Verzwarende van de toestand van de beklagde – Wettelijke herhaling

Arrest van 30 oktober 2012 (P.12.1194.N)

Het bestreden arrest, gewezen op hoger beroep van de eiser, stelde voor het eerst vast dat deze de feiten had gepleegd in staat van wettelijke herhaling. Daarop bevestigden de appelrechters de eerder opgelegde straf.

De veroordeelde voerde aan voor het Hof dat de appelrechters de toestand van de eiser niet konden verzwaren vermits het openbaar ministerie tegen het vonnis geen rechtsmiddel had aangewend. Hoewel de duur van de uitgesproken straf niet verlengd werd, heeft de staat van herhaling immers onder meer tot gevolg dat de veroordeelde overeenkomstig artikel 25, § 2, b, Wet Strafvordering, later in aanmerking komt voor een voorwaardelijke invrijheidstelling.

Het Hof volgt deze redenering en beslist, op andersluidende conclusie van het openbaar ministerie, dat wanneer de eerste rechter in zijn beslissing de staat van wettelijke herhaling niet vaststelt, die vaststelling in de procedure op de tegen die beslissing ingestelde rechtsmiddelen een verzwarende van zijn toestand inhoudt, indien dezelfde straf wordt uitgesproken. Op het verzet en, vervolgens, het hoger beroep van de eiser kon het arrest bijgevolg niet aldus beslissen zonder schending van de artikelen 187 en 188 Sv.

Aldus sluit de rechtspraak van de Nederlandstalige tweede kamer zich aan bij de eerdere rechtspraak in die zin van de Franstalige tweede kamer van het Hof.

Straf en strafuitvoering

Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank – Geen beslissing vóór het verstrijken van de effectieve hoofdstraf – Gevolg

Arrest van 23 oktober 2012 (P.12.1581.N) met conclusie van advocaat-generaal M. Timperman

In deze zaak spreekt het Hof zich uit over de vraag of artikel 95/2, § 2, Wet Strafvordering, dat vereist dat de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank tot hetzij vrijheidsbeneming, hetzij invrijheidstelling onder toezicht van de

terbeschikkinggestelde veroordeelde wordt genomen voorafgaand aan het verstrijken van de effectieve hoofdstraf, verhindert dat nog een dergelijke in die bepaling genoemde beslissing wordt genomen wanneer, op het ogenblik dat de strafuitvoeringsrechtbank dient te beslissen, de betrokken veroordeelde al zonder meer in vrijheid was gesteld.

Een man was na een nieuwe berekening van zijn detentietijd waaruit bleek dat hij op 11 mei 2012 het einde van zijn hoofdstraf had bereikt, onmiddellijk in vrijheid gesteld. Niettemin handhaafden zowel de directie van de gevangenis als het openbaar ministerie hun advies tot uitvoering van de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank. In het bestreden vonnis stelde de strafuitvoeringsrechtbank vast dat de veroordeelde reeds op 11 mei 2012 het einde van zijn gevangenisstraf had bereikt en oordeelde op grond daarvan dat het advies van de directeur van 21 mei 2012, ter griffie van de strafuitvoeringsrechtbank neergelegd op 6 juni 2012, niet ontvankelijk was. Tegen dit vonnis stelde de procureur des Konings cassatieberoep in. Het openbaar ministerie voerde aan dat, aangezien de termijnen in artikel 95/2 Wet Strafvordering niet op straffe van nietigheid zijn voorgeschreven en er geen sanctie is bepaald indien de termijnen niet worden nageleefd, het vonnis niet naar recht kan oordelen dat het advies van de directeur als niet-ontvankelijk moet worden aangezien daar de rechter zelf de termijn van artikel 95/2 Wet Strafvordering niet kan respecteren.

In zijn arrest wijst het Hof erop dat volgens artikel 95/2, §§ 1 en 2, Wet Strafvordering, de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank, die overeenkomstig de artikelen 34*bis* tot en met 34*quater* Sw. ten aanzien van de veroordeelde is uitgesproken, een aanvang neemt bij het verstrijken van de effectieve hoofdstraf. De strafuitvoeringsrechtbank beslist, voorafgaand aan het verstrijken van de effectieve hoofdstraf, overeenkomstig de procedure bepaald in afdeling 2, hetzij tot vrijheidsbeneming, hetzij tot invrijheidstelling onder toezicht van de terbeschikkinggestelde veroordeelde. Aansluitend stelt het Hof dat artikel 95/3, § 1, Wet Strafvordering bepaalt dat, indien de veroordeelde gedetineerd is, de directeur uiterlijk vier maanden vóór het verstrijken van de effectieve hoofdstraf een advies uitbrengt. Deze termijn is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven. Het Hof vervolgt dat uit de tekst van de artikelen 95/2, § 1 en § 2 Wet Strafvordering, de algemene economie van de wet en de wetsgeschiedenis volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank over de terbeschikkingstelling dient te beslissen vóór het verstrijken van de effectieve hoofdstraf en dat, eens dat tijdstip is bereikt, de strafuitvoeringsrechtbank geen beslissing meer kan nemen. Het bestreden vonnis dat dateerde van 24 september 2012, stelde vast dat de verweerder reeds op 11 mei 2012 einde hoofdstraf had bereikt en dat in deze omstandigheden het advies uitgebracht op 21 mei 2012 dat ter griffie werd neergelegd op 6 juni 2012, het voor de rechtbank onmogelijk maakte om het artikel 95/2 Wet Strafvordering na te leven en de procedure te voeren conform Titel XI*bis*, Hoofdstuk 1, afdeling 2 Wet Strafvordering. Bijgevolg besliste het Hof dat het middel, ook al was het gegrond, niet tot cassatie kon leiden en dat het bijgevolg niet ontvankelijk was.

Andere uitspraken in strafrecht

Beslag – Bewarend beslag op onroerende goederen van gelijke waarde – Motivering – Substantiële vormvereiste

Arrest van 11 januari 2012 (P.11.1411.F)

Wanneer de onderzoeksrechter beslag legt op een goed waarvan de waarde gelijk is aan die van de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen of een goed dat in de plaats daarvan is gesteld, moet zijn vordering niet alleen een raming bevatten van het bedrag van de vermoedelijke opbrengst van het misdrijf maar ook de ernstige en concrete aanwijzingen van schuld die doen vermoeden dat een misdrijf is gepleegd en dat de verdachte daaruit een vermogensvoordeel heeft gehaald. Hij moet eveneens *in concreto* vermelden op grond van welke gegevens van het strafdossier hij ertoe komt een bedrag vast te stellen dat overeenkomt met een vermoedelijk vermogensvoordeel.

Het Hof beschouwt die motivering als een substantiële vormvereiste en vernietigt het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat zegt dat het als motivering van de afwijzing van een verzoek tot opheffing van het beslag volstaat vast te stellen dat het bedoelde goed kan worden verbeurdverklaard en dan ook opgave te doen van de aanwijzingen betreffende het bestaan van een vermogensvoordeel uit het misdrijf.

Administratieve geldboete – Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle – Hoger beroep bij de correctionele rechtbank

Arrest van 25 januari 2012 (P.11.1545.F)

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle heeft op het dak van een hoeve de aanwezigheid vastgesteld van een radioactieve bliksemafleider en heeft de eigenaar in gebreke gesteld om die bliksemafleider binnen zes maanden te verwijderen. Vermits laatstgenoemde geweigerd heeft dit uit te voeren, heeft het agentschap een proces-verbaal opgesteld wegens overtreding van het reglement op de bescherming tegen ioniserende stralingen. Aangezien de procureur des Konings heeft laten weten dat hij niet zou vervolgen, heeft het agentschap de eigenaar kennis gegeven van haar beslissing om hem een geldboete op te leggen. De eigenaar heeft tegen die beslissing hoger beroep ingesteld bij de correctionele rechtbank, die de geldboete nietig heeft verklaard.

Het agentschap heeft cassatieberoep ingesteld omdat het betwist dat de correctionele rechtbank bevoegd is, op grond dat het hoger beroep tegen de beslissing waarbij een administratieve geldboete wordt opgelegd, ingediend moet worden bij de burgerlijke kamer van de rechtbank van eerste aanleg.

Het Hof verworpt die redenering: vermits het hoger beroep betrekking heeft op een overtreding is het geen vordering in de zin van artikel 568 Ger.W.; daarnaast neemt het feit dat een geldboete werd opgelegd, niet weg dat het hier nog steeds om een wanbedrijf gaat. Het hoger beroep tegen de administratieve geldboete behoort dus wel degelijk tot de materiële bevoegdheid van de correctionele rechtbank.

Drukpersmisdrijf

Arrest van 6 maart 2012 (P.11.1374.N) met conclusie van Eerste advocaat-generaal M. De Swaef

De eiser in cassatie legde een klacht wegens laster neer tegen de verweerder omdat deze laatste over de eiser artikels schreef op zijn eigen blogsite en op een groepsblogsite waarvan hij de initiatiefnemer was. In eerste aanleg werd de verweerder veroordeeld, waarop hij beroep aantekende. De appelrechters verklaarden zich echter onbevoegd om kennis te nemen van de feiten omdat er sprake is van een drukpersmisdrijf.

Voor het Hof betwist de eiser dat de verspreiding van een strafbare meningsuiting langs digitale weg ook een drukpersmisdrijf kan opleveren. Daarenboven had de grondwetgever, aldus nog de eiser, met het begrip drukpersmisdrijf geenszins louter interpersoonlijke conflicten of discussies, die volledig losstaan van het maatschappelijk debat en geen enkele (journalistieke) relevantie hebben voor de ontwikkeling van een pluralistische samenleving, voor ogen.

Het Hof volgt deze stelling niet en oordeelt dat het drukpersmisdrijf een strafbare meningsuiting is in een tekst die vermenigvuldigd is door een drukpers of een gelijkaardig procedé. Digitale verspreiding vormt een dergelijk gelijkaardig procedé. Voorts oordeelt het Hof dat de door het drukpersmisdrijf vereiste strafbare meningsuiting in de betekenis die de Grondwet aan die uitdrukking hecht, elke mening of opinie is. Het is niet noodzakelijk dat de mening enige maatschappelijke relevantie of gewicht heeft.

Onwettig in het Rijk verblijvende vreemdelingen – Verwijdering – Vrijheidsberoving – Bevoegdheden van de rechter

Arrest van 27 juni 2012 (P.12.1028.F)

Tegen een onwettig in het Rijk verblijvende vreemdeling was een bevel uitgevaardigd om het grondgebied te verlaten en tegelijkertijd werd hij van zijn vrijheid beroofd. De rechter in hoger beroep heeft zijn invrijheidstelling bevolen op grond dat het dossier van de Dienst Vreemdelingenzaken geen objectieve en zwaarwichtige elementen bevat waaruit blijkt dat er bij de betrokkene, die het adres van zijn verblijfplaats heeft opgegeven, een actueel risico op onderduiken bestaat.

De Belgische Staat voert aan dat het niet aan de appelrechter stond om te beoordelen of er een risico op onderduiken bestaat, aangezien de Dienst Vreemdelingenzaken het bestaan van een dergelijk risico niet moet vaststellen om de vreemdeling die bevel gekregen heeft het grondgebied te verlaten, te kunnen vasthouden voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van de verwijdering.

Het Hof heeft dat standpunt verworpen. Ofschoon het juist is dat het actueel en reëel risico op onderduiken niet het enige gegeven is dat de vrijheidsberoving kan verantwoorden, staat het aan de rechterlijke macht, wanneer de titel van vrijheidsberoving steunt op de bewering dat een dergelijk risico bestaat, om na te gaan of dit door de administratie werd beoordeeld overeenkomstig de criteria die de wet eraan geeft.

Vreemdeling – Inreisverbod – Toezicht door de onderzoeksgerechten

Arrest van 26 september 2012 (P.12.1533.F)

Krachtens de Vreemdelingenwet van 15 december 1980 werd een beslissing genomen tot verwijdering van het grondgebied, samen met een maatregel van vrijheidsberoving en een inreisverbod van niet langer dan drie jaar.

De betrokkene stelt tegen die beslissing hoger beroep in. De kamer van inbeschuldigingstelling oefent het toezicht uit op de maatregel van vrijheidsberoving, maar weigert voor het overige uitspraak te doen over de wettigheid van het inreisverbod.

Het Hof heeft het cassatieberoep tegen die beslissing verworpen. In dat cassatieberoep voerde de betrokkene aan dat de kamer van inbeschuldigingstelling de wettigheid diende te onderzoeken van het inreisverbod dat bovenop het bevel om het grondgebied te verlaten was uitgevaardigd.

Het Hof herinnert eraan dat krachtens de artikelen 71 en 72 van de Vreemdelingenwet, de vreemdeling tegen wie met toepassing van de artikelen 7, 8bis, § 4, 25, 27, 29, tweede lid, 51/5, § 1, tweede lid, en § 3, vierde lid, 52/4, vierde lid, 54, 74/6 en 57/32, § 2, tweede lid, van deze wet, een maatregel van vrijheidsberoving is genomen, tegen die maatregel beroep kan instellen bij de rechterlijke macht.

Artikel 74/11, dat betrekking heeft op het inreisverbod dat, in de gevallen die het bepaalt, niet langer dan drie jaar mag bedragen, komt niet voor in de opsomming van de wetsebepalingen die aangevoerd kunnen worden tot staving van vrijheidsberovende maatregelen waartegen beroep bij de rechterlijke macht kan worden ingesteld.

Aangezien de artikelen 71 en 72 van de wet de onderzoeksgerechten niet bevoegd maken om toezicht te houden op de wettigheid van een inreisverbod waarmee de beslissing tot verwijdering gepaard gaat, kunnen zij die bepalingen niet schenden wanneer zij dat toezicht beperken tot de maatregel van vrijheidsberoving en de maatregel tot verwijdering die daarvan de noodzakelijke en voldoende basis is.

Sociaal recht

Arbeidsrelatiewet – Werking in de tijd

Arrest van 12 maart 2012 (S.10.0154.N), met conclusie van advocaat-generaal R. Mortier

De verweerder werkte van 1991 tot 2002 voor een beroepsvereniging (de eiser). De partijen hadden daartoe een samenwerkingsovereenkomst gesloten. De RSZ was van oordeel dat er sprake was van een arbeidsovereenkomst, waardoor de verweerder onderworpen was aan het stelsel van socialezekerheidsbijdragen voor werknemers. De RSZ vorderde van de eiser achterstallige socialezekerheidsbijdragen; de verweerder vorderde achterstallig loon. De eiser betwistte echter het bestaan van een arbeidsovereenkomst; volgens hem was er sprake van een zelfstandig samenwerkingsverband.

De Arbeidsrelatiewet (titel XII van de programmawet (I) van 27 december 2006) bepaalt de regels en de criteria om het bestaan te beoordelen van een gezagsrelatie, op grond waarvan tot een arbeidsovereenkomst kan worden besloten. Deze wet is in werking getreden op 1 januari 2007. De appelrechters oordeelden dat deze wet niet kan toegepast worden om de aard van de samenwerking tussen de partijen te bepalen, aangezien die samenwerking reeds beëindigd was voor de inwerkingtreding van de wet. Het cassatieberoep tegen deze beslissing wordt verworpen. Overeenkomstig het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerking van de wet, is de Arbeidsrelatiewet niet van toepassing op een arbeidsrelatie die reeds vóór 1 januari 2007 is beëindigd. De regel dat een nieuwe wet van openbare orde of dwingend recht van toepassing is op de rechtsgevolgen van lopende overeenkomsten, geldt niet voor overeenkomsten die reeds voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet zijn beëindigd.

Europese Ondernemingsraad

Arrest van 18 juni 2012 (S.10.0149.N) met conclusie van advocaat-generaal R. Mortier

Een werknemer werd ontslagen twee dagen nadat zijn mandaat als plaatsvervangend lid van de Europese ondernemingsraad werd ingetrokken door de werknemersvertegenwoordiging in de Belgische ondernemingsraad. Hij ontving de in artikel 17 Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden bepaalde beschermingsvergoeding uit hoofde van zijn mandaat als personeelsafgevaardigde in de Belgische ondernemingsraad, maar maakte nog aanspraak op die vergoeding tot de latere datum waarop de mandaten van de personeelsafgevaardigden in de Europese ondernemingsraad normaal zouden aflopen. De vraag rees of aan het mandaat in de Europese ondernemingsraad rechtsgeldig een einde kan worden gesteld doordat het wordt ingetrokken door de werknemersvertegenwoordigers in de Belgische ondernemingsraad.

Artikel 10 van Richtlijn 94/45/EG inzake de instelling van een Europese ondernemingsraad (opgeheven door de Herschikkingsrichtlijn 2009/38/EG) bepaalt dat de leden van de Europese ondernemingsraad bij het verrichten van hun taak een zelfde bescherming en vergelijkbare waarborgen genieten als de werknemersvertegenwoordigers bij of krachtens de nationale wetgeving of gebruiken in het land waar zij hun dienstbetrekking hebben. Dit betreft in het bijzonder het deelnemen aan de vergaderingen van de Europese ondernemingsraad en de betaling van het loon.

Het Hof oordeelt dat artikel 10 van Richtlijn 94/45/EG betrekking heeft op de bescherming van de leden van de Europese ondernemingsraad bij het verrichten van hun taak en niet op de wijze waarop hun mandaat een einde neemt. De werknemersvertegenwoordigers die zitting hebben in de ondernemingsraad kunnen dan ook een einde stellen aan het mandaat van het door hen aangewezen lid van de Europese ondernemingsraad.

De bescherming bedoeld in artikel 10 van Richtlijn 94/45/EG omvat de bescherming tegen ontslag. De wet van 23 april 1998 waarborgt daarom aan de werknemersleden in de Europese ondernemingsraad dezelfde ontslagbescherming als de werknemersvertegenwoordigers in de Belgische ondernemingsraad. Deze bijzondere

ontslagbescherming voortspuitend uit het lidmaatschap in de Europese ondernemingsraad neemt een einde op de dag waarop het mandaat een einde neemt. Het Hof oordeelt dat, aangezien de personeelsafgevaardigden in een Europese ondernemingsraad in de regel niet verkozen worden op een lijst van kandidaten, maar aangewezen worden door en onder de werknemersvertegenwoordigers in de Belgische ondernemingsraad, er na het einde van het mandaat als lid van de Europese ondernemingsraad geen grond is voor een verdere ontslagbescherming voortspuitend uit het lidmaatschap in de Europese ondernemingsraad die gerechtvaardigd zou zijn door de risico's die een kandidaat bij sociale verkiezingen gedurende een bepaalde periode loopt.

Gerechtigd recht

Materiële bevoegdheid van de rechter

Administratieve geldboete – Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle – Hoger beroep bij de correctionele rechtbank

Arrest van 25 januari 2012 (P.11.1545.F)

Voor een bespreking van dit arrest wordt verwezen naar de rubriek “Andere uitspraken in strafrecht”.

Procedure

Verklaring van uitvoerbaarheid – Openbare orde – Adagium volgens hetwelk “de strafvordering de burgerlijke rechtsvordering schorst”

Arrest van 22 juni 2012 (C.11.0467.F) met conclusie van procureur-generaal J.-F. Leclercq

Is het beginsel volgens hetwelk “de strafvordering de burgerlijke rechtsvordering schorst” van toepassing op de procedure om een buitenlandse beslissing uitvoerbaar te verklaren in België?

Het bestreden vonnis had geoordeeld dat de rechter die aangezocht wordt om de verklaring van uitvoerbaarheid te geven, niet door dat beginsel gebonden is omdat hij de uitspraak alleen maar hoeft aan te houden als hij, om uitspraak te doen over het hem voorgelegde geschil, zich moet baseren op gegevens waarover de strafrechter uitspraak moet doen maar nog geen uitspraak heeft gedaan. Dat is niet het geval als de beslissing reeds is geweest door een buitenlandse rechter, daar die beslissing niet op zijn juistheid mag worden onderzocht overeenkomstig artikel 36 van de Verordening nr. 44/2001 van 22 december 2001 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken. In dat geval bestaat er geen gevaar voor tegenstrijdige beslissingen, aangezien de rechter die de verklaring van uitvoerbaarheid moet geven, zich ertoe beperkt de tenuitvoerlegging van de buitenlandse beslissing in België toe te staan.

De eiser verwijt het bestreden vonnis, in substantie, niet te hebben nagegaan of de buitenlandse beslissing wel verenigbaar was met de Belgische openbare orde. Als

het vonnis dat had gedaan, had het moeten vaststellen dat de tenuitvoerlegging van die beslissing in strijd was met de Belgische openbare orde. Immers, de tenuitvoerlegging van deze beslissing zou een aantal inbreuken op de strafwet aan het licht brengen die het voorwerp van de uitoefening van de strafvordering uitmaken. Bijgevolg bestond er gevaar voor tegenstrijdigheid tussen de beslissing die de verklaring van uitvoerbaarheid geeft en het vonnis dat over de strafvordering uitspraak doet. Het vonnis had dus de aanspraak moeten aanhouden overeenkomstig artikel 4, eerste lid, VT Sv.

Het Hof verwerpt het cassatieberoep, op de eensluidende conclusie van het openbaar ministerie. Het wijst eerst op de juiste draagwijdte van artikel 45.1 van de voormelde verordening, volgens hetwelk het gerecht dat oordeelt over een rechtsmiddel tegen een verzoek om verklaring van uitvoerbaarheid, dat verzoek slechts kan weigeren of de verklaring van uitvoerbaarheid slechts kan intrekken op een van de gronden genoemd in de artikelen 34 (met name de strijdigheid van de beslissing waarvan de uitvoerbaarheid wordt gevraagd met de openbare orde) en 35 van die verordening, en op het in artikel 45.2 van deze verordening vastgelegde beginsel, volgens hetwelk niet wordt overgegaan tot een onderzoek van de juistheid van de buitenlandse beslissing. Het Hof beslist vervolgens dat uit die bepalingen niet kan worden afgeleid dat de rechter die kennisneemt van een verzoek om verklaring van uitvoerbaarheid, zijn uitspraak moet aanhouden op grond dat een strafvordering die is ingesteld na de uitspraak van de buitenlandse beslissing aan het licht zou kunnen brengen dat de uitvoering ervan kennelijk strijdig is met de Belgische openbare orde. Het Hof beslist daarenboven dat de rechter die de verklaring van uitvoerbaarheid moet geven, alleen nagaat of uitwerking moet worden verleend aan rechten die definitief zijn verkregen op grond van die beslissing en geen uitspraak doet over een burgerlijke rechtsvordering in de zin van artikel 4 VT Sv. De rechter mag derhalve krachtens die bepaling de uitspraak niet opschorten op grond dat een strafvordering die is ingesteld na de uitspraak van de buitenlandse beslissing, aan het licht zou kunnen brengen dat de uitvoering ervan kennelijk strijdig is met de Belgische openbare orde.

Dagvaarding van de Belgische Staat

Arrest van 15 maart 2012 (F.10.0143.N) met conclusie van advocaat-generaal D. Thijs

De Staat moet gedagvaard worden aan het kabinet van de minister tot wiens bevoegdheid het onderwerp van het geschil behoort. De gevolgen van de budgettaire en administratieve opdeling van de Staat in ministeriële departementen wordt evenwel op procesrechtelijk vlak gemilderd. De minister die in een rechtszaak betrokken is, mag niet betwisten dat het voorwerp van het geschil tot de bevoegdheid van zijn departement behoort, tenzij hij tevens de betrokken minister in zijn plaats stelt, hetgeen geschiedt bij eenvoudige conclusie (artikel 705 Ger. W.).

De Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Financiën, verdedigde de stelling dat de substitutieregeling, die besloten ligt in artikel 705 Ger.W., niet geldt wanneer de Staat als verweerder wordt gedagvaard in de persoon van twee of meer ministers die hun bevoegdheid wederzijds betwisten. In dat geval zou de rechter slechts kunnen oordelen dat de Staat als verweerder overeenkomstig de wet wordt vertegenwoordigd door alle ministers die door de dagvaarding in de zaak

worden betrokken, zonder dat hij het recht heeft om zelf te bepalen wie van hen bevoegd is. Een veroordeling ten laste van de Staat, die in de persoon van twee of meer ministers in rechte wordt aangesproken, zou bijgevolg, wanneer die Ministers wederzijds hun bevoegdheid blijven betwisten, moeten leiden tot een gehoudenheid in solidum.

Die stelling wordt door het Hof in zijn arrest van 15 maart 2012 verworpen. Het arrest brengt in herinnering dat de Staat, in zijn buitengerechtelijke of gerechtelijke verhoudingen met derden, rechtsgeldig vertegenwoordigd wordt door de minister van het departement waarop die verhoudingen betrekking hebben en voor zover die van belang zijn voor de begroting van het departement. De aanwijzing van een onbevoegd departement als vertegenwoordiger heeft evenwel enkel tot gevolg dat dit departement het bevoegde departement in de plaats kan stellen. Hieruit volgt, aldus het Hof, dat wanneer tussen de departementen onenigheid bestaat de rechter de procedure lastens een van hen kan laten voortgaan en dat hij geen veroordeling in solidum moet uitspreken.

De rechter, die na een correcte toepassing van artikel 705, tweede lid, Ger.W. beslist dat een procedure doorgang moet vinden tegen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door een bepaalde minister, kan bovendien, als de aansprakelijkheid van de Belgische Staat vaststaat, een veroordeling uitspreken ten laste van de Belgische Staat, vertegenwoordigd door deze minister, zonder dat hij de aansprakelijkheid van elk ministerieel departement apart moet beoordelen.

Taak van de rechter

Arrest van 28 september 2012 (C.12.0049.N) met conclusie van advocaat-generaal C. Vandewal

Tussen de partijen bestaat betwisting over de uitvoering van de koop door de eiseressen van twee appartementen in een door verweerster opgetrokken gebouw aan de kust. De appelrechters werpen in een tussenarrest ambtshalve de vraag op of de overeenkomsten niet aangetast zijn door nietigheid op grond van de Woningbouwwet en heropenen het debat ten einde de partijen toe te laten hierover conclusies te nemen. Beide partijen verklaren dat geen van hen de nietigverklaring van de overeenkomsten nastreeft. De appelrechters verklaren daarop de overeenkomsten nietig, geven bevel om het arrest van de nietig verklaarde eigendomsoverdracht over te schrijven in de hypotheekregisters en veroordelen de verweerster tot terugbetaling van de door hen ontvangen koopprijs.

De eiseressen, die zich niet kunnen verzoenen met het verlies van hun eigendomsrecht, tekenen cassatieberoep aan. Volgens hen hebben de appelrechters door aldus te oordelen het beschikkingsbeginsel en de autonomie van de procespartijen om de grenzen van het geding af te bakenen, miskend. Het Hof volgt hen hierin. Als uitgangspunt geldt dat de partijen door een uitdrukkelijk procedureakkoord de rechter kunnen binden over een punt in rechte of in feite waartoe zij het debat willen beperken. Een dergelijk akkoord staat echter niet eraan in de weg dat de rechter, met eerbiediging van het recht van verdediging, de toepassing opwerpt van bepalingen van openbare orde, ook al zijn die strijdig met

het procedureakkoord. Het staat de rechter echter niet toe op die gronden het voorwerp van het geschil zoals dit door de partijen werd afgelijnd, te wijzigen.

Wanneer de partijen het geschil beperken tot de uitvoering van de overeenkomst en de rechter de vordering tot nakoming van de overeenkomst afwijst op grond van de nietigheid ervan wegens de strijdigheid met de openbare orde, dan wijzigt hij niet het voorwerp van de vordering, maar past hij de bepalingen van openbare orde toe die de partijen hebben willen uitsluiten. Door zich echter, zoals in casu, niet hiertoe te beperken maar de overeenkomsten nietig te verklaren en bevel te geven tot overschrijving van dit arrest op het hypotheekkantoor, miskennen de appelrechters het beginsel van de autonomie van de procespartijen.

Deskundigenonderzoek – Voorlopig bewind – Inleiding van de vordering–Eenzijdig verzoek

Arrest van 20 december 2012 (C.11.0526.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

Het verzoek tot deskundigenonderzoek met als doel de vrederechter in te lichten over de gezondheidstoestand en de bekwaamheid van een persoon om zijn wil te uiten en zijn goederen te beheren teneinde de afwezigheid van een medisch attest, vereist door art. 488bis-B, § 6, BW, te ondervangen, moet, in de regel, tegensprekelijk worden ingeleid. De rechter kan dus de ontvankelijkheid van een eenzijdig verzoek in die zin onderschikken aan het bewijs van een grond om af te wijken van het principe van hoor en wederhoor.

Het middel dat uitging van het tegenovergestelde en voorhield dat een dergelijk verzoek altijd bij eenzijdig verzoekschrift kan worden ingeleid, werd dan ook verworpen door het Hof.

Wraking en onttrekking

Wraking

Arrest van 8 mei 2012 (P.12.0730.N)

Het verzoek tot wraking van alle zetelende magistraten van het Hof van Cassatie is geen wrakingsverzoek, maar een verzoek tot onttrekking van de zaak, waarin geen enkele wettelijke bepaling voorziet.

De rechter wordt tot bewijs van het tegendeel vermoed onpartijdig, onafhankelijk en onbevangen te oordelen.

Bij de beoordeling of er wettige redenen zijn om te twijfelen aan de onpartijdigheid van sommige leden van een rechtscollege is het bepalend criterium gelegen in de vraag of de vrees voor een partijdige behandeling van de zaak objectief is gerechtvaardigd. Noch de levensbeschouwing alleen van een magistraat, noch de omstandigheid dat sommige leden van het Hof uit hoofde van hun ambt aanwezig zijn bij een Te Deum ter gelegenheid van de nationale feestdag of het feest van de monarchie houden in dat bij de publieke opinie de schijn ontstaat dat de magistraat niet langer onpartijdig en onafhankelijk zou kunnen beslissen.

Aangezien magistraten van een rechtscollege onafhankelijk zijn in de uitoefening van hun rechtsprekende functie, zijn zij bij de uitoefening van die functie niet onderworpen aan welk hiërarchisch gezag dan ook. De verbondenheid van een magistraat aan de KU Leuven doet niet de schijn ontstaan dat deze niet langer meer onpartijdig en onafhankelijk zou kunnen beslissen in een zaak lastens een partij die grootkanselier zou zijn van voornoemde universiteit.

Kansspelcommissie – Administratieve overheid

Arrest van 15 juni 2012 (C.12.0231.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

Een vennootschap organiseerde weddenschappen op het ogenblik dat die activiteit onder de toepassing kwam van de wet op de kansspelen en hiervoor eerst een vergunning aangevraagd moest worden. Krachtens de overgangsbepalingen waarmee die maatregel gepaard ging, mocht de vennootschap haar activiteit voorlopig voortzetten tot op het ogenblik dat de kansspelcommissie uitspraak deed over haar vergunningsaanvraag.

Toen de kansspelcommissie op het punt stond de vergunning te weigeren, heeft de vennootschap het Hof gevraagd de zaak aan die commissie te onttrekken.

Een dergelijke vordering is ontvankelijk op voorwaarde dat de kansspelcommissie optreedt als rechter. Dit is echter niet het geval wanneer die commissie zich uitsprekt, bij een met redenen omklede beslissing, over de aanvragen tot toekenning van de vergunningen die in de wet worden voorzien, zelfs wanneer de aanvrager zijn activiteit heeft mogen voortzetten met toepassing van de overgangsbepalingen van de wet op de kansspelen. De commissie heeft aldus geen geschil beslecht en neemt bijgevolg een eenzijdige administratieve beslissing in de hoedanigheid van administratieve overheid. Het Hof verwerpt het verzoekschrift tot onttrekking van de zaak.

Beslag en middelen tot tenuitvoerlegging

Aannemingsovereenkomst – Onderaanneming – Rechtstreekse vordering – Samenloop met een derdenbeslag

Arrest van 20 januari 2012 (C.10.0135.F) met conclusie van procureur-generaal J.-F. Leclercq

Voor een bespreking van dit arrest wordt verwezen naar de rubriek “Bijzondere overeenkomsten”.

Vatbaarheid voor beslag – Bankrekeningen van een diplomatieke zending – Internationale regel van gewoonterecht ne impediatur legatio

Arrest van 22 november 2012 (C.11.0688.F) met conclusie van procureur-generaal J.-F. Leclercq

Gelet op de artikelen 22, 3, en 25 van het Verdrag van Wenen van 18 april 1961 inzake diplomatiek verkeer, alsook op de internationale gewoonteregel *ne impediatur legatio*, zijn de goederen die gebruikt worden voor de werking van een

diplomatieke zending gevrijwaard tegen beslaglegging of executoriale maatregelen, tenzij de ontvangende Staat uitdrukkelijk toestaat dat er voor die categorie goederen of een gedeelte ervan dwangmaatregelen worden genomen.

In deze zaak had de Argentijnse Staat obligaties uitgegeven, en, in het kader van die uitgifte, uitdrukkelijk afstand gedaan van zijn immuniteit van rechtsmacht en van uitvoering, behalve met betrekking tot bepaalde in die documenten nader omschreven goederen en bezittingen.

Het bestreden arrest had overwogen dat “het voor de Staten geldende stelsel van de uitvoeringsimmuniteit hier van toepassing is, wat betekent dat de bedragen op een bankrekening slechts beschermd zijn indien die gelden betrekking hebben op een soevereine activiteit van de Staat, indien ze dienen voor de opdrachten van de zending en niet voor een economische, commerciële of burgerrechtelijke verrichting die onder het privaatrecht valt”.

Het bestreden arrest, dat niet vaststelt dat de in beslag genomen bedragen voor andere doeleinden bestemd waren dan de werking van de diplomatieke zending van de Argentijnse Staat en dat beslist dat de algemene afstand van die immuniteit, “zoals deze vervat is in de obligatie-uitgifte, geldt voor alle goederen van die diplomatieke zending, met inbegrip van de bankrekeningen, zonder dat een uitdrukkelijke en bijzondere afstand met betrekking tot die goederen nodig is”, schendt de voornoemde bepalingen en miskent de voornoemde gewoonteregels.

Publiek en administratief recht

Decreet – Bekendmaking – Verplichting voor de rechter om een nog niet bekendgemaakte norm toe te passen

Arrest van 4 mei 2012 (C.09.0519.F)

Een middel voert de schending aan van twee decreetbepalingen die werden bekendgemaakt nadat de appelrechters uitspraak hadden gedaan, maar die met terugwerkende kracht in werking zijn getreden. Het verwijt de appelrechters met die teksten geen rekening te hebben gehouden.

Het Hof heeft dat middel verworpen. Het heeft, enerzijds, eraan herinnerd dat, krachtens artikel 190 van de Grondwet geen wet, geen besluit of verordening van algemeen, provinciaal of gemeentelijk bestuur verbindend is dan na te zijn bekendgemaakt in de vorm bij de wet bepaald en, anderzijds dat artikel 56 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt dat de decreten verbindend zijn de tiende dag na die van hun bekendmaking in het Belgisch Staatsblad, tenzij ze een andere termijn bepalen.

Het heeft vervolgens geoordeeld dat zelfs een decreet met terugwerkende kracht, geen verbindende kracht heeft wanneer het niet is bekendgemaakt, zodat aan een rechter niet kan worden verweten dat hij die bepalingen schendt, door ze niet toe te passen, terwijl ze op de dag van zijn uitspraak nog niet waren bekendgemaakt.

Administratieve overheid – Kansspelcommissie

Arrest van 15 juni 2012 (C.12.0231.F) met conclusie van advocaat-generaal A. Henkes

In dit onder de rubriek “Gerechtelijk recht” besproken arrest heeft het Hof van Cassatie beslist dat de kansspelcommissie in deze zaak niet optreedt als rechter.

Belangrijkste conclusies van het openbaar ministerie

Burgerlijk, handels- en economisch recht

- Mede-eigendom: overschrijving van de statuten van een gebouw in het register van het bevoegde hypotheekkantoor, en de gevolgen van de wijziging van het zakenrechtelijk statuut van de mede-eigendom op het vlak van de kantmelding (Art. 3, eerste lid, Hypotheekwet), Cass. 5 januari 2012, C.10.0698.N;
- Tenzij de aannemingsovereenkomst over bouwwerkzaamheden een andersluitend beding bevat, mag de algemene aannemer een beroep doen op onderaannemers voor de uitvoering van het geheel of een gedeelte van het werk waartoe hij zich ten aanzien van de opdrachtgever verbonden heeft; de geldigheid van een aannemingsovereenkomst met een algemene aannemer die geen toegang tot het beroep heeft voor het geheel of een gedeelte van het in de overeenkomst bedoelde werk, kan in de regel niet worden betwist wanneer de aannemer zich niet ertoe verbindt het werk waarvoor een toegang tot het beroep vereist is zelf uit te voeren, aangezien dat werk zal worden uitbesteed aan onderaannemers die wel over de vereiste vergunningen beschikken, Cass. 13 januari 2012, C.11.0356.F;
- Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, zwakke weggebruiker en rechthebbende, Cass. 20 januari 2012, C.09.0353.F;
- Aannemingsovereenkomst, onderaannemer en rechtstreekse vordering ingesteld na het derdenbeslag, Cass. 20 januari 2012, C.10.0135.F;
- Het begrip namaak en zijn toepassingsgebied, Cass. 3 februari 2012, C.10.0462.F;
- De beslissingen van de beslagrechter nopens de uitvoerbaarheid van een rechterlijke beslissing die wordt ten uitvoer gelegd, brengen geen nadeel toe aan de zaak zelf; zij laten de bevoegdheid van de rechter die kennis neemt van een vordering tot uitlegging of verbetering van deze beslissing onverlet, Cass. 16 februari 2012, C.11.0157.N;
- De bevoegdheden van de rechter bij de beoordeling van een door een onrechtmatige daad veroorzaakte schade, Cass. 17 februari 2012, C.11.0451.F;
- Voor de stuiting van de verjaring in toepassing van art. 15, §1, tweede lid, WAM 1989 en art. 34, §4, Wet Landverzekeringsovereenkomst is voldoende dat de verzekeraar kennis krijgt van de wil van de benadeelde om herstel van zijn schade te krijgen, Cass. 1 maart 2012, C.11.0001.N;
- Voorwaarden en aard van de rechtsvordering die de lasthebber mag instellen die van de ordergever de wettelijke dekking niet heeft geëist of die zich niet heeft gedragen naar de bepalingen van artikel 4 van het koninklijk besluit van 15 oktober 1934 betreffende de termijnhandel in de ter beurs genoteerde effecten, Cass. 5 maart 2012, C.11.0107.F;
- Een erfdiensbaarheid kan bestaan uit het dulden van een bepaald gebruik van het lijdende erf, Cass. 29 maart 2012, C.11.0075.N;

- Pacht, opzegging door de verpachter, vervallen opzegging, nieuwe opzegging en berekening van de termijn, Cass. 2 april 2012, C.10.0512.F;
- De draagwijdte van de bescherming van de handelsagent naar Belgisch recht in verhouding tot het Europees recht betreffende zelfstandige handelsagenten en de vereiste van uitlegging van dat Europees recht door het Hof van Justitie van de Europese Unie, Cass. 5 april 2012, C.11.0430.N;
- Voorwerp van het herstel van de burenhinder, Cass. 20 april 2012, C.10.0103.F – C.10.0612.F – C.11.0205.F;
- Ontvankelijkheid van de vordering tot vrijwaring van de verkoper, Cass. 20 april 2012, C.10.0103.F – C.10.0612.F – C.11.0205.F;
- De draagwijdte van de regel dat de rechter de schade dient te bepalen op het tijdstip dat dit van het effectief herstel zo dicht mogelijk benadert, Cass. 23 april 2012, C.11.0478.N;
- De bevoegdheid van de vennootschappen voor het beheer van auteursrechten, Cass. 26 april 2012, C.10.0276.N;
- De aanvang van de verjaringstermijn van de pauliaanse vordering, Cass. 26 april 2012, C.11.0143.N;
- Ambtshalve uitbreiding van de opdracht van een voogd ad hoc door de rechter en diens beroepsgeheim als gerechtelijk mandataris, tevens advocaat zijnde, Cass. 3 mei 2012, C.10.0571.N;
- De toepasselijkheid van de vijfjarige verjaringstermijn op moratoire intresten en de verjaringstermijn van de *actio judicati*, Cass. 31 mei 2012, C.10.0539.N;
- Het recht van de eigenaar van een perceel om de wegruiming van beplantingen door een derde te vorderen, Cass. 31 mei 2012, C.10.0647.N;
- In zoverre artikel 114 van de wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof en artikel 2, 4°, van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur bijzondere maatregelen voor de openbaarheid voorschrijven, leggen ze geen beperkingen op aan de verplichtingen van de belastingadministratie op grond van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, Cass. 1 juni 2012, F.11.0082.F;
- Het tijdstip van aanvang van de verjaringstermijn van de rechtsvordering van de gesubrogeerde in de rechten van de benadeelde tegen de aansprakelijkheidsverzekeraar, Cass. 4 juni 2012, C.10.0208.N;
- De vraag welke rechten dienen gevestigd te zijn op het naburig erf om een vordering wegens burenhinder te kunnen instellen, Cass. 4 juni 2012, C.10.0672.N;
- Definitie van de architect-ambtenaar van de Staat, de provincies, en de openbare instellingen, Cass. 4 juni 2012, C.11.0321.F;
- De kosten en erelonen van de curator voor het beheer van het faillissement; verhaalbaarheid i.v.m. de uitvoering van een later ingetrokken faillissementsvonnis, Cass. 7 juni 2012, C.10.0722.N;

- De implicatie van het recht van vrije scheepvaart op de Schelde en het in functie daarvan bestaand recht van vrije toegang tot en gebruik van de haven en de haveninstallaties van Antwerpen op het recht van doorvaart van deze haven van en naar een binnenlands kanaal via die delen van de haven die ook zelf als kanalen te beschouwen zijn, Cass. 14 juni 2012, C.10.0500.N;
- De mogelijkheid van beperking van de aansprakelijkheid van de eigenaars van binnenschepen inzake schade door olieverontreiniging, Cass. 14 juni 2012, C.11.0538.N, C.11.0544.N en C.11.0547.N;
- De draagwijdte van de nietigheid van overeenkomsten voorzien in artikel 85 van het EG-Verdrag, Cass. 28 juni 2012, C.10.0433.N;
- De toepasselijkheid van artikel 374 van het Burgerlijk Wetboek op situaties die het gevolg zijn van echtscheiding door onderlinge toestemming, Cass. 28 juni 2012, C.11.0069.N;
- Toepassing van artikel 1733 Burgerlijk Wetboek wanneer in het gehuurde goed brand is ontstaan nadat het door de huurder op het einde van de huurovereenkomst aan de verhuurder was teruggegeven, Cass. 29 juni 2012, C.11.0663.F;
- De toepasselijkheid van de artikelen 4 en 5 van de Vervoerwet ten aanzien van personenvervoer in openbare dienst, Cass. 14 september 2012, C.11.0450.N;
- Het uitdrukkelijk ontbindend beding dat uitsluitend ten dienste staat van een schuldvordering is een toehoren ervan in de zin van artikel 1692 van het Burgerlijk Wetboek, Cass. 20 september 2012, C.11.0662.F;
- Vervalbeding van een verzekeringsovereenkomst, definitie en beoordelingsbevoegdheid van de rechter, Cass. 20 september 2012, C.12.0029.F;
- Een schuldvordering die ontstaan is uit verrijking zonder oorzaak is een waardenschuld en geen sommenschuld waarop uitsluitend artikel 1895 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, Cass. 27 september 2012, C.11.0159.F;
- De personen aan wie de voorlopig bewindvoerder de verslagen betreffende de vermogenstoestand en inkomstenbronnen van de beschermde persoon en de jaarlijkse afrekeningen mag toezenden, Cass. 28 september 2012, C.10.0331.N-C.10.0466.N;
- De gevolgen van de nietigheid van een verzekeringsovereenkomst, Cass. 28 september 2012, C.11.0691.N;
- De verjaringstermijn van de vordering tot vergoeding wegens de vestiging van een erfdiensbaarheid ingevolge de Gaswet, Cass. 28 september 2012, C.12.0020.N;
- Het openbare karakter van het eigendomsrecht, Cass. 4 oktober 2012, C.11.0686.F;
- Het niet voor verjaring vatbare karakter van het eigendomsrecht en van de vordering tot teruggave die het beschermt, door niet-gebruik, Cass. 4 oktober 2012, C.11.0686.F;

- Overdracht van aandelen in handelsvennootschappen: tijdstip en wijze van de raming van de waarde van de aandelen, Cass. 5 oktober 2012, C.11.0398.N;
- Vrijwaring tegen uitwinning, die een gevolg is van de verkoop, is niet uitgesloten bij uitstel van overdracht van de eigendom van de zaak, Cass. 11 oktober 2012, C.10.0260.F;
- De echtgenoten die kiezen voor het stelsel van de algehele gemeenschap kunnen vrijelijk bepaalde goederen uit de gemeenschap uitsluiten, op voorwaarde dat zij de essentiële kenmerken van dat stelsel eerbiedigen voor zover het beding waarbij bepaalde goederen uit de gemeenschap worden uitgesloten, vaststaat, Cass. 11 oktober 2012, C.12.0044.F;
- Aard van de vordering tegen de bestuurders van een handelsvennootschap tot volstorting van het kapitaal en de verjaringstermijn die erop van toepassing is, Cass. 12 oktober 2012, C.11.0571.N;
- Aard van de schade voortvloeiend uit de fout van een derde bij derdedeplechtigheid aan contractbreuk, Cass. 12 oktober 2012, C.11.0692.N;
- Het beginsel van de tegenspraak overeenkomstig art. 6.1 EVRM m.b.t. het deskundigenonderzoek en de bescherming van het zakengeheim conform art. 8 EVRM, Cass. 2 november 2012, C.11.0018.N;
- Artikel 56 van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen houdt geen schending in van artikel 1053 van het Gerechtelijk Wetboek; wanneer het hoger beroep tegen een vonnis dat oordeelt over de homologatie van een collectieve overeenkomst wordt ingesteld door een andere partij dan door de schuldenaar, moet de appellant zijn hoger beroep instellen tegen alle partijen die een belang hebben dat tegenstrijdig is met het zijne en moet hij bovendien de andere partijen in het geding betrekken, Cass. 8 november 2012, C.12.0026.F;
- Kan de aan de echtscheiding door onderlinge toestemming voorafgaande overeenkomst houdende de regeling van de wederzijdse rechten van de echtgenoten wegens benadeling vernietigd worden? Cass. 9 november 2012, C.12.0146.N;
- Terugvordering van het onverschuldigd betaalde, interesten, kwade trouw, goede trouw, havenloodsen en bootlieden, Cass. 12 november 2012, S.11.0015.N;
- Bewaring van het dier, begrip; beoordelingsbevoegdheid van de bodemrechter en toezicht van het Hof, Cass. 19 november 2012, C.09.0379.F;
- Rechtsmisbruik en huurovereenkomst van een landbouwmachine, Cass. 22 november 2012, C.11.0443.F;
- Internationaal gewoonterecht, *ne impediatur legatio*, Cass. 22 november 2012, C.11.0688.F;
- Een aanvullend inkomen uit bijdragen door de werknemer tijdens het huwelijk betaald i.v.m. een door de werkgever gesloten verplichte groepsverzekering ter financiering van een aanvullend pensioen vormt een voordeel dat hij uit hoofde van zijn arbeidsovereenkomst verkrijgt en maakt deel uit van diens inkomsten uit arbeid; in die mate zijn die aanwinsten gemeenschappelijk en moeten ze tus-

- sen de echtgenoten worden verrekend op het ogenblik van de ontbinding van de huwelijksgemeenschap, Cass. 30 november 2012, C.11.0332.N;
- De uitoefening van het subrogatierecht door andere verzekeraars in het raam van de objectieve aansprakelijkheidsverzekering zoals ingevoerd door de wet van 30 juli 1979 betreffende preventie van brand en ontploffing en betreffende de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid; aansprakelijkheid van de huurder inzake brand en diens bewijsvoering dienaangaande, Cass. 30 november 2012, C.11.0618.N;
 - De rechtsvordering van één of meer inwoners namens de gemeente, Cass. 7 december 2012, C.11.0747.N;
 - Inlichtingen over buitenlands recht, Cass. 7 december 2012, C.12.0017.N;
 - Artikel 32, tweede lid, CMR, Cass. 7 december 2012, C.12.0098.N;
 - De mogelijkheid tot regres in hoofde van de aansprakelijke persoon die de benadeelde heeft vergoed, tegen ieder van de mede-aansprakelijken die met hem *in solidum* werd veroordeeld, Cass. 10 december 2012, C.12.0270.N;
 - De rechter miskent de bewijskracht van een akte wanneer hij zijn beslissing over de uitlegging van die akte steunt op een andere akte die hem niet werd overgelegd, Cass. 10 december 2012, C.12.0280.N.

Gerechtigd recht

- Inhoud van de verplichting voor de rechter om bij zijn beoordeling de in een publicatie geuite mening te plaatsen in de context waarin deze werd geuit, Cass. 12 januari 2012, C.10.0610.N;
- Aard van de vorderingen betreffende bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging, die overeenkomstig artikel 1395, eerste lid, Gerechtigd Wetboek voor de beslagrechter moeten worden gebracht, Cass. 12 januari 2012, C.10.0683.N;
- De mogelijkheid voor de rechter twee of meer rechtsplegingsvergoedingen toe te kennen indien hij oordeelt dat de door hem samengevoegde zaken afzonderlijke geschillen uitmaken, Cass. 19 januari 2012, F.10.0142.N;
- De vereisten voor het omslaan van de gedingkosten wanneer de partijen over en weer in enig standpunt worden afgewezen, Cass. 19 januari 2012, F.10.0142.N;
- Collectieve schuldenregeling: aanvang van de termijn om cassatieberoep in te stellen tegen een uitspraak in het raam van de procedure van collectieve schuldenregeling (Art. 1675/16 Gerechtigd Wetboek) en omvang van de boedel collectieve schuldenregeling m.b.t. de schuldvorderingen die strekken tot vergoeding van schade aan de persoon van de schuldenaar, Cass. 2 februari 2012, C.11.0093.N;
- De hoofdappellant die de hoedanigheid van gedaagde in hoger beroep verkrijgt zodra er tegen hem incidenteel beroep wordt ingesteld, kan op zijn beurt slechts incidenteel beroep instellen tegen de beschikkingen van het beroepen vonnis

- waartegen zijn hoofdberoep niet gericht was, Cass. 20 februari 2012, S.10.0103.F;
- Het belang van een partij die beweert houder te zijn van een subjectief recht, Cass. 23 februari 2012, C.11.0259.N;
 - Uitwerking en gevolg van de beslissing van de kortgedingrechter zodra de bodemrechter een andersluidende beslissing omtrent de betwiste rechten inzake uitvoering van een concessieovereenkomst heeft genomen, Cass. 8 maart 2012, C.11.0124.N;
 - Voorwaarden van ontvankelijkheid van de uitbreiding van de eis en nieuwe eis in hoger beroep; bevoegdheid van de rechter bij misbruik van rechtspleging (tergende of roekeloze afstand,) en begrip, Cass. 16 maart 2012, C.08.0323.F-C.09.0590.F;
 - De devolutieve werking van het hoger beroep maakt het hele geschil, binnen de perken van het hoger beroep van de partijen, aanhangig bij de appelrechter met inbegrip van de feiten die zich tijdens de rechtspleging in hoger beroep hebben voorgedaan, Cass. 16 maart 2012, C.11.0382.F;
 - Het recht van verdediging bij herkwalificatie van een beding in een overeenkomst, Cass. 22 maart 2012, C.11.0551.N;
 - De mogelijkheid voor de rechter, die gevat wordt van een geschil betreffende een contract dat door de wil van de partijen onderworpen is aan een vreemde wet, de toepassing van een overeenkomstig die vreemde wet geldig arbitragebeding af te wijzen, Cass. 5 april 2012, C.11.0430.N;
 - Wanneer een btw-plichtige een op grond van artikel 59, §1, van het btw-wetboek door de belastingadministratie opgesteld proces-verbaal betwist, ontstaat er tussen eerstgenoemde en die administratie een geschil over de toepassing van dat wetboek; dat geschil valt onder de materiële bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg en, bijgevolg, onder de rechtsmacht van de hoven en rechtbanken, Cass. 13 april 2012, F.09.0056.F;
 - Artikel 84, eerste en tweede lid, van het btw-wetboek organiseert geen voorafgaand administratief beroep in de zin van artikel 1385*undecies* van het Gerechtelijk Wetboek, aangezien het de belastingschuldige niet verplicht zich tot de Minister van Financiën te wenden alvorens op te treden en het hem geen enkel vormvereiste noch termijn oplegt om dat te doen; bijgevolg wordt een dergelijk beroep evenmin krachtens dat artikel 84 georganiseerd, Cass. 13 april 2012, F.09.0056.F;
 - Omvang van de vernietiging van de beslissingen over de hoofdvorderingen tegenover de beslissingen over de incidentele vorderingen en de vorderingen tot vrijwaring, Cass. 20 april 2012, C.10.0103.F – C.10.0612.F – C.11.0205.F;
 - Omvang van de vernietiging in geval van niet-onderscheiden *dicta*, Cass. 20 april 2012, C.10.0103.F – C.10.0612.F – C.11.0205.F;
 - De onaantastbare beoordeling van de modaliteiten van de dwangsom door de rechter, Cass. 26 april 2012, C.10.0530.N;

- Het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding wanneer meerdere partijen de rechtsplegingsvergoeding lastens een zelfde in het ongelijk gestelde partij genieten, Cass. 26 april 2012, C.10.0534.N – C.10.0535.N;
- De bevoegdheid van de rechter die een deskundige aanwees om te oordelen over een verzoek tot wraking van die deskundige, wanneer een rechtsmiddel is aangewend tegen die aanwijzing van een deskundige, Cass. 26 april 2012, C.11.0393.N;
- De beoordeling door de rechter van beslagmaatregelen inzake namaak, Cass. 26 april 2012, C.11.0393.N;
- De voorwaarden voor gedinghervatting bij rechtsopvolging ten bijzondere titel, Cass. 31 mei 2012, C.11.0343.N;
- De werking in de tijd van artikel 5 Kansspelwet zoals van kracht vóór de opheffing ervan bij artikel 7 van de wet van 10 januari 2010 tot wijziging van de wetgeving inzake kansspelen, en in het bijzonder de vraag of deze bepaling ook geldt voor lopende contracten, Cass. 7 juni 2012, C.11.0488.N;
- De kansspelcommissie neemt een eenzijdige administratieve beslissing in de hoedanigheid van administratieve overheid wanneer zij zich uitsprekt over een aanvraag tot toekenning van een vergunning die is ingediend op grond van artikel 21, §1, van de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, of t.a.v. een aanvrager die krachtens artikel 76/1 van die wet zijn activiteiten mag voortzetten tot de commissie een beslissing heeft genomen, aangezien voormeld artikel 21, §1, de commissie niet opdraagt een geschil te beslechten maar alleen zich in positieve of negatieve zin uit te spreken over de haar voorgelegde vergunningsaanvragen, Cass. 15 juni 2012, C.12.0231.F;
- De kansspelcommissie die kennis neemt van een aanvraag tot toekenning van een vergunning is geen rechter in de zin van de artikelen 648 e.v. Gerechtelijk Wetboek; de vordering tot onttrekking van de zaak aan die commissie is kennelijk niet ontvankelijk, Cass. 15 juni 2012, C.12.0231.F;
- Europese Unie, exequatur en openbare orde, Cass. 22 juni 2012, C.11.0467.F;
- Het Hof van cassatie is slechts gehouden een prejudiciële vraag met betrekking tot een leemte in de wet aan het Grondwettelijk Hof te stellen, wanneer het vaststelt dat het aan die leemte, gesteld dat ze de Grondwet schendt, zou kunnen verhelpen zonder tussenkomst van de wetgever, Cass. 14 augustus 2012, P.12.1293.N;
- De door het Hof van cassatie gewezen arresten zijn niet voor cassatieberoep vatbaar wegens de aard van het rechtscollege dat de beslissing heeft gewezen; zulks geldt ook voor de arresten die door het Hof, rechtdoende over een vordering tot wraking van een lid van een hof van beroep, van een arbeidshof of van het Hof zelf, als bodemrechter worden gewezen, Cass. 14 augustus 2012, P.12.1293.N;
- Door de schuldenaar van de overgedragen schuldvordering kan hoger beroep worden ingesteld hetzij tegen de oorspronkelijke schuldeiser, zoals die blijkt uit

- het beroepen vonnis, hetzij tegen de overnemer, Cass. 7 september 2012, C.11.0667.N;
- Toepassingsgebied van artikel 22, 1, van Verordening (E.G.) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 die de exclusieve bevoegdheid beoogt van de gerechten van de Verdragsluitende lidstaat waar het pand gelegen is, Cass. 13 september 2012, C.11.0172.F;
 - Vordering in rechte, vastgestelde termijn, overmacht en verlenging van de vastgestelde termijn, Cass. 24 september 2012, C.10.0676.F;
 - Ontkentenis van proceshandeling inzake een ingesteld cassatieberoep, Cass. 28 september 2012, C.10.0331.N – C.10.0466.N;
 - Het gevolg van een procedure-akkoord met betrekking tot een punt in rechte of in feite in geval de rechter de toepassing van een bepaling van openbare orde opwerpt, Cass. 28 september 2012, C.12.0049.N;
 - Ontvankelijkheid van een middel gericht tegen een beslissing die overeenstemt met de conclusie van de eiser, Cass. 4 oktober 2012, C.11.0686.F;
 - Artikel 516 Gerechtelijk Wetboek, Cass. 8 oktober 2012, C.11.0347.F;
 - Het Hof kan een reden waarop het middel geen kritiek uitoefent, niet vervangen zonder zijn bevoegdheid te overschrijden, Cass. 11 oktober 2012, C.10.0260.F;
 - Vernietiging is in de regel beperkt tot de draagwijdte van het middel dat de grondslag ervan vormt. De rechter op verwijzing moet zelf, onder toezicht van het Hof in geval van cassatieberoep, vaststellen in welke mate de zaak bij hem aanhangig is gemaakt, Cass. 11 oktober 2012, C.10.0711.F;
 - Het middel dat opkomt tegen de schending van artikel 1385*quater* van het Gerechtelijk Wetboek, dat noch van openbare orde noch van dwingend recht is, dat gericht is tegen een beslissing van de appelrechters, die conform de beslissing van de eerste rechter is en waarop de eiser geen kritiek heeft geuit in hoger beroep, kan niet voor het eerst voor het Hof worden aangevoerd, Cass. 18 oktober 2012, C.11.0761.F;
 - Het middel dat opkomt tegen de schending van de artikelen 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek kan niet voor het eerst voor het Hof worden aangevoerd, aangezien de bodemrechters niet de verplichting maar louter de mogelijkheid hebben om ambtshalve een middel wegens gebrek aan belang op te werpen, Cass. 18 oktober 2012, C.11.0761.F;
 - Hoger beroep: de bijzondere regel van artikel 1253*quater*, d), Gerechtelijk Wetboek, waarbij de kennisgeving van de beslissing als aanvangspunt van de beroepstermijn wordt genomen, wijkt af van de algemene regel dat de termijn van hoger beroep ingaat vanaf de dag van de betekening van de beslissing, is van toepassing op de ontvangstmachtiging bedoeld in artikel 203*ter* Burgerlijk Wetboek wanneer die als autonome vordering wordt ingesteld. Quid in het kader van een alimentatievordering? Cass. 2 november 2012, C.11.0640.N;

- Taak van de rechter met betrekking tot de beleidsvrijheid van het bestuur bij de beoordeling van het causaal verband tussen een fout van het bestuur en schade, Cass. 9 november 2012, C.11.0563.N;
- De vereiste van bijstand van een advocaat aan de tijdens een tuchtrechtelijk vooronderzoek gehoorde persoon, Cass. 16 november 2012, D.11.0021.N;
- De vereisten voor het omslaan van de gedingkosten wanneer de partijen over en weer in enig standpunt worden afgewezen, Cass. 23 november 2012, F.11.0144.N;
- Taak van de feitenrechter bij de toepassing van een vreemde wet en toetsing door het Hof, Cass. 7 december 2012, C.11.0633.N;
- Vereiste van betekening bij verzoek tot tenuitvoerlegging van een in een andere Staat gewezen beslissing, Cass. 7 december 2012, C.11.0655.N;
- Ontvankelijkheid van de rechtsvordering van een of meer inwoners namens de gemeente wanneer deze in gebreke blijft om in rechte op te treden en beoordeling door de rechter, Cass. 7 december 2012, C.11.0747.N;
- De gevolgen op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep van een fout begaan door de gerechtsdeurwaarder ingevolge de neerlegging van het verzoekschrift op de verkeerde griffie, Cass. 21 december 2012, F.12.0006.N.

Fiscaal recht

- Voorwaarden voor de toepassing van het algemeen rechtsbeginsel “*non bis in idem*”, inzake personenbelasting, Cass. 3 januari 2012, P.11.0894.N;
- Het verhuren van het recht op uitbating van het cliënteel door een geneesheer-huisarts aan een door hem opgerichte BVBA is noodzakelijk gesimuleerd gelet op het wettelijk verbod de geneeskunde uit te oefenen zonder het wettelijk diploma te bezitten van doctor in de genees-, heel- en verloskunde, Cass. 19 januari 2012, F.10.0094.N;
- De draagwijdte van de verplichting tot consignatie van het bedrag van de verschuldigde btw vooraleer hoger beroep te kunnen aantekenen, Cass. 19 januari 2012, F.10.0132.N;
- Het begrip “*materiële vergissing*” die het de directeur der belastingen mogelijk maakt buiten de bezwaartermijn, ontheffing van overbelasting te verlenen, Cass. 19 januari 2012, F.10.0133.N;
- De gevolgen op het vlak van de btw in geval van onttrekking door een beroepsoprichter van een gebouw dat was voorbestemd om verkocht te worden, Cass. 19 januari 2012, F.10.0136.N;
- De vraag wanneer een levensverzekeringsovereenkomst een looptijd heeft van meer dan acht jaar, hetgeen artikel 21, 9°, WIB92 vereist voor de belastingvrijstelling, Cass. 19 januari 2012, F.11.0032.N;

- Vrijstelling van de leegstandsheffing in geval van renovatiewerkzaamheden, Cass. 16 februari 2012, F.11.0026.N;
- De procedurele gevolgen in geval van bevoegdheidsbetwisting tussen de departementen wanneer twee of meer ministers in rechte worden aangesproken als vertegenwoordiger van de Staat, Cass. 15 maart 2012, F.10.0143.N;
- Het begrip materieel en outillage onroerend van nature of door bestemming in de zin van artikel 471, §1, WIB92, Cass. 15 maart 2012, F.11.0037.N;
- De niet-toepasselijkheid van de gespreide taxatie op meerwaarden op immateriële vaste activa waarop geen fiscale afschrijvingen werden aangenomen, Cass. 15 maart 2012, F.11.0039.N;
- Artikel 98, §2, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven verbiedt de provincies niet om de economische activiteit van de telecomoperatoren die op het grondgebied van de provincie verwezenlijkt wordt door de aanwezigheid op publiek of privaat domein van gsm-masten, -pylonen of -antennes die voor die activiteit worden aangewend, om budgettaire of andere redenen te belasten, Cass. 30 maart 2012, F.11.0043.F;
- Toepasselijkheid van de Wet Politieambt op de fiscale ambtenaren die ter beschikking gesteld zijn van de procureur des Konings, overeenkomstig artikel 71 van de wet van 28 december 1992 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen, Cass. 3 april 2012, P.11.2059.N;
- De toepasselijkheid van de verhoging van de bijzondere accijns op door de overheid gebruikte gasolie voor het vervoer van goederen over de weg, Cass. 19 april 2012, C.11.0199.N;
- De onmogelijkheid voor de belastingplichtige die zijn aangifte gesteund heeft op forfaitaire grondslagen van aanslag en nadien belast wordt op grond van tekenen en indicïen, het indiciair tekort te weerleggen door zijn werkelijk belastbaar bruto-inkomen te bewijzen, Cass. 19 april 2012, F.10.0121.N;
- Het begrip boeking van de douaneschuld in de zin van artikel 2.1, tweede lid, van de Verordening nr. 1697/79, Cass. 19 april 2012, F.11.0017.N;
- De wijze van inleiding van de procedure tot navordering van de douanerechten bij invoer of bij uitvoer, Cass. 19 april 2012, F.11.0017.N;
- Het fiscaal bankgeheim belet niet dat de belastingadministratie de inlichtingen die ze ongevraagd heeft verkregen van financiële instellingen kan aanwenden om de betrokken cliënten of derden te belasten, Cass. 19 april 2012, F.11.0058.N;
- Het begrip soortgelijke weldadigheidsinstellingen in de zin van artikel 12, §1, van het WIB92, welke aanspraak kunnen maken op vrijstelling van onroerende voorheffing, Cass. 24 mei 2012, C.11.0492.N;
- Geen mogelijkheid tot anatocisme bij van rechtswege verschuldigde moratoriumintresten inzake inkomstenbelastingen, Cass. 24 mei 2012, F.11.0001.N;

- De mogelijkheden tot invordering van een belastingschuld lastens de beherende vennoten van een gewone commanditaire vennootschap, Cass. 24 mei 2012, F.11.0014.N;
- De wettelijkheid van een forfaitaire gemeentebelasting op de verhuring of de kosteloze terbeschikkingstelling van een kamer of een woongelegenheden aan niet-inwoners van de gemeente, Cass. 24 mei 2012, F.11.0015.N;
- De mogelijkheid voor de gemeenten om belasting te heffen op concerten en vertoningen, Cass. 24 mei 2012, F.11.0052.N;
- De onwettelijkheid van een gemeentebelasting op vertoningen en vermakelijkheden die de eigenlijke bruto-ontvangsten inzake entreegelden als belastbare grondslag heeft, Cass. 24 mei 2012, F.11.0053.N;
- De onwettelijkheid van het heffen van gemeentelijke opcentiemen op de gewestelijke leegstandsheffing, Cass. 24 mei 2012, F.11.0057.N;
- De mogelijkheid voor de belastingadministratie om een proces-verbaal inzake btw te gebruiken als bewijsmiddel voor de vaststelling van de inkomstenbelastingen, Cass. 21 juni 2012, F.11.0083.N;
- De procesvertegenwoordiging van de Belgische Staat in belastingzaken, Cass. 21 juni 2012, F.11.0133.N;
- De bedrijfsvoorheffing wordt ingehouden in de zin van artikel 272 van het WIB92, wanneer de vereffenaar aan de werknemer slechts het nettobedrag van zijn loon betaalt, na de voornoemde bedrijfsvoorheffing van het brutobedrag te hebben afgetrokken, of, wanneer de activa ontoereikend zijn, hij hem slechts een vereffeningsdividend uitkeert dat berekend is naar rato van dat nettobedrag, ongeacht of die voorheffing in de Schatkist werd gestort, Cass. 6 september 2012, F.11.0134.F;
- De aan de rechtsmacht van het Rekenhof onderworpen rekenplichtigen, Cass. 21 september 2012, F.11.0023.N;
- De uitsluiting uit de toepassing van het eurovignet van voertuigen die te beschouwen zijn als voertuig-werktuigmachines, zoals voertuigen waarop een hoogtewerker vast is gemonteerd, Cass. 21 september 2012, C.11.0636.N;
- De mogelijkheden tot uitbreiding van een bezwaar in geval van naar volgende aanslagjaren overgedragen bedrijfslasten bij gebrek aan voldoende belastbare inkomsten, Cass. 21 september 2012, F.11.0051.N;
- De onherroepelijkheid van de directoriale beslissing indien tegen deze beslissing geen vordering is ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg binnen de termijn van drie maanden, Cass. 21 september 2012, F.11.0096.N;
- De afwezigheid van winsttoegmerk als vereiste voor de vrijstelling van onroerende voorheffing in hoofde van de belastingplichtigen of bewoners die een onroerend goed bestemmen voor weldadigheidsinstellingen, Cass. 19 oktober 2012, C.11.0203.N;

- De afwezigheid van een mogelijkheid tot verhaal tegen een beslissing van de tuchtoverheid die oordeelt of een fiscale onderzoeksmaatregel verzoenbaar is met het eerbiedigen van het beroepsgeheim, Cass. 19 oktober 2012, F.11.0063.N;
- De belastbaarheid van stopzettingsmeerwaarden in hoofde van belastingplichtigen die in het verleden toepassing hebben gemaakt van forfaitaire grondslagen van aanslag, Cass. 19 oktober 2012, F.11.0087.N;
- De persoon in wiens hoofde de afwezigheid van winsttoegmerk moet worden beoordeeld als vereiste voor de vrijstelling van onroerende voorheffing voor onroerende goederen bestemd voor weldadigheidsinstellingen, Cass. 19 oktober 2012, F.11.0088.N;
- De verplichting tot motivering van door de belastingadministratie opgelegde belastingverhogingen, Cass. 19 oktober 2012, F.11.0101.N;
- Het fiscaal regime van de sommen die direct of indirect aan in belastingparadijzen gevestigde vennootschappen of inrichtingen worden betaald of toegekend, Cass. 19 oktober 2012, F.11.0122.N;
- Mogelijkheid tot het heffen van gemeentebelastingen op masten en pylons van operatoren van een openbaar telecommunicatienetwerk, Cass. 23 november 2012, C.11.0444.N;
- De vraag of gelden die de werknemer zich onrechtmatig heeft toegeëigend ten nadele van zijn werkgever als “*bezoldigingen*” kunnen worden gekwalificeerd in de zin van artikel 31, eerste lid, WIB92, Cass. 23 november 2012, F.11.0009.F – F.11.0013.N;
- De aanvangsdatum van de bezwaartermijn van dertig kalenderdagen die loopt “*vanaf de datum van de verzending van het aanslagbiljet*” inzake de leegstandsheffing, Cass. 23 november 2012, F.11.0050.N;
- De procesvertegenwoordiging van de Belgische Staat in belastingzaken, Cass. 23 november 2012, F.11.0164.N;
- Het vertrekpunt van de driejarige verjaringstermijn voor het instellen van een vordering tot teruggave van btw, boeten en intresten, Cass. 23 november 2012, F.11.0173.N;
- De beperking van de aftrek van de inkomende btw door de toevallige belastingplichtige die het vruchtgebruik van een onroerend goed verkoopt, Cass. 21 december 2012, F.11.0067.N;
- De niet-toepasselijkheid van de Wet Motivering Bestuurshandelingen op de kennisgeving van aanslag van ambtswege voorzien in artikel 6 van de wet van 24 december 1996 betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen, Cass. 21 december 2012, F.11.0107.N.

Sociaal recht

- Aard van de maatregel tot schrapping van de registratie als aannemer, bepaald in artikel 9, §1, 4°, van het koninklijk besluit van 26 december 1998: geen straf maar het gevolg van de verdwijning van één van de toekenningsvoorwaarden, Cass. 6 februari 2012, C.10.0432.F;
- Gevolg van de vernietiging door de toezichthoudende overheid van een beslissing van het College van burgemeester en schepenen dat een arbeidsovereenkomst heeft afgesloten, Cass. 5 maart 2012, S.09.0096.F;
- Gelijke behandeling bij het onderzoek van de toekenningsvoorwaarden van de gezinsbijslag in hoofde van een uitkeringsgerechtigde en niet-uitkeringsgerechtigde volledig werkloze; begrip “leemte” in de wetgeving en bevoegdheid van de rechter, Cass. 5 maart 2012, S.11.0057.F en S.11.0058.F;
- De werking in de tijd van de artikelen 328, 331, 332 en 333, Arbeidsrelatiewet, die de regels bepalen om het bestaan te beoordelen van een gezagsrelatie, Cass. 12 maart 2012, S.10.0154.N;
- Voorwaarde voor de terugbetaling door de ziekte- en invaliditeitsverzekering van een farmaceutische specialiteit voor de behandeling van osteoporose zonder een verschil in behandeling in te stellen tussen mannen en vrouwen, Cass. 4 juni 2012, S.10.0086.F;
- De partij in een arbeidsovereenkomst die beweert bevrijd te zijn van haar verplichting om die overeenkomst uit te voeren omdat de andere partij in gebreke is gebleven en aldus haar wil heeft te kennen gegeven om de overeenkomst te wijzigen en bijgevolg te beëindigen, moet het bewijs leveren van die wil van de andere partij, Cass. 22 oktober 2012, S.11.0087.F;
- Verjaringstermijn van de vordering tot terugbetaling van de onverschuldigde kosten van maatschappelijke dienstverlening volgend uit een strafbaar feit, Cass. 19 november 2012, S.11.0098.F;
- De werkloze die valse attesten van het zoeken naar werk voorlegt, bij een eerste gesprek na afloop waarvan hij niet kan worden uitgesloten van het genot van uitkeringen, maakt geen gebruik van onjuiste stukken teneinde te kwader trouw uitkeringen te verkrijgen waarop hij geen recht heeft, Cass. 19 november 2012, S.11.0104.F.

Strafrecht en strafrechtspleging

- Voorwaarden voor de toepassing van het algemeen rechtsbeginsel “*non bis in idem*” inzake personenbelasting, Cass. 3 januari 2012, P.11.0894.N;
- Aanvang van de uitvoeringstermijn van een werkstraf met uitstel dat later herroepen wordt, Cass. 4 januari 2012, P.11.1396.F;
- Draagwijdte van het beroep van de vader of moeder tegen een vonnis van de jeugdrechtbank waarbij beschermende maatregelen ten aanzien van een minderjarige worden bevolen, Cass. 18 januari 2012, P.11.0996.F;

- Het begrip “*onderzoekshandeling*” in de zin van artikel 29, §3, vijfde lid van de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, Cass. 18 januari 2012, P.11.1163.F;
- Draagwijdte van een informele nota van een eiser die het Hof tot inlichting strekt, Cass. 18 januari 2012, P.11.1387.F;
- Toezicht op de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden bepaald in art. 189ter, vierde lid, Wetboek van Strafvordering bij verzuim van toezicht tijdens de regeling van de rechtspleging, Cass. 1 februari 2012, P.12.0008.F;
- De gevolgen van de werking in de tijd van de wijziging van artikel 25 Strafwetboek en van artikel 2 Wet Verzachtende Omstandigheden door de wet van 21 december 2009 tot hervorming van het hof van assisen op de bestraffing van een gecorrectionaliseerde poging tot moord, gepleegd vóór deze wetswijziging in staat van wettelijke herhaling, Cass. 7 februari 2012, P.11.1732.N;
- Draagwijdte van het verbod van vrij verkeer dat bevolen werd door de onderzoeksrechter in toepassing van artikel 20, §3, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, Cass. 15 februari 2012, P.12.0247.F;
- De bevoegdheden van de correctionele rechtbank die kennis neemt van het hoger beroep tegen een administratieve boete bepaald bij artikel D.164 van het Decreet van het Waalse Gewest van 27 mei 2004 betreffende Boek I van het Milieuwetboek, Cass. 15 februari 2012, P.11.1832.F;
- Het begrip afsluiting waardoor de jacht op grof wild verboden is in het Waals Gewest, Cass. 22 februari 2012, P.11.1809.F;
- Regelmatigheid van de procedure wanneer het proces-verbaal van de rechtszitting waarop de zaak behandeld werd en in beraad genomen, alsook de gewezen beslissing, de namen van dezelfde rechters vermelden, ook als het proces-verbaal van de rechtszitting waarop het arrest werd uitgesproken, door een andere magistraat zou getekend zijn, Cass. 29 februari 2012, P.11.1876.F;
- Optreden in rechte van het college van burgemeester en schepenen en gevolgen zo een lid van dat college betrokken is, Cass. 6 maart 2012, P.11.1238.N;
- Drukpersmisdrijf – Begrip, Cass. 6 maart 2012, P.11.1374.N;
- Ontvankelijkheid van het hoger beroep van de inverdenkinggestelden tegen de beschikking van de raadkamer die zich onbevoegd verklaart ingevolge het voorrecht van rechtsmacht van één van de inverdenkinggestelden, verschillende dossiers wegens samenhang samenvoegt, een beschikking tot ontlasting van de onderzoeksrechters voor de wegens samenhang gevoegde dossiers neemt en deze overmaakt aan de procureur des Konings om te handelen als naar recht, Cass. 13 maart 2012, P.10.1786.N;
- Het begrip “*verhoor*” in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering, Cass. 14 maart 2012, P.12.0404.F;
- Teruggave van de borgsom bepaald bij artikel 35, §4, Voorlopige Hechteniswet, Cass. 21 maart 2012, P.10.2017.F;

- Modelgoedkeuring van toestellen gebruikt voor ademtest en ademanalyse, Cass. 27 maart 2012, P.11.1370.N;
- Vaststelling van de bijzondere gebruiksmodaliteiten van toestellen gebruikt voor ademtest en ademanalyse, Cass. 27 maart 2012, P.11.1661.N;
- Machtiging tot visitatie inzake douane en accijnzen, Cass. 27 maart 2012, P.11.1701.N;
- Cassatieberoep bij ambtshalve aanhouden van de burgerlijke belangen door de strafrechter, Cass. 27 maart 2012, P.11.1739.N;
- De bewijswaarde in strafzaken van de door een gerechtsdeurwaarder gedane vaststellingen op verzoek van een particulier, Cass. 28 maart 2012, P.11.2054.F;
- Toepassing van de regels inzake de bewijsvoering op de bewering van de verdediging dat de overschrijding van de redelijke termijn het bewijs heeft doen verdwijnen, Cass. 28 maart 2012, P.11.2002.F;
- De verplichting voor de kamer van inbeschuldigingstelling om de Antigoontoets toe te passen, wanneer zij, na bij het onderzoek van de regelmatigheid van de rechtspleging ex artikel 235*bis* Wetboek van Strafvordering een onregelmatigheid te hebben vastgesteld met betrekking tot de bewijsverkrijging, de rechtsgevolgen hiervan moet bepalen, Cass. 3 april 2012, P.11.2095.N;
- Aard van een beschikking van de raadkamer waarbij beslist wordt dat de zaak niet in staat van wijzen is, Cass. 3 april 2012, P.11.2059.N;
- Toepasselijkheid van de Wet Politieambt op de fiscale ambtenaren die ter beschikking gesteld zijn van de procureur des Konings, overeenkomstig artikel 71 van de wet van 28 december 1992 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen, Cass. 3 april 2012, P.11.2059.N;
- Kamer van inbeschuldigingstelling - Controle van de toepassing van de bijzondere opsporingsmethode observatie - Observatie gesteund of afgeleid uit de observatie aangewend in een ander dossier, Cass. 17 april 2012, P.12.0240.N;
- Kan een beschuldigde tegelijk schuldig bevonden worden als mededader en als medeplichtige van eenzelfde strafbaar feit?, Cass. 25 april 2012, P.12.0125.F;
- Toepassing van de regels van materiële samenloop van verschillende misdrijven voor gevangenisstraffen en straffen van terbeschikkingstelling van de regering, Cass. 25 april 2012, P.12.0178.F;
- Draagwijdte van artikel 314 Strafwetboek, Cass. 22 mei 2012, P.11.1723.N;
- Geneesheer, beroepsgeheim en noodtoestand, Cass. 22 mei 2012, P.11.1936.N;
- Weerslag op de uitoefening van de rechten van de verdediging als de stafhouder een advocaat verbiedt zijn cliënt nog langer te verdedigen, Cass. 30 mei 2012, P.12.0518.F;
- Uitoefening van de geneeskunde – Acupunctuur door kinesitherapeut, Cass. 12 juni 2012, P.11.0858.N;

- Milieurecht – Vaststelling der overtredingen – Kennisgeving van het proces-verbaal aan de overtreder, Cass. 12 juni 2012, P.11.1991.N;
- Het openbaar ministerie dient zijn medewerking te verlenen om het bewijs van het tegendeel voor te leggen van de vaststellingen van een overtreding in processen-verbaal die bewijs opleveren tot bewijs van het tegendeel wanneer dat bewijs in het bezit is van de overheid, Cass. 20 juni 2012, P.12.0251.F;
- Werking in de tijd van een wet tot wijziging van de definitie van een verzwarende omstandigheid, Cass. 27 juni 2012, P.12.0873.F;
- Het bevel tot aanhouding is regelmatig verleend wanneer de wettelijke verplichting van de betekening van het bevel niet kan worden nagekomen wegens overmacht, Cass. 14 augustus 2012, P.12.1468.N;
- Het slachtoffer heeft niet de hoedanigheid van procespartij bij de strafuitvoering en mag geen cassatieberoep instellen tegen een vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank dat een voorwaardelijke invrijheidstelling toekent, Cass. 28 augustus 2012, P.12.1454.F;
- Toepassingsgebied van het Bosdecreet, Cass. 4 september 2012, P.12.0037.N;
- Inaanmerkingneming van onregelmatige verhoren van een verdachte wegens afwezigheid van de advocaat als bewijs ten aanzien van de gehoorde persoon en derden, Cass. 5 september 2012, P.12.0418.F;
- De appelrechters moeten de grief, gegrond op het gebrek aan onpartijdigheid van de eerste rechter, onderzoeken ook als er geen procedure tot wraking is voorgedragen Cass. 5 september 2012, P.12.1528.F;
- Verenigbaarheid van de termijn om cassatieberoep in te stellen, bedoeld in artikel 359 Wetboek van Strafvordering, met de bepalingen van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, Cass. 19 september 2012, P.12.0514.F;
- Mag de strafrechter in de motivering van de straf niet beoordeelde feiten in aanmerking nemen als elementen eigen aan de persoon van de beklaagde? Cass. 3 oktober 2012, P.12.0700.F;
- Toepassingsgebied van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie, Cass. 3 oktober 2012, P.12.0709.F;
- Keuze en voeging door het parket van inlichtingen uit een ander onderzoeksdossier dat niet gevoegd is en het loyaliteitsbeginsel, Cass. 3 oktober 2012, P.12.0758.F;
- Artikel 6.3 E.V.R.M. en veiligheidsmaatregel, Cass. 17 oktober 2012, P.12.0732.F;
- Verhaalbaarheid van de kosten gedaan voor de inzet van stads- en politiepersoneel bij de ontruiming van een woning die door de burgemeester, bij toepassing van artikel 15, §1, eerste lid, Vlaamse Wooncode, ongeschikt of onbewoonbaar werd verklaard, Cass. 23 oktober 2012, P.12.0318.N;

- Is de grootmoeder van een geplaatst kind partij in de zaak voor de jeugdrechtbank die uitspraak moet doen over door de gemeenschapsinstanties bepaalde maatregelen van gerechtelijke bescherming, Cass. 24 oktober 2012, P.12.1333.F;
- Draagwijdte en gevolg van artikel 163, vierde lid, Wetboek van Strafvordering, Cass. 30 oktober 2012, P.12.0423.N;
- Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Geen beslissing voor het verstrijken van de effectieve hoofdstraf - Gevolg, Cass. 6 november 2012, P.12.1581.N;
- Het (niet)-tegensprekelijk karakter van het door de onderzoeksrechter bevolen deskundigenonderzoek, Cass. 13 november 2012, P.12.1082.N;
- De toepasselijkheid van de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM, in zoverre zij betrekking hebben op de gevolgen of de sanctionering van het gebrek aan bijstand van een advocaat of de miskennis van de cautieplicht bij het afleggen van verklaringen door een beklagde, voor de onderzoeksgerechten die geen kennis nemen van de gegrondheid van de strafvordering, Cass. 13 november 2012, P.12.1082.N;
- De opschorting van de uitspraak van de veroordeling komt in aanmerking voor herstel in eer en rechten, Cass. 28 november 2012, P.12.1122.F;
- De gevolgen van de nietigheid van de machtiging tot afluisteren op het in dezelfde beschikking door de onderzoeksrechter verleend bevel tot binnendringen in een woning of in een private plaats met het oog op het plaatsen van technische hulpmiddelen voor het direct afluisteren, Cass. 4 december 2012, P.12.1561.N;
- Mogelijkheid en voorwaarden voor het herstel van het verzuim van een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde van een machtiging tot direct afluisteren door het afleveren door de onderzoeksrechter van een aanvullende en verbeterende beschikking, Cass. 4 december 2012, P.12.1561.N;
- De wettigheid van de toekenning door de rechter van een buitenwettelijke termijn voor het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand, als sanctie voor de overschrijding van de redelijke termijn, Cass. 12 december 2012, P.12.0312.F.

Publiek en administratief recht

- Gevolgen van het bevel tot staking bij stedenbouwinbreuken voor de verdere uitvoering van werken, Cass. 23 februari 2012, C.10.0237.N;
- Gevolgen van de opheffing van het bevel tot staking bij stedenbouwinbreuken voor de bijkomende maatregelen opgelegd tot toepassing van het stakingsbevel, Cass. 23 februari 2012, C.10.0333.N;
- De omvang van de verplichtingen van de eigenaar ingevolge het Archeologie-decreet, Cass. 23 februari 2012, C.10.0574.N;

- De invloed van de waardevermeerdering of –vermindering voortvloeiend uit de voorschriften van een ruimtelijk uitvoeringsplan op de waardebepaling van een onteigend perceel, Cass. 22 maart 2012, C.10.0152.N;
- Het in rekening brengen van de kosten van juridische bijstand en van de gerechtskosten bij de begroting van de onteigeningsvergoeding, Cass. 22 maart 2012, C.10.0155.N;
- De verjaringstermijn van de rechtsvordering tot wederoverdracht bij onteigening, Cass. 28 juni 2012, C.11.0140.N;
- Saneringskosten bij bodemverontreiniging mogen niet in mindering gebracht worden op de onteigeningsvergoeding, Cass. 28 juni 2012, C.11.0362.N;
- De voorwaarden voor de teruggave aan de vroegere eigenaar van een goed dat ten algemenen nutte aan een overheidsinstantie werd overgedragen als die bestemming niet meer bestaat, Cass. 25 oktober 2012, C.11.0496.F;
- De verplichtingen van de aanbestedende overheid bij offertes waarvan de prijzen een abnormaal karakter vertonen, Cass. 26 oktober 2012, C.10.0533.N.

Tuchtrecht

- De afwezigheid van een mogelijkheid tot verhaal tegen een beslissing van de tuchtoverheid die oordeelt of een fiscale onderzoeksmaatregel verzoenbaar is met het eerbiedigen van het beroepsgeheim, Cass. 19 oktober 2012, F.11.0063.N;
- De gevolgen van de vermelding dat de bestreden beslissing van de raad van beroep gewezen werd met “de vereiste meerderheid van stemmen”, terwijl volgens de reglementering een meerderheid van twee derde is vereist, Cass. 21 december 2012, D.12.0011.N.

Rede uitgesproken door Jean-François Leclercq, procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, op de plechtige openingszitting van 3 september 2012 ¹

Afdeling 1. – De Verordening (EU) nr. 1177/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 betreffende de rechten van passagiers die over zee of binnenwateren reizen en houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2006/2004: doelstelling

§ 1. – Het vervoer over zee en over de binnenwateren aantrekkelijker maken en het vertrouwen in dat vervoermiddel stimuleren

§ 2. – Tijdschaal van de opbouw van de Europese Unie inzake de rechten van de passagiers op het vlak van vervoer

§ 3. – De aansprakelijkheid van de vervoerder over zee van passagiers

§ 4. – De context en de beginselen van de Verordening (EU) nr. 1177/2010

Afdeling 2. – De algemene bepalingen van de Verordening (EU) nr. 1177/2010

§ 1. – Doel van de Verordening

§ 2. – Toepassingsgebied van de Verordening

§ 3. – Door de Verordening gegeven definities

§ 4. – Vervoerbewijzen en niet-discriminerende voorwaarden van de overeenkomst

§ 5. – De algemene bepaling betreffende de andere uitvoerende partijen

§ 6. – De fundamentele regel van de uitsluiting van ontheffing

Afdeling 3. – Verordening (EU) nr. 1177/2010 en de Rechten van gehandicapten en personen met beperkte mobiliteit

§ 1. – De inhoud van hoofdstuk II van de Verordening

§ 2. – Het recht op vervoer, behoudens afwijkingen

§ 3. – Het recht op kosteloze bijstand in de havens en aan boord van de schepen

§ 4. – Het recht op schadevergoeding in geval van verlies van of schade aan mobiliteitshulpmiddelen of andere speciale hulpmiddelen

Afdeling 4. – De Verordening (EU) nr. 1177/2010 en de verplichtingen van vervoerders en terminalexploitanten in geval van een onderbroken reis

§ 1. – Inhoud van hoofdstuk III van de Verordening

§ 2. – De toestand in geval van annulering of vertraging van het vertrek

¹ Omdat de openingsrede van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie in verscheidene tijdschriften wordt gepubliceerd en om het aantal pagina's te drukken, wordt enkel de inhoudstafel opgenomen in het jaarverslag. Voor de integrale tekst van de openingsrede, wordt de lezer verwezen naar de webstek van het Hof van Cassatie: <http://www.cassonline.be>.

§ 3. – De toestand in geval van vertraging bij aankomst

§ 4. – Toepassing van het gemeen recht

§ 5. – Welke lessen kunnen we trekken uit het luchtvervoer ?

Afdeling 5. – De overige bepalingen van Verordening (EU) nr. 1177/2010

Afdeling 6. – Slot

Voorstellen *de lege ferenda* van het openbaar ministerie

Deze afdeling geeft aan welke juridische problemen het Hof in het licht van de vaststellingen die het heeft gedaan bij het onderzoek van de in de loop van het jaar ingestelde cassatieberoepen en gewezen arresten niet op bevredigende wijze heeft kunnen oplossen wegens een leemte die de wetgever diende te verhelpen, alsook welke problemen het gevolg zijn van divergenties in de rechtspraak die rechtsonzekerheid veroorzaken en die eveneens door de wetgever dienen te worden opgelost. Bovendien worden de juridische problemen vermeld die verband houden met de toepassing van de wetten of de werking van de rechterlijke macht in het algemeen en het Hof van Cassatie in het bijzonder en waarvoor een wetswijziging wenselijk is.

Hierbij geeft het openbaar ministerie alleen zijn eigen advies te kennen zonder het Hof te verbinden.

Het maakt van de gelegenheid gebruik om andermaal de aandacht van de uitvoerende macht te vestigen op de noodzaak om voldoende op voorhand de gerechtelijke overheid van de inwerkingtreding van nieuwe wetten in te lichten.

De hiernavolgende tekst is deze van het verslag van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie van 2012 aan het parlementair comité belast met de wetsevaluatie.

Aanhef

Artikel 11 van de wet van 25 april 2007 tot oprichting van het parlementair comité belast met de wetsevaluatie bepaalt dat de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en het College van procureurs-generaal aan het comité in de loop van de maand oktober een verslag toezenden, dat een overzicht bevat van de wetten die voor de hoven en rechtbanken tijdens het voorbije gerechtelijk jaar moeilijkheden bij de toepassing of de interpretatie ervan hebben opgeleverd.

Uit de bewoordingen van die bepaling blijkt dat het verslag van de procureurs-generaal uitsluitend tot hun verantwoordelijkheid behoort en niet tot die van de korpsvergaderingen.

Het verslag van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan het parlementair comité belast met de wetsevaluatie is opgemaakt met de waardevolle medewerking van advocaat-generaal Raymond Loop en met die van Baudouin Docquier, assistent bij de documentatiedienst van het Hof van Cassatie, en met de toegewijde medewerking van eerste advocaat-generaal Marc De Swaef, de advocaten-generaal Patrick Duinslaeger, Damien Vandermeersch en Christian Vandewal, advocaat-generaal met opdracht Michel Palumbo, en hoofdsecretaris Eric Ruytenbeek.

Op 23 januari 2012 werd een vergadering gehouden met het parlementair comité belast met de wetsevaluatie.

Tijdens die vergadering heb ik de volgende algemene opmerkingen gemaakt:

“ 1. [...]”

2. Het verslag mag jaarlijks blijven of halfjaarlijks worden (maar in dat geval korter). Het voornaamste zijn de punten 3 en 4.

3. Teneinde efficiënter te zijn, is het vooral wenselijk dat de vergaderingen frequenter zouden zijn (meerdere keren per jaar .. en niet één keer sinds 2007, wat weinig aanmoedigend is).

Bv. Ik ben geen lid van de Koninklijke Commissie voor de Herziening van het Zeerecht. Hoewel ik geen lid ben van die Commissie, heb ik begin 2011 in het raam van die Koninklijke Commissie voorstellen gedaan. Ik vind het betreurenswaardig dat U daar slechts enkele maanden later kennis van neemt.

4. Teneinde efficiënter te zijn, is het eveneens wenselijk dat meer wetgevend gevolg zou worden gegeven aan de belangrijke voorstellen die ik heb geformuleerd.

Bv. In de algemene beleidsnota van 19 december 2011 van Mevrouw de Minister van Justitie, is er sprake dat “de burgerlijke rechtspleging zal gemoderniseerd worden” en “het Wetboek van Strafvordering zal worden gemoderniseerd”.

In mijn verslagen heb ik gewag gemaakt van belangrijke voorstellen tot hervorming van het Hof van Cassatie en zijn parket daaromtrent. Ik hoop dat men daarmee rekening zal houden en dat de heer eerste advocaat-generaal DE SWAEF en ik of andere collega's betrokken zullen worden bij de parlementaire werkzaamheden (uiteraard voor de technische aspecten en niet de politieke)”.

Eerste advocaat-generaal De Swaef, die mij vergezelde, heeft zelf de volgende overwegingen geformuleerd:

“Wat betreft de strafzaken zal ik me beperken tot 2 overwegingen die verband houden met het Hof van Cassatie.

Volgende vaststelling als achtergrond.

Het aantal strafzaken die aan het Hof worden voorgelegd, stijgt jaar na jaar. In 2010 werden 2068 nieuwe zaken ingediend en dat cijfer werd in 2011 opnieuw overtroffen met 2152 zaken, wat neerkomt op een verhoging van 20 pct. in 10 jaar.

Iedere belangrijke nieuwe strafwetgeving genereert in een eerste fase tal van betwistingen. Dat was zo voor de nieuwe Wet Voorlopige Hechtenis van 1990, de “Kleine Franchimont” van 1998, de Wet Strafvuiveringsrechtbanken, het Europees aanhoudingsbevel, de BOM-wet en dat zal zeker ook het geval zijn met de Salduz-wet vanaf 2012.

Hoewel het Hof tot nu toe erin geslaagd is die betwistingen te behandelen binnen een termijn die gemiddeld 4 maanden bedraagt te rekenen vanaf de inschrijving van de zaak op de algemene rol van het Hof, moet evenwel rekening worden gehouden met het feit dat de cassatieprocedure slechts een onderdeel is van een strafproces, waarvan de overdreven duur vaak terecht bekritiseerd wordt.

Wat op het niveau van cassatie meer bepaald problemen oplevert, zijn de cassatieberoepen die niet gericht zijn tegen eindbeslissingen maar tegen beslissingen die genomen zijn in de loop of aan het einde van het voorbereidend onderzoek (zoals, bijvoorbeeld, de procedures van de Franchimont-wet of het toezicht op de bijzondere onderzoeksmethoden).

In een klassieke strafprocedure komt het Hof van Cassatie slechts tussen op het einde van de rit, na de eindbeslissing van de feitenrechter en beoordeelt het Hof de regelmatigheid van de procedure in haar geheel alsmede de wettigheid van de eindbeslissing.

De laatste jaren wordt het vooronderzoek evenwel meer en meer op tegenspraak gevoerd. Allerlei tussentijdse procedures zijn in de wet ingelast en daaraan zijn rechtsmiddelen waaronder cassatieberoep gekoppeld.

Ik verwijs daarvoor naar het tweede lid van artikel 416 Wetboek van Strafvordering.

Die cassatieprocedures vóór de eindbeslissing vereisen niet zelden eerder een feitelijke dan een juridische beoordeling en ze kunnen door de partijen ook bij herhaling worden aangewend, waardoor het tussenkomen van de eindbeslissing op niet onaanzienlijke wijze wordt vertraagd. Kernvraag is of de kwaliteit van het strafproces hierdoor verbetert? Die vraag is zeker het overwegen waard, nu die cassatieberoepen amper in hooguit 3% van de gevallen tot vernietiging leiden.

Een algemene denkoefening over de mogelijkheden om die onmiddellijke voorzieningen te beperken, zoals zij bepaald zijn in artikel 416, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, blijft dus actueel, aangezien niet het aantal maar wel de efficiëntie van de procedures individuele en collectieve waarborgen biedt.

De bodemrechter moet zijn eindbeslissing binnen een redelijke termijn kunnen nemen.

Voor het overige dringen we nogmaals aan op het voorstel tot hervorming van het cassatieberoep in strafzaken, waarvan het Hof reeds in 2005 de tekst heeft voorgesteld. Die tekst heeft tot verschillende initiatieven en debatten in het parlement geleid maar zonder resultaat tot heden.

Die hervorming moet het cassatieberoep in strafzaken coherenter maken door de huidige regels te vereenvoudigen, aan te vullen en te moderniseren.

Die voorgestelde modernisering van de cassatieprocedure in strafzaken kan verwezenlijkt worden los van de herziening van het ganse Wetboek van Strafvordering. Ze zou ongetwijfeld bijdragen tot een betere rechtsgang en aldus zowel het algemeen als het individueel belang ten goede komen.

Tot daar de mijn inziens 2 belangrijkste aandachtpunten die ik hier wilde aangeven.”

Op 17 januari 2012 hebben eerste voorzitter Forrier en ikzelf een memorandum van het Hof van Cassatie en van het parket bij dat Hof ter attentie van de regering verstuurd naar mevrouw de minister van Justitie, waarin de onderstaande punten zijn opgenomen:

“1. Gerechtelijk landschap

De plaats van het Hof van Cassatie (zetel) en van het parket bij dit Hof moet in het toekomstige gerechtelijk landschap bepaald worden als afzonderlijke entiteit.

2. Beveiliging van de gerechtsgebouwen

3. Voldoende en gepaste ruimte voor personen die in de gerechtsgebouwen werken

4. *Herziening van het aantal gerechtelijke en administratieve medewerkers in de gerechten en parketten (met inbegrip van de auditoraten) waar de verhoogde werklast bewezen is*

Voorbeeld van het parket bij het Hof van Cassatie: aanzienlijke toename van het aantal schriftelijke conclusies van de parketmagistraten bij het Hof van Cassatie en gestage toename van het aantal strafzaken die deze magistraten moeten behandelen.

5. *Performante informatisering van justitie*

6. *Gevolg geven aan de verslagen van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en van het College van procureurs-generaal aan het parlementair Comité dat belast is met de wetgevende opvolging*

Voorbeelden inzake het Hof van Cassatie en het parket bij dit Hof: hervorming van de cassatieprocedure in strafzaken terug opnemen en hervorming van de cassatieprocedure in burgerlijke zaken

7. *In werking laten treden van de wet van 7 mei 2010 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de aanwijzing van tot de inruststelling toegelaten magistraten als plaatsvervangende magistraten betreft.*"

Opvolging van de vorige voorstellen

Voorstellen gedaan tot en met juni 2012

1° Art. 1798, eerste lid B.W. (Jaarverslag 2002, p. 234)

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek betreffende de rechtstreekse vordering van een onderaannemer tegen zijn opdrachtgever. – Ingediend door mevrouw Carina Van Cauter en de heren Herman De Croo en Guido De Padt.¹

2° Artt. 187bis, 191bis en 194bis Ger. W. (Jaarverslagen 2000, p. 152, 2001, p. 398, en 2003-II, p. 163)

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 187bis, 191bis en 194bis van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het statuut van de referendarissen van het Hof van Cassatie. – Ingediend door de heer Hugo Vandenberghe c.s.²

Advies van de Hoge Raad voor de Justitie van 10 april 2008.³

Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 187bis, 191bis en 194bis van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het statuut van de referendarissen bij het Hof van Cassatie en van de referendarissen bij het Grondwettelijk Hof. – Tekst aangenomen op 5 juni 2008 in plenaire vergadering en overgezonden aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers.⁴

¹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 6 december 2007, DOC 0512/001.

² Senaat, zitt. 2007/2008, DOC 4-606/1.

³ Senaat, 15 april 2008, DOC 4-606/2.

⁴ Senaat, 5 juni 2008, DOC 4-606/6.

*Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 187bis, 191bis en 194bis van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het statuut van de referendarissen bij het Hof van Cassatie en van de referendarissen bij het Grondwettelijk Hof. – Ontwerp overgezonden door de Senaat.*⁵

De commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft die tekst besproken op 20 januari 2009.

*Advies van de Raad van State van 9 december 2008.*⁶

*Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 187bis, 191bis en 194bis van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het statuut van de referendarissen bij het Hof van Cassatie en van de referendarissen bij het Grondwettelijk Hof.*⁷

3° Artt. 259terdecies Ger.W. (Jaarverslag 2003, p. 262)

*Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek teneinde de referendarissen-stagiairs bij het Hof van Cassatie tijdens hun stage te evalueren. – Ingediend door de heren Olivier Maingain en Bernard Clerfayt en mevrouw Marie-Christine Marghem.*⁸

*Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek teneinde de referendarissen-stagiairs bij het Hof van Cassatie tijdens hun stage te evalueren. Ingediend door de heren Olivier Maingain en Damien Thiéry.*⁹

4° Artt. 573, 577, tweede lid, 590, 617, 620, 695, 702, 802 tot 806, 818, 886, 920, 1047, 1050, 1051, 1054, 1055, 1060, 1063, 1064, 1068, 1072, 1073, 1105bis Ger.W. (Jaarverslag 2003, p. 290).

*Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek ter versnelling van de rechtspleging. – Ingediend door mevrouw Martine Taelman.*¹⁰

*Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek ter versnelling van de rechtspleging. – Ingediend door mevrouw Martine Taelman.*¹¹

5° Artt. 410 e.v. Ger. W. (Verslag 2007 van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan het Parlementair Comité belast met de wetsevaluatie).¹²

*Wetsvoorstel tot wijziging van de regels in verband met het optreden van het openbaar ministerie in het kader van tuchtgeschillen met magistraten. – Ingediend door mevrouw Clotilde Nyssens c.s.*¹³

⁵ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 6 juni 2008, DOC 1231/001.

⁶ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 9 december 2008, DOC 1231/002.

⁷ Senaat, 8 oktober 2010, DOC 5-257/1.

⁸ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 25 oktober 2007, DOC 0269/001.

⁹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 13 oktober 2010, DOC 0383/001.

¹⁰ Senaat, 29 maart 2011, DOC 5-911/1.

¹¹ Senaat, 9 november 2011, DOC 5-1308/001.

¹² Kamer van Volksvertegenwoordigers, 19 februari 2008, nr. 0844/001, p. 22 en 23.

¹³ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 9 juni 2008, DOC 1234/001.

Wetsvoorstel tot wijziging van de regels in verband met het optreden van het openbaar ministerie in het kader van tuchtgeschillen met magistraten. – Ingediend door de heren Christian Brotcorne en Joseph George.¹⁴

Wetsvoorstel tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de tucht. – Ingediend door de heer Francis Delpérée c.s.¹⁵

6° Artt. 578, 581, 585, 587bis en 588 Ger. W. (Verslag 2009 van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan het Parlementair Comité belast met de wetsevaluatie)¹⁶

Voorstel van decreet houdende wijziging van enkele bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. – Ingediend door de dames Cindy Franssen, Kathleen Deckx en Vera Celis, de heer Ludwig Caluwé, de dames Fatma Pehlivan en Goedele Vermeiren en de heer Ward Kennes.¹⁷

*Decreet van 10 juni 2011 houdende wijziging van enkele bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek.*¹⁸

7° Art. 658, tweede lid, Ger.W. (Jaarverslag 2003, p. 265).

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek teneinde, in geval van onttrekking van een zaak aan een rechter, het Hof van Cassatie in staat te stellen de zaak te verwijzen naar een rechtbank van een ander ressort. – Ingediend door de heer Olivier Maingain, mevrouw Marie-Christine Marghem en de heer Bernard Clerfayt.¹⁹

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 658 van het Gerechtelijk Wetboek, teneinde het mogelijk te maken dat een zaak nadat die aan een rechter is onttrokken, door het Hof van Cassatie wordt verwezen naar een rechtbank van een ander rechtsgebied. – Ingediend door de heer Christian Brotcorne.²⁰

8° Art. 838 Ger.W. (Verslag 2007 van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan het Parlementair Comité belast met de wetsevaluatie).²¹

Wetsvoorstel tot wijziging van de wijze waarop de bij een wrakingsprocedure betrokken partijen worden ingelicht. – Ingediend door mevrouw Clotilde Nyssens c.s.²²

Wetsvoorstel tot wijziging van de wijze waarop de bij een wrakingsprocedure betrokken partijen worden ingelicht. – Ingediend door de heer Christian Brotcorne.²³

9° Art. 1051 en 1073 Ger. W. (Jaarverslag 2003-II, p. 291).

¹⁴ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 20 september 2010, DOC 0177/001.

¹⁵ Senaat, 7 juni 2011, DOC 5-1067/1.

¹⁶ Jaarverslag 2009, p. 177-178.

¹⁷ Vlaams Parlement, 19 oktober 2010, Stuk 714/1.

¹⁸ Belgisch Staatsblad van 4 juni 2011, bladzijde 38341.

¹⁹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 25 oktober 2007, DOC 0277/001.

²⁰ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 9 augustus 2010, DOC 0077/001.

²¹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 19 februari 2008, nr. 0844/001, p. 24.

²² Kamer van Volksvertegenwoordigers, 9 juni 2008, DOC 1235/001.

²³ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 20 september 2010, DOC 0183/001.

Wetsvoorstellen tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de termijnen voor hoger beroep en voorziening in cassatie. – Ingediend door mevrouw Sabien Lahaye-Battheu en mevrouw Carina Van Cauter.²⁴ – Ingediend door mevrouw Martine Taelman en de heer Patrick Vankrunkelsven.²⁵

Wetsvoorstellen tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de termijnen voor hoger beroep en voorziening in cassatie. – Ingediend door mevrouw Sabien Lahaye-Battheu en mevrouw Carina Van Cauter en de heer Patrick Dewael.²⁶

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de termijnen voor hoger beroep en voorziening in cassatie. – Ingediend door mevrouw Martine Taelman.²⁷

10° Artt. 1105, 1105bis en 1107 Ger. W. (Jaarverslag 2003).

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, betreffende het versneld afhandelen van sommige cassatieberoepen. – Ingediend door mevrouw Martine Taelman.²⁸

11° Art. 1105ter Ger. W. (Jaarverslagen 2001, p. 487, en 2003, p. 266).

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek teneinde te voorzien in toezicht op de toegang tot cassatieberoep. – Ingediend door de heren Olivier Maingain en Bernard Clerfayt en mevrouw Marie-Christine Marghem.²⁹

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, betreffende het versneld afhandelen van sommige cassatieberoepen. – Ingediend door mevrouw Martine Taelman en de heer Patrick Vankrunkelsven.³⁰ Niet behandeld wegens indiening van het doc. nr. 51/1569/1 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek teneinde te voorzien in toezicht op de toegang tot het cassatieberoep. – Ingediend door de heren Olivier Maingain en Damien Thiéry.³¹

12° Art. 1107 Ger. W. (Jaarverslag 2003-II, p. 164).

Wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 1107 van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het verloop van de terechtzitting voor het Hof van Cassatie. – Ingediend door mevrouw Marie-Christine Marghem en de heer Olivier Maingain.³²

Wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 1107 van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het verloop van de terechtzitting voor het Hof van Cassatie. – Ingediend door mevrouw Marie-Christine Marghem en de heer Olivier Maingain.³³

²⁴ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 25 februari 2008, DOC 0874/001.

²⁵ Senaat, 28 februari 2008, DOC 589/1.

²⁶ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 12 januari 2011, DOC 1032/001.

²⁷ Senaat, 9 november 2011, DOC 1301/1.

²⁸ Senaat, 9 november 2011, DOC 1299/1.

²⁹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 25 oktober 2007, DOC 0272/001.

³⁰ Senaat, 13 maart 2008, DOC 639/1.

³¹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 13 oktober 2010, DOC 0384/001.

³² Kamer van Volksvertegenwoordigers, 25 oktober 1997, DOC 0265/001.

13° Art. 240 Sw. (Jaarverslag 2006, p. 169).

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft verduistering gepleegd door personen die een openbaar ambt uitoefenen. – Ingediend door mevrouw Sarah Smeyers c.s.³⁴

14° Artt. 172, 203 en 373 Sv. (Jaarverslag 2003, p. 594).

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 172, 203 en 373 van het Wetboek van Strafvordering, ter bepaling van het ogenblik waarop de termijn ingaat waarbinnen hoger beroep wordt ingesteld tegen de beslissingen die geacht worden op tegenspraak te zijn. – Ingediend door mevrouw Marie-Christine Marghem en de heer Olivier Maingain.³⁵

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 172 en 203 van het Wetboek van Strafvordering, ter bepaling van het ogenblik waarop de termijn ingaat waarbinnen hoger beroep wordt ingesteld tegen de beslissingen die geacht worden op tegenspraak te zijn. – Ingediend door de heer Alain Courtois.³⁶

15° Art. 407 Sv. (Jaarverslag 2005, p. 154).

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering wat het verzuim van niet-substantiële vormvereisten betreft. – Ingediend door mevrouw Sarah Smeyers en mevrouw Els de Rammelaere.³⁷

16° Wet van 16 maart 1803 op het notarisambt (Jaarverslag 2001, p. 404)

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 16 maart 1803 op het notarisambt wat betreft het instellen van hoger beroep tegen een tuchtstraf. – Ingediend door mevrouw Sarah Smeyers c.s.³⁸

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 16 maart 1803 op het notarisambt wat betreft het instellen van hoger beroep tegen een tuchtstraf. – Ingediend door mevrouw Sarah Smeyers c.s.³⁹

17° Statuut van beëdigde vertaler, tolk of vertaler-tolk (Verslag 2008 van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan het Parlementair Comité belast met de wetsevaluatie).⁴⁰

Wetsvoorstel houdende het statuut van beëdigde vertaler, tolk of vertaler-tolk. – Ingediend door mevrouw Sonja Becq c.s..⁴¹

³³ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 16 december 2010, DOC 0834/001.

³⁴ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 13 mei 2008, DOC 1163/001.

³⁵ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 25 oktober 2007, DOC 0264/001.

³⁶ Senaat, 23 maart 2010, DOC 1716/1.

³⁷ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 11 april 2008, DOC 1068/001.

³⁸ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 23 juni 2008, DOC 1272/001.

³⁹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 14 december 2010, DOC 0971/001.

⁴⁰ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 20 januari 2010, nr. 0844/002, p. 81.

⁴¹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 16 april 2010, DOC 2550/001.

18° Technische correcties in een aantal wetboeken en wetten. (Verslag 2010 van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie aan het Parlementair Comité belast met de wetsevaluatie)⁴²

Wetsvoorstel tot aanbrenging van verscheidene technische correcties in een aantal wetboeken en wetten. – Ingediend door mevrouw Özlem Özen, mevrouw Valérie Déom en mevrouw Carina Van Cauter.⁴³

Enkele nieuwe voorstellen

Burgerlijk en gerechtelijk recht

De cassatieprocedure

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (2de kamer) heeft in zijn arrest van 29 maart 2011, inzake de R.T.B.F. t/ België, vastgesteld dat België artikel 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) heeft geschonden. Het Europees Hof besliste dat het Hof van Cassatie overdreven formalistisch tewerk was gegaan toen het in zijn arrest van 2 juni 2006 het tweede door de eiseres in cassatie aangevoerde middel niet ontvankelijk verklaarde, op grond dat dit middel de schending van artikel 584 van het Gerechtelijk Wetboek (Ger.W.) niet aanvoerde⁴⁴.

Het Europees Hof herinnert eerst aan *”sa jurisprudence constante selon laquelle elle n'a pas pour tâche de se substituer aux juridictions internes”*(nr. 69).

Vervolgens bekritiseert het Hof het arrest van 2 juni 2006 als volgt:

A) Het Hof stelt vast dat de regel die het Hof van Cassatie toepast om het tweede middel niet-ontvankelijk te verklaren, een jurisprudentiële constructie is die niet uit een specifieke wettelijke bepaling voortvloeit maar geïnspireerd is door de specifieke rol van het Hof van Cassatie.

B) Die rechtspraak zou niet vaststaan.

C) Het Hof oordeelt dat de formulering van het tweede middel van het cassatieberoep, waarin niet verwezen wordt naar artikel 584 Ger.W., het hoogste nationale rechtscollege geenszins verhindert zijn toezicht uit te oefenen.

Wat te denken van deze kritieken?

Het arrest van 29 maart 2011 geeft blijk van onwetendheid betreffende het specifieke karakter van het cassatieberoep als middel van het opperste gerechtelijk toezicht op de wettigheid van de gerechtelijke beslissingen.

Het cassatieberoep is een buitengewoon rechtsmiddel dat door het Hof van Cassatie onderzocht moet worden.

⁴² Kamer van Volksvertegenwoordigers, 29 april 2011, DOC 1414/001.

⁴³ Kamer van Volksvertegenwoordigers, 13 januari 2012, DOC 1993/001.

⁴⁴ Cass., 2 juni 2006, AR C.03.0211.F, A.C., 2006, nr. 309, met concl. adv.-gen. met opdracht de Koster.

Luidens artikel 147, tweede lid, van de Grondwet, treedt het Hof niet in de beoordeling van de zaken zelf. Door de bevoegdheden van het Hof van Cassatie aldus in negatieve bewoordingen te omschrijven, heeft de grondwetgever willen vermijden dat het cassatieberoep een derde aanleg zou opleveren en heeft hij willen aangeven dat het Hof van Cassatie geenszins een rechtsprekende functie heeft maar dat zijn opdracht alleen erin bestaat de onwettigheden te bestraffen waardoor "*de beslissingen in laatste aanleg die voor het Hof worden gebracht wegens overtreding van de wet of wegens schending van substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen*" zijn aangetast (art. 608 Ger. W.).

Behalve wanneer de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, op instructie van de minister van Justitie, de gevallen van bevoegdheidsoverschrijding aan het Hof voorlegt (art. 1088 Ger.W.), legt de wet het initiatief om de vernietiging te vorderen van een beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan, uitsluitend bij de partijen (art. 28 Ger.W.). Het cassatieberoep dat de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie ambtshalve kan instellen in het belang van de wet (art. 1089 Ger.W.) heeft immers geen enkele invloed op het gewijsde, aangezien de partijen de daaruit voortvloeiende vernietiging niet kunnen doen gelden om zich te onttrekken aan de beschikkingen van de vernietigde beslissing (art. 1090 Ger.W.).

Het cassatieberoep in België is, en we herinneren daarbij aan de scherpzinnige metafoer van Philippe Gérard en Michèle Grégoire, een "*voie largement ouverte...mais étroite*"⁴⁵.

Een weg die wijd openligt, daar elke beslissing in laatste aanleg aangebracht kan worden bij het Hof van Cassatie, ongeacht de waarde van de vordering waarover de beslissing uitspraak doet, en zonder dat het Hof van Cassatie kan weigeren het cassatieberoep te onderzoeken omdat dit geen vraag zou opwerpen die voldoende belang heeft voor de rechtsontwikkeling. De verplichte vertegenwoordiging door een advocaat bij het Hof van Cassatie vormt het enige instrument om de cassatieberoepen te filteren. Die advocaat zal immers, in de regel, een cassatieberoep pas aan het Hof voorleggen als het, naar zijn oordeel, redelijke slaagkansen heeft. Ph. Gérard en M. Grégoire verwoorden het aldus: "*ce libéralisme (...) correspond à la conviction ancienne et profonde des membres de la Cour et inhérente à l'Etat de droit tel que nous le concevons que celle-ci, malgré sa mission particulière au sein de l'ordre judiciaire, est avant tout un juge qui, comme n'importe quel juge, ne 'choisit' pas les causes dont il s'occupera mais doit, au contraire, traiter toutes les causes dont il est saisi*"⁴⁶.

Daarentegen is de toegangsweg heel smal aangezien de ontvankelijkheid van een cassatieberoep afhangt van strikte wettelijke regels. Hun strikte toepassing is des te meer gewettigd daar de eiser moet worden bijgestaan door een hoogst gespecialiseerde raadsman.

Een van die ontvankelijkheidsvoorwaarden is vervat in artikel 1080 Ger.W. Naar luid daarvan bevat het cassatieverzoekschrift, op straffe van nietigheid, naast de

⁴⁵ Philippe Gérard en Michèle Grégoire, "Introduction à la méthode de la Cour de cassation", *Rev. dr. U.L.B.*, 1999, dl. 2, p. 111 en 116.

⁴⁶ Op. cit., p. 111.

uiteenzetting van de middelen van de eiser, zijn conclusie en de vermelding van de wettelijke bepalingen waarvan de schending wordt aangevoerd.

Vooreerst volgt uit die bepaling dat het cassatieberoep dat geen enkel middel vermeldt, niet ontvankelijk is.

Het middel verwoordt de kritiek tegen de bestreden beslissing.

Het middel maakt als “*truchement entre le demandeur et la Cour*”⁴⁷, de zaak aanhangig bij het Hof, in die zin dat het uitspraak moet doen over het middel, en louter over het middel. In burgerlijke zaken moet het Hof niet alleen het eerder vermelde initiatief van de partijen in de cassatieprocedure naleven, maar ook het formele vereiste van artikel 1080 van het Gerechtelijk Wetboek. Dat verklaart waarom het Hof geen middel ambtshalve opwerpt noch mag opwerpen⁴⁸.

Ook het middel is onderworpen aan strenge ontvankelijkheidsvoorwaarden.

Artikel 1080 Ger.W. vermeldt een van die ontvankelijkheidsvoorwaarden door te bepalen dat het verzoekschrift, op straffe van nietigheid, de vermelding moet bevatten van de wettelijke bepalingen waarvan de schending wordt aangevoerd.

De bewering van het Europees Hof in zijn arrest van 29 maart 2011, namelijk dat de verplichting om de geschonden wettelijke bepalingen te vermelden een jurisprudentiële uitvinding is van het Hof van Cassatie, is dus volstrekt onjuist. De wet zelf verplicht namelijk dat de geschonden wettelijke bepalingen worden vermeld.

Daarentegen klopt het wel dat er, op grond van artikel 1080 Ger.W., een aanzienlijke rechtspraak tot stand is gekomen die de draagwijdte, de omvang en de grenzen van die verplichting gaandeweg heeft verduidelijkt.

Die rechtspraak is voortgevloeid uit wat doorgaans wordt bestempeld als de “cassatietechniek”, namelijk het geheel van gewoonteregels die door het Hof van Cassatie zijn vastgelegd om ontbrekende of ontoereikende wettelijke regels voor de rechtspleging voor het Hof aan te vullen. Die cassatietechniek is zeker niet zo maar tot stand gekomen, maar steunt op de grondwettelijke opdracht van het Hof van Cassatie en op de kenmerken van zijn opdracht⁴⁹.

Hoewel het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkbaar begrepen heeft dat die techniek “*est inspirée par la spécificité du rôle joué par la Cour de cassation*” (nr. 73), beseft het niet wat de juiste inhoud is van dat specifieke karakter noch welke gevolgen het heeft.

Het Mensenrechtenhof voegt daaraan immers toe “*qu'elle ne considère pas que la formulation du second moyen ait placé la Cour de cassation dans l'impossibilité de déterminer la base juridique conformément à laquelle elle devait procéder au contrôle de la décision des juges des référés*” (zelfde nummer).

⁴⁷ Philippe Gérard en Michèle Grégoire, op. cit., p. 138.

⁴⁸ Claude Parmentier, *Comprendre la technique de cassation*, Brussel, Larcier, 2011, nr. 114; zie ook het voorwoord van Christian Storck bij dat werk, p. 9.

⁴⁹ Christian Storck, voorwoord bij het voormelde werk van Claude Parmentier, p. 7.

Die overwegingen die de verplichting om de wettelijke bepalingen waarvan de schending wordt aangevoerd, niet langer bij de eiser maar wel bij het Hof van Cassatie te leggen, hollen de essentie van artikel 1080 Ger.W. uit en miskennen het initiatief van de partijen in de cassatierechtspleging in burgerlijke zaken en, in dezelfde aangelegenheid, het verbod van het ambtshalve middel. Wanneer artikel 1080 Ger.W. de eiser in cassatie verplicht de wettelijke bepalingen te vermelden waarvan hij de schending aanvoert, dan is dat niet omdat het Hof dat niet zou kunnen doen. Zoals elke rechter kent het Hof het recht. In tegenstelling echter tot de bodemrechter, die gehouden is het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregel, en, mits hij het recht van verdediging eerbiedigt, de plicht heeft ambtshalve de rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen worden aangevoerd tot staving van hun eisen⁵⁰, is het Hof, krachtens artikel 1080 Ger.W., dat, overeenkomstig artikel 147, tweede lid, van de Grondwet, zijn opdracht in meer beperkende bewoordingen omschrijft, niet bevoegd om zelf de wettelijke bepalingen te achterhalen, die, indien het middel gegrond was, geschonden zouden zijn.

Het arrest van 29 maart 2011 stelt weliswaar vast dat het “*second moyen était pris de la violation de l’article 10 de la Convention (de sauvegarde des droits de l’homme et des libertés fondamentales) et exposait de manière précise les motifs pour lesquels cet article avait été violé en l’espèce*” (nr. 73).

De vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie, die ontdaan is van elk formalisme, zegt dat voldaan is aan de verplichting om in het cassatieverzoekschrift de wettelijke bepalingen te vermelden waarvan de schending wordt aangevoerd, wanneer de grief uit die bepalingen is afgeleid⁵¹.

Volgens de rechtspraak waarnaar wordt verwezen in het arrest van 2 juni 2006 dat aanleiding gaf tot de vaststelling van de schending van artikel 6.1 EVRM, kan de grief tegen de voorlopige beoordeling van de rechter in kort geding slechts worden afgeleid uit artikel 584 Ger.W. , aangezien die rechter enkel over ogenschijnlijke rechten uitspraak doet.

Die rechtspraak is en blijft een vaste rechtspraak binnen de verschillende kamers van het Hof⁵².

Volgens het Europees Mensenrechtenhof zou de rechtspraak van het Hof van Cassatie wisselvallig zijn. Het verwijst in dat verband naar een arrest van 14 januari 2005 (AC, nr. 24) dat door de verzoeker wordt aangehaald. Dat arrest, dat uitspraak doet over een middel dat niet tegen de voorlopige beoordeling van de rechter in kort geding opkomt, maar wel tegen de bestaanbaarheid van artikel 6. 1. EVRM met de eenzijdige rechtspleging die voor die rechter kan worden gevolgd, heeft enkel

⁵⁰ Cass., 14 april 2005, AR C.03.0148.F, AC, 2005, nr. 225, met concl. adv.-gen. de Koster – vaste rechtspraak.

⁵¹ Cass., (volt. zitt.), 23 okt. 2009, AR C.07.0638.F, AC, 2009, nr. 616, met concl. adv.-gen. Dubrulle.

⁵² Cass., 4 nov. 1993, AR 9615, AC, 1993, nr. 446; Cass., 15 nov. 1995, AR C.93.0310.N, AC, 1995, nr. 499; Cass., 26 nov. 2004, AR C.03.0498.N, AC, 2004, nr. 571; Cass., 2 juni 2006, AR C.03.0211.F, AC, 2006, nr. 309; Cass., 7 sep. 2007, AR C.07.0189.F, AC, 2007, nr. 391.

betrekking op die kwestie. Uit dat arrest kan niet worden afgeleid dat er een afwijkende rechtspraak zou bestaan over de niet-ontvankelijkheid van een middel dat de geschonden wetsbepaling niet vermeldt. Een ander arrest van 11 januari 2002 (AC, nr. 19) heeft evenmin betrekking op de niet-ontvankelijkheid van een middel dat een beslissing van de rechter in kort geding bekritiseert maar daarbij de schending van artikel 584 Ger.W. niet vermeldt. Overeenkomstig de regels van de goede uitlegging van een arrest van het Hof van Cassatie kan een regel of het verzaken ervan echter niet worden afgeleid uit het stilzwijgen van een arrest.

Doordat de cassatietechniek, die in hoofdzaak gewoonteregels inhoudt, beetje bij beetje volgens de loop van de zaken tot stand komt, is het dan ook mogelijk dat een regel die gestalte aan het krijgen is, nog niet in sommige beslissingen wordt toegepast.

Het staat niet aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zich in de plaats te stellen van de nationale rechter. Hoewel het dat, zoals gezegd (nr. 69) uitdrukkelijk ontkent, doet het dat hier wel degelijk wanneer het oordeelt dat een middel ontvankelijk is, ook al wordt dat door de nationale rechter niet-ontvankelijk geacht op grond van een vaste uitlegging van het geheel aan regels die hij moet toepassen.

Helaas gaat het niet om een eerste inmenging.

Zo heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in een arrest Dulaurans van 21 maart 2000⁵³ gemeend te mogen zeggen dat het Franse Hof van Cassatie een “*erreur manifeste d'appréciation*” had begaan door een middel niet ontvankelijk te verklaren omdat het nieuw is.

Stafhouder Ph. Gérard heeft op meesterlijke wijze aangetoond dat, indien er sprake was van een beoordelingsfout, die dan wel door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens maar niet door het Franse Hof van Cassatie zou zijn begaan. Het Mensenrechtenhof is namelijk minder vertrouwd met de cassatietechniek en had dus de draagwijdte van de exceptie van nieuwigheid niet exact begrepen⁵⁴.

Zo ook heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, tot tweemaal toe, gemeend zich te mogen mengen in de cassatierechtspleging in het Groothertogdom Luxemburg. Het verwijt namelijk het Hof van Cassatie van het Groothertogdom dat het een middel niet ontvankelijk heeft verklaard omdat het vaag was, zonder acht te hebben geslagen op de uiteenzetting van dat middel (EHRM, 24 april 2008, Kemp, en 30 juli 2009, Dattel). Nochtans had mevrouw de voorzitter Vaji in haar gelijkkluidende opinie die bij laatstgenoemd arrest is gevoegd, terecht erop gewezen dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens niet bevoegd is om de regel dat de ontwikkeling van een cassatiemiddel de ontoereikendheid van het cassatiemiddel niet kan ondervangen, in vraag te stellen⁵⁵.

⁵³ *J.T.*, 2000, 773, noot P. Lambert.

⁵⁴ Philippe Gérard, “Retour sur la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l’homme relative à la Cour de cassation”, *Imperat lex. Liber amicorum Pierre Marchal*, Brussel, Larcier, 2003, 53, inzonderheid p. 65, nr. 19 en p. 75, nr. 29.

⁵⁵ *J.T.*, 2009, 639, met noot.

Het is nochtans van wezenlijk belang voor de geloofwaardigheid van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat het strikt binnen zijn opdracht blijft en zich niet in de plaats stelt van de nationale rechter, noch de regels waarvan die rechter op grond van zijn specifieke opdracht toepassing moet maken, ter discussie stelt.

In dat verband valt het moeilijk te begrijpen dat het arrest van 19 maart 2011 zegt dat *“la Cour constate que la requérante a eu accès à la Cour de cassation, mais seulement pour entendre déclarer son second moyen irrecevable”*.

Die bewering is niet alleen onjuist wat de feiten betreft, aangezien het eerste middel aanleiding geeft gegeven tot een onderzoek over de zaak zelf, maar gaat er bovendien aan voorbij dat, in de cassatierechtspleging, het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het middel, dat rekening moet houden met de grenzen van de grondwettelijke opdracht van het Hof van Cassatie, van substantieel recht is.

Wanneer een middel niet-ontvankelijk wordt verklaard, dan levert dit helemaal geen weigering op van toegang tot de cassatierechter op, maar geeft het uiting van diens wil om beperkingen te doen naleven die eigen zijn aan het bijzondere rechtsmiddel waarover hij uitspraak moet doen.

Wanneer wordt gesteld dat het Hof van Cassatie dat, met toepassing van een regel van de cassatietechniek, een middel niet ontvankelijk verklaart, de toegang tot de cassatierechter beperkt, wordt voorbijgegaan aan de specificiteit van het cassatieberoep. Daardoor wordt de nationale wetgever de mogelijkheid ontnomen zelf te bepalen hoe de opperste gerechtelijke toetsing het best in overeenstemming met de nationale traditie geschiedt.

Steunend op die overwegingen heeft de minister van Justitie gevraagd dat de zaak wordt verwezen naar de Grote Kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Op 19 september 2011 heeft het college van de vijf rechters van de Grote Kamer de vraag van de Belgische regering om de zaak naar te Grote Kamer te verwijzen, niet ingewilligd. Die beslissing is niet met redenen omkleed⁵⁶.

Strafrecht

1° Op 13 februari 2012 werd de onderstaande nota "Cassatieberoepen in strafzaken – Voorstellen tot de beperking van de instroom en bespoediging van de afhandeling", die gezamenlijk met de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie is opgesteld, bezorgd aan de minister van Justitie.

“1. Wetsontwerp houdende het Wetboek van Strafprocesrecht

De Senaat heeft reeds grotendeels een ontwerp over o.m. de hervorming van het cassatieberoep in strafzaken aangenomen op 1 december 2005⁵⁷ en heeft het later hernomen⁵⁸.

⁵⁶ Voor een kritische beschouwing verwijzen wij naar een doctrinestuk van Voorzitter Ch. STORCK, “Les motivations sur le moyen de cassation en matière civile” in, E. DIRIX e.a. (ed.), *Liber Spei et Amicitiae Ivan VEROUGSTRAETE*, Larcier 2011, p. 97 s. en in het bijzonder p. 107 en 108.

2. Cassatieberoep beperken tot eindbeslissingen

Afschaffing van artikel 416, tweede lid, Wetboek van Strafvordering dat voorziet in de mogelijkheid cassatieberoep in te stellen tegen bepaalde beslissingen alvorens recht te doen behoudens bij bevoegdheidsgeschil.

3. Verplichte tussenkomst van een advocaat

De filter kan zijn: de verplichte tussenkomst van een advocaat (eventueel houder van een speciaal getuigschrift), samen met de verplichting om met het cassatieberoep ook schriftelijk de cassatiemiddelen aan te voeren.

Dit vereist wel een verlenging van de termijn (één maand) voor het instellen van het cassatieberoep.

4. Cassatieberoep in verkeerszaken beperken

Cassatieberoep uitsluiten bij veroordelingen tot een geldboete van minder dan 250 euro.

5. Onmiddellijke afwijzing van het cassatieberoep

De kamer in beperkte samenstelling wijst zonder nadere motivering kennelijk onontvankelijke cassatieberoepen meteen af. Hetzelfde met middelen die manifest onsamenhangend of klaarblijkelijk niet ernstig zijn.

6. Vereenvoudigde afdoening

Wanneer het Hof oordeelt dat een aangevoerde klacht niet tot cassatie kan leiden en niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling, beperkt het Hof zich tot dit oordeel, zonder nadere motivering.

7. Zonder middel geen cassatieberoep

Indien er ter griffie van het gerecht waar het cassatieberoep is ingesteld, geen memorie met middelen is neergelegd binnen een bepaalde termijn, is er geen cassatieberoep.”

2° Verwijzing van de ene rechtbank naar de andere in strafzaken (artt. 542 en volgende Wetboek van Strafvordering)

Vóór de wetswijziging door de wet van 12 maart 1998 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van Strafvordering inzake de procedure tot onttrekking van de zaak aan de rechter, bepaalde artikel 545 Wetboek van strafvordering (Sv.):

“Na inzage van het verzoekschrift en van de stukken doet de kamer van het Hof van Cassatie die kennis neemt van het cassatieberoep in criminele, correctionele en politiezaken, einduitspraak, behoudens verzet, of beveelt dat alles zal worden meegedeeld”.

⁵⁷ Parl. St. Senaat, zitting 2005-2006, nr. 3-450/25.

⁵⁸ Parl. St. Senaat, zitting 2009-2010, nr. 4-1488/1.

Deze wetsbepaling liet het Hof van Cassatie toen de keuze om ofwel *onmiddellijk* uitspraak te doen over het verzoekschrift⁵⁹, ofwel de *voorafgaande* mededeling te bevelen aan de partijen en aan het openbaar ministerie dat van de vervolging kennis neemt⁶⁰. Dit laatste gebeurde wanneer het Hof van Cassatie meende de verwijzing van de zaak van de ene naar de andere rechtbank niet meteen te moeten of te kunnen toestaan of afwijzen⁶¹.

Sinds de wet van 12 maart 1998 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van Strafvordering inzake de procedure tot onttrekking van de zaak aan de rechter, bepaalt het huidige artikel 545 Sv. onder meer :

“Na inzage van het verzoekschrift en van de bewijsstukken doet de kamer van het Hof van Cassatie die kennis neemt van het cassatieberoep in criminele, correctionele en politiezaken, onmiddellijk einduitspraak indien het verzoek kennelijk onontvankelijk is. (...)

Wanneer het verzoek niet kennelijk onontvankelijk is, beveelt het Hof van Cassatie ten spoedigste en uiterlijk binnen acht dagen :

1° a) dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan de rechter in de politierechtbank tegen wie onttrekking wordt gevorderd, teneinde binnen de door het Hof bepaalde termijn een verklaring op de uitgifte van het arrest te stellen;

b) dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan de eerste voorzitter of de voorzitter, naargelang van het gerecht waartegen onttrekking wordt gevorderd, teneinde binnen de door het hof bepaalde termijn, een verklaring op de uitgifte van het arrest te stellen in overleg met de leden van het gerecht die met naam worden vermeld en deze verklaring mede ondertekenen;

2° dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan de niet-verzoekende partijen en dat hun de termijn wordt meegedeeld voor de neerlegging van hun conclusies ter griffie en de dag van verschijning voor het Hof; deze dag van verschijning vindt plaats uiterlijk binnen twee maanden na het indienen van het verzoekschrift;

3° dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan het openbaar ministerie bij het gerecht waartegen de verwijzing wordt gevorderd en dat de termijn wordt meegedeeld voor de neerlegging van een advies, indien het Hof van Cassatie dit nodig acht;

4° dat een van de raadsheren die in het arrest wordt aangewezen, op een bepaalde dag verslag uitbrengt.

⁵⁹ Cass., 15 maart 1983, AR 7901, A.C., 1982-83, 873; 30 april 1985, AR 9441, A.C., 1984-85, nr. 524; 14 oktober 1996, AR P.96.1267.F, A.C., 1996, nr. 379.

⁶⁰ Cass., 23 september 1997, AR P.97.1199.N, A.C., 1997, nr. 365.

⁶¹ Zie voetnoot 60.

De conclusies en, in voorkomend geval, het advies van het openbaar ministerie worden ten laatste op de dag van de neerlegging ter griffie meegedeeld aan de partijen.”

Uit deze wetsbepaling volgt dat het Hof van Cassatie thans niet meer over enige keuze beschikt en, behoudens in het geval waar het Hof vaststelt dat het verzoek kennelijk onontvankelijk is, verplicht is binnen acht dagen de mededeling te bevelen van het arrest, het verzoekschrift en van de bijgevoegde stukken:

- aan de betrokken magistraat en zijn korpsoverste voor het afleggen van de in dit artikel bedoelde verklaring;
- aan het openbaar ministerie bij het gerecht waartegen de verwijzing wordt gevorderd, voor het uitbrengen van een advies binnen de door het Hof bepaalde termijn, indien het Hof dit nodig acht;
- aan de niet-verzoekende partijen voor de neerlegging van hun conclusie, binnen een termijn die bepaald wordt door het Hof en waarbij ook de dag van verschijning wordt medegedeeld, die plaats moet vinden uiterlijk twee maanden na het indienen van het verzoekschrift.

Bovendien bepaalt artikel 545, laatste lid, Sv., dat de conclusies en, in voorkomend geval, het advies van het openbaar ministerie ten laatste op de dag van de neerlegging ter griffie, worden medegedeeld aan de partijen.

De huidige regeling van de procedure inzake de verwijzing van de ene rechtbank naar de andere kan, enerzijds, een risico of een gevaar opleveren voor de normale afwikkeling van het gerechtelijk onderzoek en, anderzijds, leiden tot een niet verantwoorde vertraging in de afhandeling van het strafproces.

Wat het gevaar voor de normale afwikkeling van het gerechtelijk onderzoek betreft, is het immers niet uitgesloten dat een van de niet-verzoekende partijen een verdachte is, die nog niet op de hoogte is van de tegen hem gevoerde procedure. Zo werd het Hof van Cassatie in een recent verleden geconfronteerd met een verzoek vanwege de bevoegde Procureur-generaal bij het hof van beroep, tot verwijzing van de ene rechtbank naar een andere wegens gewettigde verdenking, dat gegrond was op het feit dat een gerechtelijk onderzoek werd gevorderd tegen een verdachte, waartegen aanwijzingen bestonden dat hij zich schuldig zou gemaakt hebben aan ernstige feiten van belaging ten aanzien van een lid van dezelfde rechtbank waartoe ook de geadieerde onderzoeksrechter behoorde en tegen leden van het parket bij die rechtbank. Het spreekt voor zich dat een voortijdige mededeling van de in artikel 545, vierde lid, 2°, Sv. bedoelde stukken, in die omstandigheden van aard zou kunnen geweest zijn om het gerechtelijk onderzoek in ernstige mate te schaden.

Het Hof loste het probleem op creatieve wijze op, door enkel de mededeling te bevelen aan de voorzitter van de betrokken rechtbank en aan de bevoegde procureur des Konings, maar niet aan de niet-verzoekende verdachte, met de motivering dat *“in de huidige stand van de rechtspleging een mededeling aan (de verdachte) tegen wie een gerechtelijk onderzoek is ingesteld niet (is) aangewezen teneinde het gerechtelijk onderzoek niet te schaden”*. Hoe terecht en verantwoord deze beslissing van het Hof van Cassatie ook was, zij vindt thans geen rechtstreekse steun in de wet en het lijkt bijgevolg aangewezen hieraan te verhelpen door in een uitzondering op

de verplichte mededeling te voorzien, waarbij het Hof, in het arrest dat de mededeling beveelt, evenwel uitdrukkelijk moet motiveren waarom de mededeling aan de niet-verzoekende partij niet wordt bevolen. Aangezien er in dit geval geen mededeling aan de niet-verzoekende partij gebeurt, rijst er geen probleem van kennisgeving van de dag van verschijning. Wel dient bijkomend uitgesloten te worden dat de betrokken niet-verzoekende partij in dit geval, in toepassing van artikel 545, laatste lid, Sv., toch nog mededeling zou krijgen van de conclusies (van andere niet-verzoekende partijen aan wie wel mededeling wordt gedaan) of, in voorkomend geval, van het advies van het openbaar ministerie.

Het tweede nadeel, dat betrekking heeft op een niet verantwoorde vertraging in de afhandeling van het strafproces, houdt verband met de vaststelling dat in een groot aantal gevallen het verzoek tot verwijzing van de ene rechtbank naar de andere, op grond van gewettigde verdenking, gegrond is op de omstandigheid dat één van de procespartijen magistraat is in de rechtbank die normalerwijze bevoegd zou zijn om de zaak te behandelen of een nauwe bloed- of aanverwant van deze magistraat.

In de huidige regeling dient opnieuw een mededeling te gebeuren aan de betrokken rechter, zijn korpsoverste en, wanneer het Hof dit nodig acht, aan het bevoegde openbaar ministerie, evenals aan de niet-verzoekende partijen.

Het lijkt nochtans voor de hand liggend dat de objectieve elementen van de zaak, met name de hoedanigheid van magistraat van de bevoegde rechtbank of de nauwe bloed- of aanverwantschap van één van de partijen met die magistraat, van die aard zijn dat zij, op zich, en ongeacht het standpunt dat de betrokken magistraat en zijn korpsoverste in hun verklaring en het openbaar ministerie in zijn advies of de niet-verzoekende partijen in hun conclusies innemen, het Hof van Cassatie tot de overtuiging moeten leiden dat de oorspronkelijk als bevoegd beschouwde rechtbank, door dit gegeven alleen al in de onmogelijkheid verkeert de zaak verder te behandelen, zonder bij de partijen en bij derden de verdenking te wekken aangaande de geschiktheid van die rechtbank om de wettelijk voorgeschreven opdracht op een objectieve en onpartijdige wijze te vervullen. In die gevallen lijkt de door artikel 545 Sv. voorgeschreven mededeling dan ook overbodig en resulteert dit enkel in een onnodige vertraging.

Aan beide hiervoor aangehaalde nadelen zou kunnen verholpen worden door de artikelen 545 en 548 Sv. als volgt aan te passen :

Art. 545 Sv. Na inzage van het verzoekschrift en van de bewijsstukken doet de kamer van het Hof van Cassatie die kennis neemt van het cassatieberoep in criminele, correctionele en politiezaken, onmiddellijk einduitspraak indien het verzoek kennelijk onontvankelijk is of wanneer [de in] het verzoekschrift en de bewijsstukken [overgelegde gegevens] daartoe volstaan.

Indien daarenboven een geldboete wegens kennelijk onontvankelijk verzoek verantwoord kan zijn, wordt, bij dezelfde beslissing, een rechtsdag bepaald op een nabije datum, waarop alleen dit punt zal worden behandeld. De griffier roept de partijen bij gerechtsbrief op om tegen die datum hun opmerkingen schriftelijk mee te delen.

De geldboete bedraagt 125 EUR tot 2 500 EUR. De Koning mag het minimum- en maximumbedrag om de vijf jaar aanpassen aan de kosten van het levensonderhoud.

De geldboete wordt geïnd door de Administratie der Registratie en Domeinen met aanwending van alle middelen van recht.

Wanneer niet voldaan is aan de [in het eerste lid bedoelde] voorwaarden voor een onmiddellijke einduitspraak, beveelt het Hof van Cassatie ten spoedigste en uiterlijk binnen acht dagen :

1° a) dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan de rechter in de politierechtbank tegen wie onttrekking wordt gevorderd, teneinde binnen de door het Hof bepaalde termijn een verklaring op de uitgifte van het arrest te stellen;

b) dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan de eerste voorzitter of de voorzitter, naargelang van het gerecht waartegen onttrekking wordt gevorderd, teneinde binnen de door het Hof bepaalde termijn, een verklaring op de uitgifte van het arrest te stellen in overleg met de leden van het gerecht die met naam worden vermeld en deze verklaring mede ondertekenen;

2° dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan de niet-verzoekende partijen en dat hun de termijn wordt meegedeeld voor de neerlegging van hun conclusies ter griffie en de dag van verschijning voor het Hof; deze dag van verschijning vindt plaats uiterlijk binnen twee maanden na het indienen van het verzoekschrift; het Hof is daartoe evenwel niet gehouden wanneer het, onder opgave van redenen, deze mededeling [en de kennisgeving van de dag van verschijning] nadelig acht [voor het onderzoek].

3° dat van het arrest, het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken mededeling wordt gedaan aan het openbaar ministerie bij het gerecht waartegen de verwijzing wordt gevorderd en dat de termijn wordt meegedeeld voor de neerlegging van een advies, indien het Hof van Cassatie dit nodig acht;

4° dat een van de raadsheren die in het arrest wordt aangewezen, op een bepaalde dag verslag uitbrengt.

Behoudens de bij 2° bepaalde uitzondering, worden de conclusies en, in voorkomend geval, het advies van het openbaar ministerie ten laatste op de dag van de neerlegging ter griffie meegedeeld aan de partijen.

Art. 548 Sv. De griffier van het Hof van Cassatie zendt bij aangetekende brief aan de rechter bedoeld in artikel 545, tweede lid, 1°, aan de verzoeker, en, behoudens wanneer het Hof in zijn arrest, onder opgave van redenen deze toezending nadelig acht [voor het onderzoek], aan de niet-verzoekende partijen bedoeld in artikel 545 of, in voorkomend geval, aan hun advocaten, een niet-ondertekend afschrift van de einduitspraak over het verzoek tot verwijzing.

3° Wijziging van het Wetboek van Strafvordering wat de nietigheden betreft

Op 12 juni 2012 heeft advocaat-generaal Vandermeersch mij vertegenwoordigd bij de Commissie voor de Justitie van de Kamer, die hem gehoord heeft naar aanleiding van het onderzoek van twee wetsvoorstellen. Hij heeft mij daarover de onderstaande tekst bezorgd.

“Betrokken wetsvoorstellen:

- A. *Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering wat de nietigheden betreft (de heer Renaat Landuyt): Gedr. St. Kamer, Doc 53-0041/001*
- B. *Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering wat de nietigheden betreft (de dames Carina Van Cauter en Sabien Lahaye-Battheu): Gedr. St. Kamer, Doc 53-2186/001*

Inleiding

De kwestie van de nietigheden in de strafrechtspleging is een van de meest heikle aangelegenheden van de strafrechtspleging. In een rechtsstaat worden wetten en reglementen aangenomen met de bedoeling dat ze door eenieder, zowel de particulieren als de overheid, nageleefd worden.

Bijgevolg rijst de vraag wat er in de strafrechtspleging moet gebeuren wanneer de rechter vaststelt dat de gerechtelijke overheid of de politie een rechtsregel heeft miskend tijdens het vooronderzoek of bij de berechting van de zaak.

Het antwoord op die vraag is een delicate kwestie. Aan de ene kant is het overdreven om elk verzuim of elke dwaling tijdens de rechtspleging⁶² met de ultieme sanctie, met name de niet-ontvankelijkheid van de vervolgingen, of met nietigheid te bestraffen. Dit zou immers terecht botsen met eenieders gevoel voor rechtvaardigheid. Aan de andere kant moet worden belet dat de eerbiediging van de wet en van de regels, bij gebrek aan bestraffing, niet langer als een noodzaak ervaren wordt, zodat het doel alle middelen zou gaan heiligen, ook die welke in strijd zijn met de wet.

Naar mijn gevoel verlangen alle betrokken partijen (politie, magistratuur, advocatuur...) naar rechtszekerheid op dat gebied: de richtpunten moeten duidelijk zijn⁶³, vooral wanneer mensenrechten en fundamentele vrijheden op het spel staan zoals de individuele vrijheid, het recht van verdediging, het recht op het privé-leven... De kwestie van de nietigheden treft alle rechtzoekenden, niet alleen de beschuldigten maar ook de slachtoffers, aangezien de uitoefening van hun rechten in het gedrang kan komen door onregelmatigheden in de rechtspleging waar zij niet de hand in hebben.

Zoals herhaald wordt in de memorie van toelichting van de twee wetsvoorstellen, heeft de kwestie het laatste decennium een opmerkelijke evolutie doorgemaakt als gevolg van de zogenaamde "Antigoon"-rechtspraak. Men moet evenwel beseffen dat die rechtspraak alleen betrekking heeft op de onregelmatigheden van de bewijslevering. Daarnaast rijst echter ook de vraag van de onregelmatigheden die louter met de rechtspleging te maken hebben.

⁶² Het risico is des te groter daar het aantal wetten blijft toenemen en die wetten steeds complexer worden, wat een ander probleem is dat buiten het bestek van deze nota valt.

⁶³ Wat vermeden moet worden, is wat destijds de vervaging van de norm genoemd werd.

Die erg uitgebreide problematiek, die het hart van de strafrechtspleging raakt⁶⁴, verdient beslist een grondig onderzoek en een uitgebreid debat. Een vergelijkend rechtsonderzoek zou eveneens een grote meerwaarde kunnen hebben voor de besprekingen⁶⁵.

A. Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering wat de nietigheden betreft (de heer Renaat Landuyt): Gedr. St., Kamer, Doc 53-0041/001

Dit voorstel stelt mijns inziens voor om twee regels uit het gerechtelijk recht in het Wetboek van Strafvordering in te voeren: "geen nietigheid zonder tekst" en "geen nietigheid zonder grief". De vraag rijst of die regels als zodanig in de strafrechtspleging kunnen worden omgezet.

A.1. "Pas de nullité sans texte" (geen nietigheid zonder tekst)

De regels van de strafrechtspleging waarvan de miskennis door de wet met nietigheid wordt bestraft, zijn op dit ogenblik uitzonderlijk en uiteenlopend⁶⁶. Naar mijn gevoel zou de invoering van de regel de wetgever verplichten het geheel van de bepalingen van de strafrechtspleging te herzien om te bepalen welke de regels zijn waarvan de miskennis eventueel tot nietigheid kan leiden.

Een dergelijke regel leidt daarenboven tot een zwart-witregeling: ofwel spreekt de rechter automatisch de nietigheid uit wanneer zij in de wet is bepaald, ongeacht de gevolgen ervan, ofwel wordt de onregelmatigheid, in het andere geval, helemaal niet bestraft.

A.2. "Pas de nullité sans grief" (geen nietigheid zonder grief)

Wanneer schaadt de miskennis van een regel daadwerkelijk de gewettigde belangen van de betrokken partij? De regels van de strafrechtspleging, met name die welke betrekking hebben op de gerechtelijke organisatie, de bevoegdheid en het verloop van het strafproces hebben per definitie tot doel de rechtzoekenden een geheel aan waarborgen voor een eerlijk en billijk proces te bieden. Aangezien elke partij het recht heeft zich op de eerbiediging van de regels van de rechtspleging te beroepen en kan verklaren dat zij hierbij belang heeft, is het criterium volgens mij niet werkbaar.

Verdient het niet de voorkeur om terug te grijpen naar het in de rechtsleer en in de rechtspraak gemaakte onderscheid tussen de zogenaamd substantiële vormvereisten en niet substantiële vormvereisten? Substantiële vormvereisten zijn die welke zo belangrijk geacht worden voor de goede rechtsbedeling dat het verzuim ervan tot

⁶⁴ Het gaat hier immers om de sanctie van de niet-naleving van alle regels van de strafrechtspleging.

⁶⁵ Het tweede wetsvoorstel is overigens voor een groot gedeelte gebaseerd op het Nederlandse stelsel.

⁶⁶ In ons huidig wetboek van strafvordering zijn weinig vormvereisten op straffe van nietigheid voorgeschreven. Inzake het bewijs is dat voornamelijk het geval voor bepaalde vormvereisten met betrekking tot het verhoor van getuigen onder bescherming van volledige anonimiteit (art. 86bis, § 4, en 86ter, laatste lid, Sv.) of telefoontap (art. 90quater, § 1, tweede lid, Sv.) en de eedaflegging van de getuigen die op de zitting worden gehoord (artt. 155 en 295 – voorheen 317 – Sv.). Er zijn ook de nietigheden die voortvloeien uit de schending van de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken.

nietigheid leidt. Het gaat om vormvereisten die op fundamentele wijze de regelmatigheid zelf van de handeling raken (het "negotium") en waardoor de handeling zelf, in geval van niet-naleving van die vormvereisten, onherstelbaar onregelmatig wordt⁶⁷. De miskennis van zuiver formele regels daarentegen, die in werkelijkheid slechts het instrumentum, dat is een niet essentieel aspect van de handeling, betreffen, zou niet tot nietigheid mogen leiden (die onregelmatigheden kunnen meestal worden verholpen⁶⁸ of tasten de handeling niet wezenlijk aan).

B. Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering wat de nietigheden betreft (de dames Carina Van Cauter en Sabien Lahaye-Battheu): Gedr. St. Kamer, Doc 53-2186/001

De sancties wegens niet-naleving van de regels van de rechtspleging

Het wetsvoorstel is interessant, in zoverre het een opsomming geeft van de verschillende gevolgen of sancties waartoe de niet-naleving van de regels van de rechtspleging aanleiding kan geven.

Het wetsvoorstel gaat in de eerste plaats ervan uit – volgens mij terecht – dat de miskennis van de vorm die daadwerkelijk kan worden hersteld⁶⁹, geen nietigheid tot gevolg heeft. In dat geval kan men inderdaad argumenteren dat de onregelmatigheid tot geen enkele grief aanleiding geeft, aangezien zij daadwerkelijk werd "hersteld". Daaraan zou het geval moeten worden toegevoegd waarin de wet bepaalt dat de nietigheid kan worden gedekt⁷⁰.

Het wetsvoorstel herinnert vervolgens eraan dat de wetgever zelf uitdrukkelijk kan bepalen welke gevolgen aan de niet-naleving van bepaalde regels verbonden zijn⁷¹.

Het wetsvoorstel stelt ten slotte drie mogelijke sancties voor:

- de mindering van de strafmaat. Die oplossing blijft in beginsel bijzonder omstreden, omdat de straf onder het strafrecht valt en de strafmaat aldus gebruikt wordt als een procedurele sanctie, wat afwijkt van de klassieke functies van de straf. Pragmatisch gesproken, gaat het in dit geval wel om een oplossing die reeds werd aangewend voor een ander procedureel probleem, met name de overschrijding van de redelijke termijn (cfr. art. 21ter, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering).

⁶⁷ Bijvoorbeeld de door de rechter verrichte onderzoekshandeling waarvoor hij niet bevoegd is of de handeling die het recht van verdediging en/of de rechten van de mens miskent.

⁶⁸ In dit geval kan inderdaad worden gesteld dat de onregelmatigheid tot geen enkele grief aanleiding geeft.

⁶⁹ Zo wordt aangenomen dat het ontbreken van de handtekening van een rechter of van een griffier in een proces-verbaal van de terechtzitting of in een vonnis hersteld kan worden overeenkomstig artikel 780 Ger.W. .

⁷⁰ Bijvoorbeeld artikel 40, tweede lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en artikel 407, derde lid, Sv. (onregelmatigheid in de eed van de getuigen, deskundigen en tolken).

⁷¹ Bijvoorbeeld de nietigheid inzake telefoontap, de invrijheidstelling in geval van niet-naleving van de termijn of van fundamenteel geachte regels inzake voorlopige hechtenis of nog de gewone schuldigverklaring of de strafvermindering in geval van overschrijding van de redelijke termijn.

- de uitsluiting van de onregelmatig verkregen bewijzen: het gaat hier om een zuiver procedurele sanctie die volgens mij, in geval van een ernstige of doelbewuste miskennen van de regels van de rechtspleging, een passende sanctie kan zijn;

- de niet-ontvankelijkheid van de vervolgingen. De “beginselen van een behoorlijke procesorde” lijkt me als maatstaf nogal onduidelijk. De niet-ontvankelijkheid van de vervolgingen is de ultieme sanctie die, net als de sanctie van de overschrijding van de redelijke termijn, alleen mag worden toegepast wanneer het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging onherstelbaar is miskend.

De plaats van de wetsbepaling die de sanctie van de miskennen van de vormvereisten regelt en de rol van de verschillende rechtscolleges in het toezicht op de regelmatigheid van de rechtspleging.

De kwestie van de nietigheden en die van de sanctie van de procedurele onregelmatigheden belangt niet alleen de cassatierechter aan, maar alle rechtscolleges die uitspraak moeten doen in de loop van het strafproces (onderzoeksgerechten, vonnisgerechten en Hof van Cassatie).

Ik meen dat die regel, net als de kwestie van de overschrijding van de redelijke termijn, bijgevolg een plaats verdient in de Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

Dat doet echter de vraag rijzen naar de rol van de verschillende rechtscolleges in het toezicht op de regelmatigheid van de rechtspleging.

Vandaag de dag moeten de kamer van inbeschuldigingstelling, tijdens het onderzoek en bij het afsluiten ervan, en de raadkamer, bij de regeling van de rechtspleging, toezicht houden op de regelmatigheid van de rechtspleging en de onregelmatigheid, het verzuim en de mogelijke gronden van nietigheid bestraffen (artt. 131 en 235bis Sv.). Hoewel het aannemelijk lijkt dat het onderzoeksgerecht de twee laatste sancties toepast die het tweede wetsvoorstel bepaalt (bewijsuitsluiting en niet-ontvankelijkheid van de vervolgingen), kan het daarentegen de eerste sanctie niet toepassen (strafvermindering).

Sinds de Franchimont-hervorming, die deze controles heeft ingevoerd, kan men zich afvragen of het zwaartepunt van het debat betreffende de onregelmatigheden niet is verlegd naar de voorbereidende fase van het strafproces. Zo wordt de indruk gewekt dat die beslissingen bij het begin van de zaak worden genomen, op een ogenblik waarop niet noodzakelijkerwijs alle puzzelstukjes verzameld zijn. Wat betreft de regeling van de rechtspleging van bepaalde belangrijke dossiers kan men zich daarenboven niet aan de indruk onttrekken dat het debat voor de onderzoeksgerechten verontrustend langer wordt en tot een (voor)onderzoek van de grond van de zaak verwordt.

Daarom zouden de onderzoeksgerechten zich mijns inziens opnieuw moeten toespitsen op hun oorspronkelijke rol, d.w.z. dat zij toezicht moeten houden op het goede verloop van het onderzoek en bij het einde ervan moeten nagaan of er al dan niet een proces moet komen, zonder verder in te gaan op vragen die de rechtspleging of de grond van de zaak betreffen. Daarom meen ik dat de bodemrechter in eerste en in laatste aanleg toezicht op de regelmatigheid van de rechtspleging moet houden en de onderzoeksgerechten zich moeten beperken tot een

eerstelijns toezicht (prima facie), waarbij alleen flagrante situaties worden gecensureerd.”

4° Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten en wet van 17 mei 2006 houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken

In een vorig verslag dat op 10 oktober 2007 werd bezorgd aan het Parlementair Comité belast met de wetsevaluatie heb ik de aandacht van de wetgever getrokken op de moeilijkheden ten gevolge van het feit dat er tegen de beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbanken geen hoger beroep kan worden ingesteld⁷².

Ik schreef er dat de strafuitvoeringsrechtbanken een indrukwekkend aantal geschillen te verwerken krijgen. Hun aantal is reeds beduidend hoger dan dat waarvan de Commissies voor voorwaardelijke invrijheidstelling kennisnamen, ook al is de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden slechts ten dele in werking getreden op 1 februari 2007 voor de veroordeelden tot vrijheidsstraffen van meer dan drie jaar.

Ik maakte mij dus zorgen over hoe de toestand zal zijn wanneer de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden in werking zal treden voor veroordeelden tot vrijheidsstraffen van minder dan drie jaar, zijnde het gros van de gedetineerden, en ik vroeg me af of de strafuitvoeringsrechtbanken in staat zullen zijn een dergelijk aantal zaken te beheren.

Ik voegde daaraan toe dat ze ook alle geschillen betreffende de uitvoering van interneringsbeslissingen zullen moeten verwerken en dat hier alle maatregelen, met inbegrip van de geregelde uitgaansvergunningen en de penitentiaire verloven, onder de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechtbanken zullen vallen⁷³.

Ik stelde vast dat ook het Hof van Cassatie het risico loopt door dossiers te worden overstelpt. Doordat er geen hoger beroep mogelijk is heeft het Hof nu al te maken met een toevloed aan voorzieningen tegen de beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbanken ook al voeren de eisers meestal geen rechtsvraag aan.

Ik kwam tot de slotsom dat, gelet op de komende toename van de geschillen die aan de strafuitvoeringsrechtbanken zullen worden voorgelegd, het gevaar reëel is dat een niet te beheersen aantal cassatieberoepen wordt ingesteld wat tot een nieuwe gerechtelijke achterstand bij het Hof van Cassatie kan leiden, terwijl de laatste jaren aanzienlijke inspanningen zijn geleverd om die achterstand weg te werken. Tot slot wees ik erop dat de rechtspleging in cassatie bovendien valse hoop doet ontstaan bij de veroordeelden die, ten onrechte, een nieuw onderzoek van hun zaak ten gronde en niet in rechte verwachten.

Het recente gerechtelijk nieuws dwingt mij ertoe die eerdere aanbevelingen te herhalen.

⁷² Gedr. St., Kamer, 2007-2008, 52-0844/001, p. 29 en 30; Verslag van het Hof van Cassatie 2007, p. 200 en 201.

⁷³ Wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis.

5° Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Krachtens de artikelen 2 en 5 van de wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd bedraagt de totale maximumtermijn voor de plaatsing van een minderjarige in het federaal gesloten centrum twee maanden en vijf dagen.

Wanneer in de loop van de twee maanden en vijf dagen wordt beslist tot het nemen van de voorlopige maatregel bepaald in artikel 52^{quater} van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, wordt de verlopen termijn in mindering gebracht van de eerste termijn bedoeld in het eerste lid van dit artikel 52^{quater}.

Doordat de duur van het verblijf in de jeugdbeschermingsinstelling aldus wordt ingekort, kan die instelling te weinig tijd hebben om het in artikel 52^{quater}, derde lid, van de voornoemde wet bedoelde medisch-psychisch verslag op te stellen.

In een arrest van 17 juli 2012 heeft het Hof van Cassatie beslist dat de jeugdrechtbank in dat geval, bij de beoordeling van de verlenging van de plaatsingsmaatregel, kan steunen op de evaluatieverslagen die zijn opgesteld door het federaal gesloten centrum en door de instelling⁷⁴.

Een verduidelijking van de wet zou echter dergelijke toestanden kunnen voorkomen.

Tuchtrecht

In vorige verslagen heb ik erop gewezen dat een hervorming van het tuchtrecht van de beroepsorden en –instellingen noodzakelijk is.

In het verslag 2009 heb ik het gehad over de organisatie van de procedure voor de tuchtraad voor advocaten van het ressort van het hof van beroep en over de aanpassing van de procedure voor de gewestelijke raden van de Orde der dierenartsen⁷⁵.

In het verslag 2010 heb ik een probleem te berde gebracht betreffende de procedure voor de Orde van geneesheren⁷⁶.

Sta me toe te herhalen dat die problemen nog steeds aan de orde zijn.

Maritiem recht

Er is reeds verschillende jaren sprake van een herziening van het zeerecht en een Koninklijke Commissie buigt zich momenteel over het onderwerp.

Sommigen treden de werkzaamheden van de Commissie bij en anderen uiten kritiek, zo bijvoorbeeld professor Bernard Insel en Director Marine Insurance Wilfried Van Gompel.

⁷⁴ Cass., 17 juli 2012, AR P.12.1144.F.

⁷⁵ Gedr. St., Kamer, 2009-2010, 52-0844/003, p. 11 tot 13 en 15-16.

⁷⁶ Gedr. St., Kamer, 2010-2011, 53-1414/001, p. 18-19.

In dit wetgevingsverslag is het niet mijn taak om een standpunt in te nemen over teksten die niet definitief zijn en die, bij mijn weten, nog niet aan het Parlement zijn voorgelegd.

Het lijkt me echter nuttig om de aandacht te vestigen op het bestaande, soms hevige debat alsook op de vertraging bij het bezorgen van de volledige Franstalige versie van de teksten.

Ter informatie meld ik het verzoekschrift dat professor Insel op 18 juni 2012 aan de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft gericht, conform artikel 28 van de Grondwet.

Het Hof van Cassatie in cijfers

Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de cijfers voor het kalenderjaar 2012.

Het Hof catalogeert de zaken met de letters:

C: civiele, handelsrechtelijke, bestuursrechtelijke en publiekrechtelijke zaken

D: tuchtzaken

F: fiscale zaken

G: rechtsbijstand

H: prejudiciële verwijzingen naar het Hof van Cassatie

P: strafzaken

S: sociale zaken

De eerste kamer behandelt de C, D, F en H-zaken

De tweede kamer behandelt de P-zaken

De derde kamer behandelt de S-zaken en ook C-zaken

Elke kamer heeft een Nederlandstalige en een Franstalige afdeling

Het bureau voor rechtsbijstand behandelt de G-zaken.

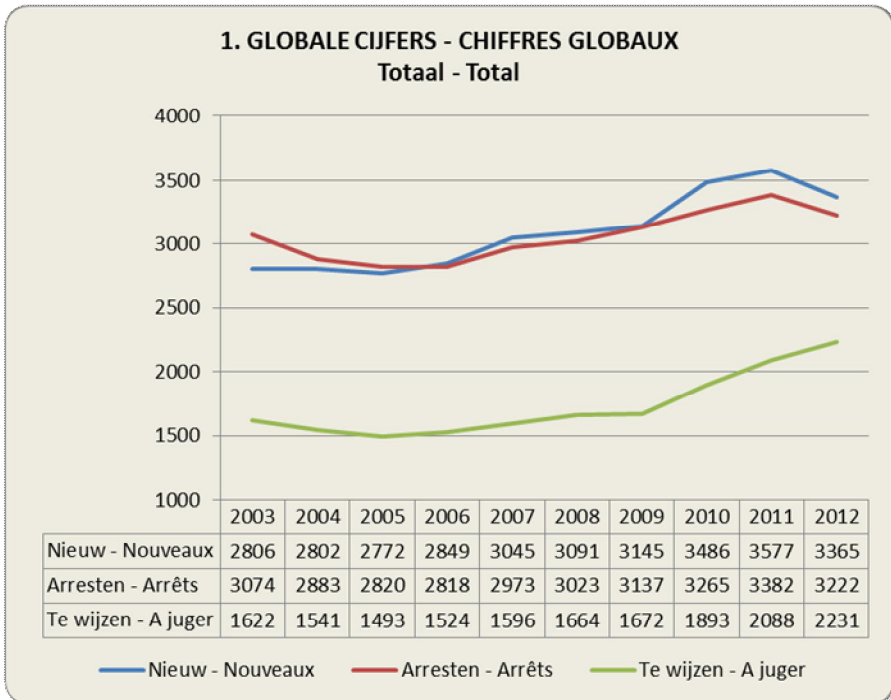
Globale cijfers voor het kalenderjaar 2012

De trend van een onafgebroken toename van het aantal zaken lijkt dit jaar te zijn afgeremd. Enkel in fiscale zaken valt een toename van het aantal nieuwe zaken op te tekenen.

Het aantal uitgesproken arresten bleef nagenoeg constant zodat de voorraad van de nog te behandelen zaken op hetzelfde niveau is gebleven.

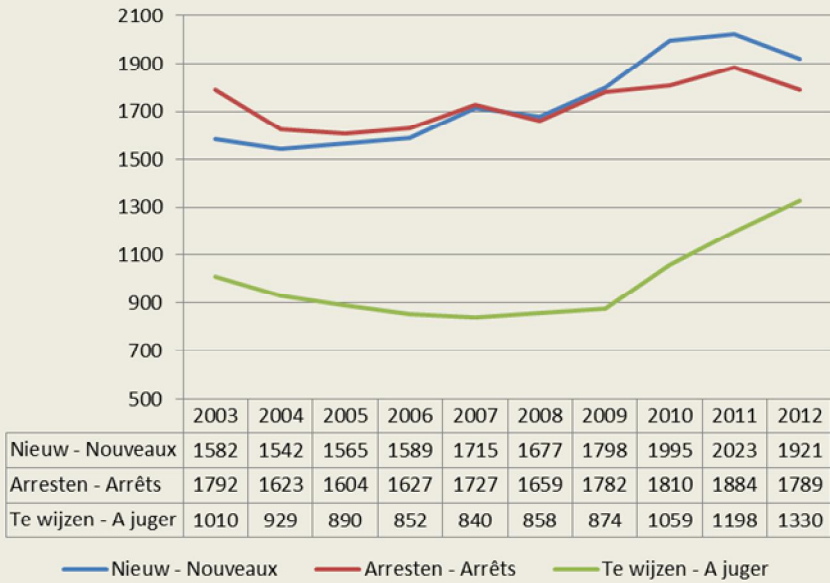
De doorlooptijden bleven op een aanvaardbaar peil. In het algemeen valt er geen achterstand te noteren.

Zoals reeds in het vorig jaarverslag werd vastgesteld, zijn de grenzen van de beheersbaarheid van een dergelijk massaal aantal zaken bereikt. Is de toestand wat de civiele zaken betreft enigszins gestabiliseerd, dan blijft de toestand in strafzaken onverminderd zorgwekkend en begint de doorlooptijd op te lopen.

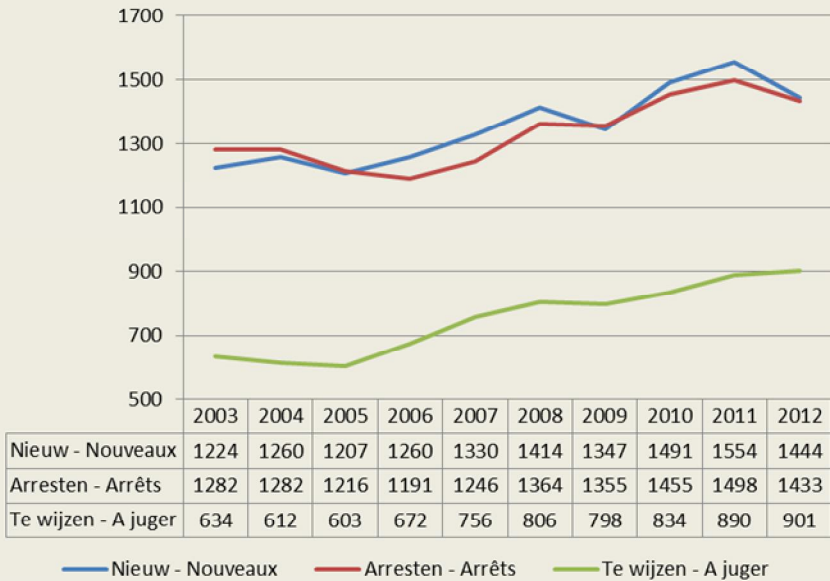
2. GLOBALE CIJFERS - CHIFFRES GLOBAUX

Nederlandse taalrol - Rôle néerlandais

3. GLOBALE CIJFERS - CHIFFRES GLOBAUX

Franse taalrol - Rôle français

TABEL 3BIS – Gemiddelde doorlooptijd in maanden ¹			
	2010	2011	2012
C			
C-N	12,55	9,96	12,87
C-F	14,21	14,77	14,8
P			
P-N	3,49	4,76	5,38
P-F	3,12	3,07	3,12
F			
F-N	13,06	12,58	14,02
F-F	14,09	15,17	13,06
D			
D-N	8,66	9,92	8,77
D-F	15,28	10,51	12,24
S			
S-N	10,23	8,83	15,47
S-F	11,64	12,20	14,02

Wat de burgerlijke zaken betreft, valt een toename van de doorlooptijd op te tekenen aan Nederlandstalige kant. Deze toename is toe te schrijven aan het openvallen van een aantal vacatures zowel in de zetel als bij het openbaar ministerie.

Voor de strafkamers blijft, zowel aan Nederlandstalige als aan Franstalige kant, de doorlooptijd onverminderd kort en bedraagt zij ca. 3 tot 5 maanden. Men moet echter vaststellen dat de doorlooptijden aan Nederlandstalige zijde langer worden, hetgeen erop wijst dat het verzadigingspunt is bereikt.

In fiscale zaken bleef de doorlooptijd, globaal genomen, ongewijzigd.

In sociale zaken is er om de reeds vermelde redenen een significante stijging van de doorlooptijd wat de Nederlandse zaken betreft. Aangezien de problemen ten gevolge van de vermelde vacatures van voorbijgaande aard zijn, is er geen reden tot bezorgdheid. Wat de Franse zaken betreft, is de doorlooptijd licht gestegen.

Gegevens per materie

C-zaken

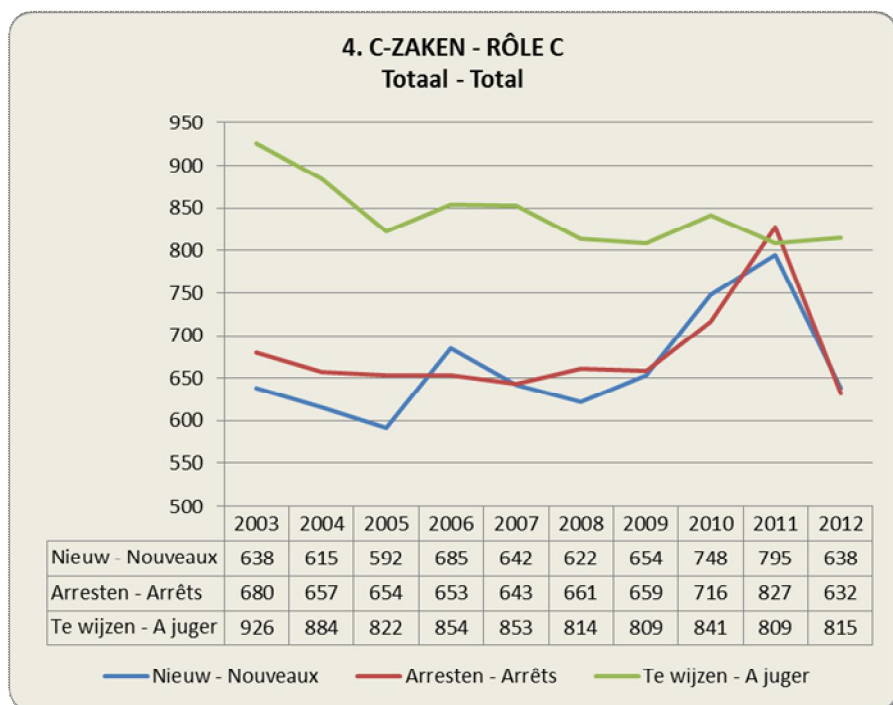
Iets minder dan de helft van de raadsheren is belast met deze, in het algemeen, complexe materies. In deze materies is de bijstand noodzakelijk van een advocaat bij

¹ De aanvang van de termijn is de inschrijving op de rol.

het Hof van Cassatie. De balie vervult aldus een filterfunctie voor de toegang tot het Hof.

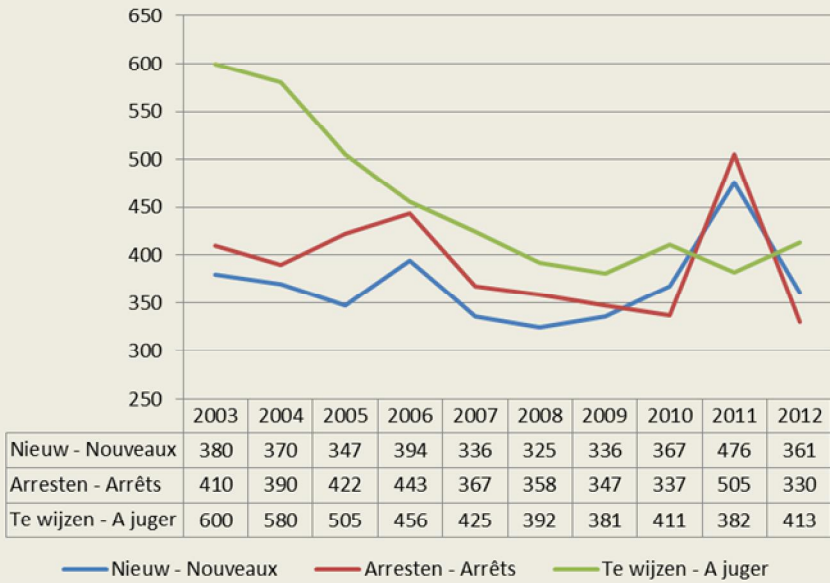
Dit jaar kende het aantal nieuwe zaken een lichte daling. Het verschil tussen het aantal Nederlandse en Franstalige zaken is constant gebleven.

Het aantal arresten blijft op het niveau van de voorgaande jaren. Aan Nederlandstalige kant is er weliswaar een terugval te noteren ten opzichte van vorig jaar. Deze vaststelling moet echter worden gerelativeerd omdat het resultaat van het vorige jaar vertekend was door een abnormaal hoog aantal onttrekkingen. Beschouwd over een langere periode liggen de resultaten van zowel de Nederlands- als Franstalige zaken op een behoorlijk peil².

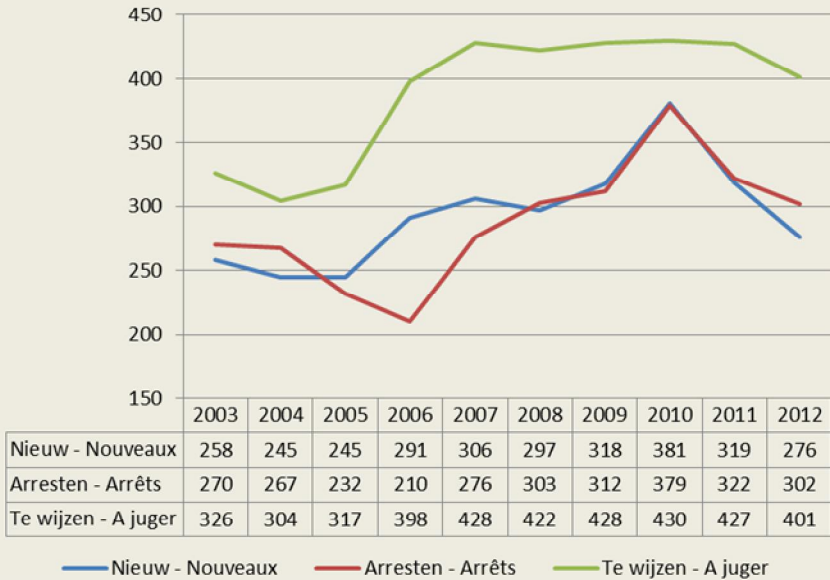

² Niettemin kan hierbij worden verwezen naar het “wetsvoorstel tot wijziging van het gerechtelijk Wetboek wat de procedure voor het Hof van Cassatie betreft” (Doc. 53-1414/004, 33 e.v.), opgesteld door het Hof, dat reeds op 18 maart 2011 aan de Minister van Justitie werd overgemaakt en diverse voorstellen tot hervorming van de cassatieprocedure omvat.

5. C-ZAKEN - RÔLE C
Nederlandse taalrol - Rôle néerlandais

6. C-ZAKEN - RÔLE C
Franse taalrol - Rôle français

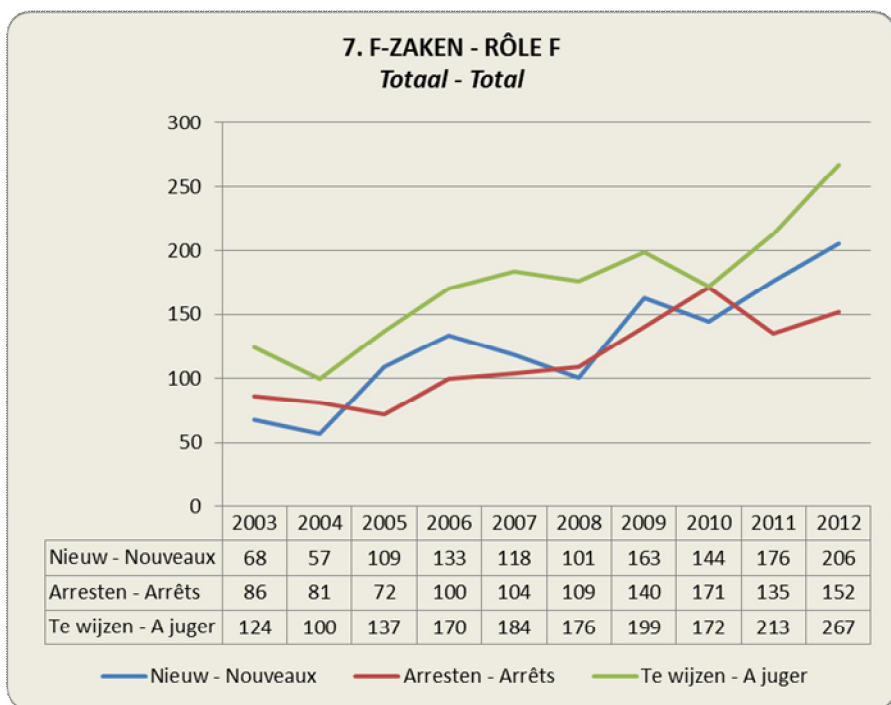
D-zaken

Het aantal tuchtzaken (zaken van vrije beroepen) blijft zoals de voorbije jaren zeer beperkt en blijft op nagenoeg hetzelfde niveau. 19 arresten werden uitgesproken. Het aantal nieuwe zaken bedroeg 23. Die zaken worden op relatief korte termijn behandeld aangezien een cassatieberoep in die zaken schorsend werkt en aanhoudende onzekerheid voor de betrokkenen en de maatschappij vermeden moet worden.

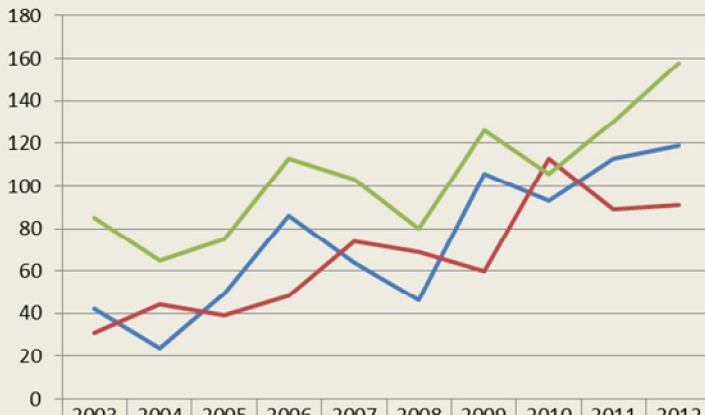
F-zaken

Een opvallend verschijnsel is de stijging van het aantal fiscale zaken die zowel aan Nederlandstalige als aan Franstalige kant tot uiting komt. Hiervoor is er niet meteen een aanwijsbare reden. De cassatieberoepen van de overheid en van de belastingplichtigen houden elkaar nagenoeg in evenwicht. Het aantal zaken waar de overheid (federaal, gemeenschap, gewest, provincie, gemeente of stad) de eiser is, schommelt rond 40%.

Het aantal arresten houdt echter gelijke tred met de instroom zodat de behandeling van deze zaken onder controle blijft en de doorlooptijd langs Franstalige kant nog kon worden verminderd.

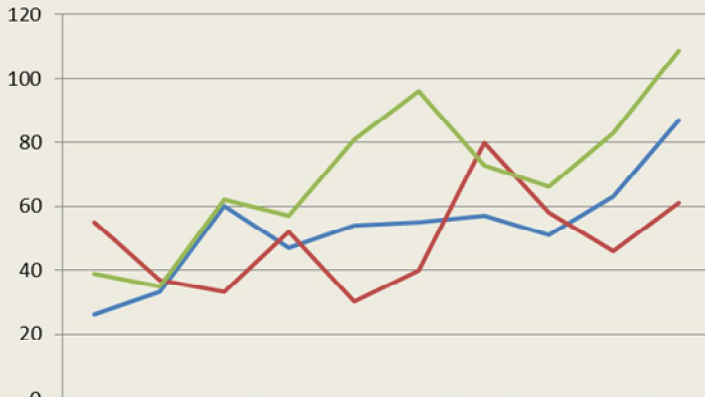
8. F-ZAKEN - RÔLE F
Nederlandse taalrol - Rôle néerlandais

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nieuw - Nouveaux	42	24	49	86	64	46	106	93	113	119
Arresten - Arrêts	31	44	39	48	74	69	60	113	89	91
Te wijzen - A juger	85	65	75	113	103	80	126	106	130	158

— Nieuw - Nouveaux — Arresten - Arrêts — Te wijzen - A juger

9. F-ZAKEN - RÔLE F
Frans taalrol - Rôle français

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nieuw - Nouveaux	26	33	60	47	54	55	57	51	63	87
Arresten - Arrêts	55	37	33	52	30	40	80	58	46	61
Te wijzen - A juger	39	35	62	57	81	96	73	66	83	109

— Nieuw - Nouveaux — Arresten - Arrêts — Te wijzen - A juger

H-zaken

In deze categorie worden de prejudiciële verwijzingen naar het Hof van Cassatie opgenomen. Er werden dit jaar geen dergelijke zaken behandeld.

P-zaken

Van het totaal aantal strafzaken werd ongeveer 60% in het Nederlands behandeld en 40% in het Frans. Deze verhouding blijft over de jaren nagenoeg constant al valt een verdere lichte stijging van het aantal Nederlandstalige zaken te noteren. Omwille van de gestage toename, jaar na jaar, van het aantal cassatieberoepen in strafzaken kon de beperking van doorlooptijd enkel nog gerealiseerd worden door het opvoeren van het aantal te behandelen zaken per zitting. Ondanks deze interne maatregel zijn de doorlooptijden aan Nederlandstalige zijde toch toegenomen. De bovengrens is thans evenwel overschreden. Het Hof blijft bezorgd omtrent deze toename van de instroom van nieuwe strafzaken, die thans nog enkel ingedijkt kan worden door nieuwe wetgevende initiatieven.

In meer dan de helft van de gevallen legt een partij een memorie neer om het cassatieberoep te onderbouwen. Aan Nederlandstalige kant werden er in 2012 memories neergelegd in 56,85% van de zaken, wat een lichte daling is. Aan Franstalige kant bleef dit aantal nagenoeg ongewijzigd op 56,49 % van de zaken. Dit betekent dat het Hof in ca. 40% van de zaken tot een ambtshalve onderzoek overgaat. Aangezien in strafzaken de bijstand van een advocaat bij de balie van cassatie niet verplicht is, is de kwaliteit van de memories ongelijk, hetgeen de taak van het Hof niet vergemakkelijkt.

P-zaken zijn van relatief uiteenlopende aard. De tweede kamer doet o.m. uitspraak over voorlopige hechtenis waarvan er afgelopen jaar 251 zaken aan het Hof werden voorgelegd. Dit is een lichte daling. Het aantal cassatieberoepen tegen beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbanken, zoals ingevoerd bij de wet van 17 mei 2006, dat de afgelopen jaren een dalende trend kende, is terug licht gestegen.

De strafzaken worden dus – sinds vele jaren – snel behandeld door het Hof, maar het gevaar voor langere doorlooptijden is niet denkbeeldig. Met enige zorg ziet het Hof wel de instroom van nieuwe strafzaken van jaar tot jaar toenemen. Een teken aan de wand is de toename van de doorlooptijden aan Nederlandstalige zijde.

Als antwoord op de bezorgdheid die deze evolutie met zich brengt, werd in het Hof een werkgroep opgericht, wat geleid heeft tot een nota met diverse voorstellen om de toestroom van voorzieningen te beheersen. Deze nota werd aan de minister van Justitie bezorgd op 13 februari 2012³.

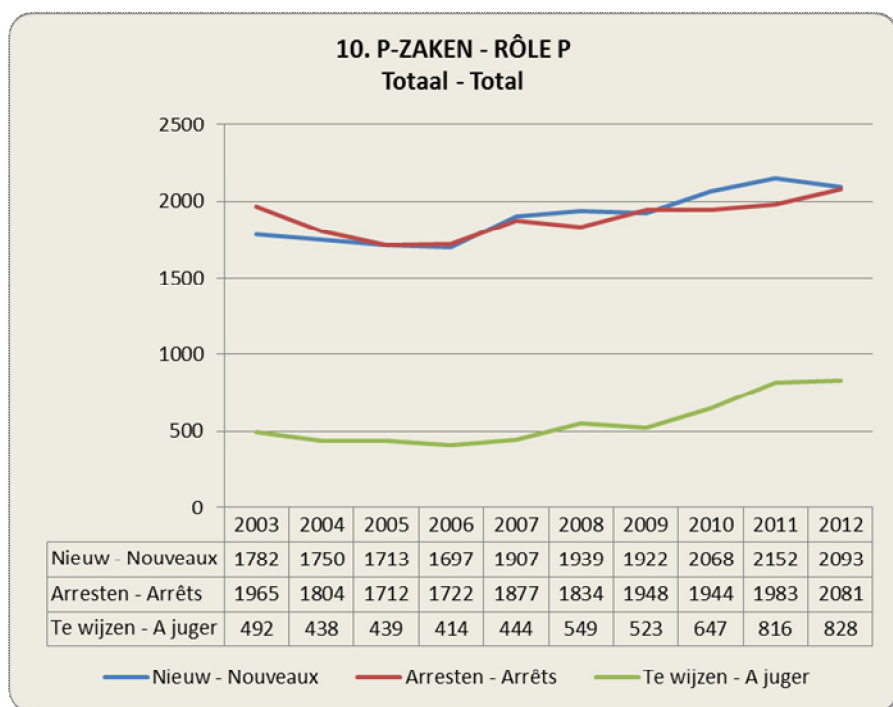
De voorstellen die op dit moment worden besproken, zijn intussen geëvolueerd: ze stemmen niet meer helemaal overeen met deze die in de voormelde nota werden geformuleerd.

Zo wordt wel nog vastgehouden aan de interventie van een advocaat bij de verklaring van instelling van het cassatieberoep en bij het opstellen van de middelen,

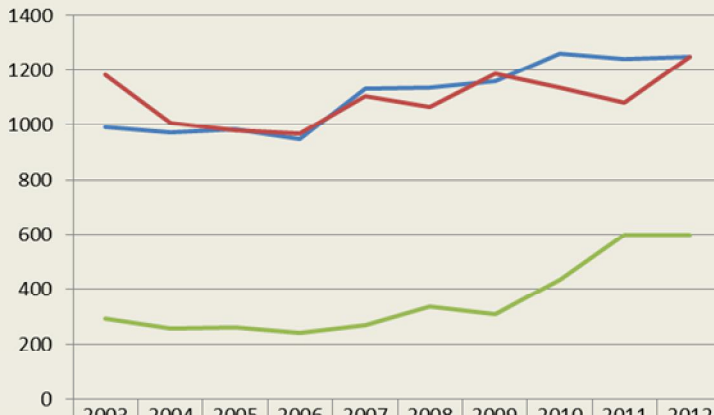
³ Zie hoger, p. 88 onder “Strafrecht”.

maar de behandeling van de cassatieberoepen die klaarblijkelijk ontoelaatbaar of ongegrond zijn, zou niet meer worden toevertrouwd aan een kamer met beperkte samenstelling. Daarvoor zou een procedure van niet-toelaatbaarheid in het leven worden geroepen, waarbij de afdelingsvoorzitter bij beschikking zou beslissen. Er zou ook een mechanisme worden gecreëerd waarbij het gehele pallet van nietigheden wordt bestreken, niet om dit contentieux af te schaffen maar om te zorgen voor een betere identificatie van de rechter die hiervan kennis moet nemen. Verder wordt gesnoeid in artikel 416, tweede lid, Sv. door verscheidene uitzonderingen op de klassieke regel van de uitgestelde voorziening weg te laten. De termijn voor het neerleggen van een memorie van antwoord zou op twee maanden vanaf de verklaring van voorziening in cassatie worden gebracht. Tevens zou het tegensprekelijke karakter van de procedure worden verwijderd.

Evenwel is de idee om het cassatieberoep te verbieden in geval van een veroordeling tot een boete van minder dan 250 Euro verlaten, alsook deze om, op straffe van nietigheid, een met redenen omklede voorziening te eisen. Er werd ook afgezien van het voorstel om het Hof toe te laten slechts te antwoorden op juridisch interessante middelen.

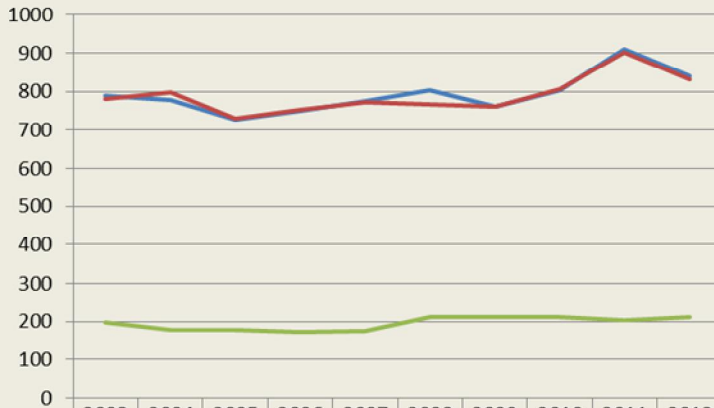
11. P-ZAKEN - RÔLE P
Nederlandse taalrol - Rôle néerlandais

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nieuw - Nouveaux	992	972	984	947	1132	1135	1160	1264	1242	1252
Arresten - Arrêts	1185	1006	981	968	1104	1067	1187	1138	1081	1249
Te wijzen - A juger	293	259	262	241	269	337	310	436	597	600

— Nieuw - Nouveaux — Arresten - Arrêts — Te wijzen - A juger

12. P-ZAKEN - RÔLE P
Franse taalrol - Rôle français

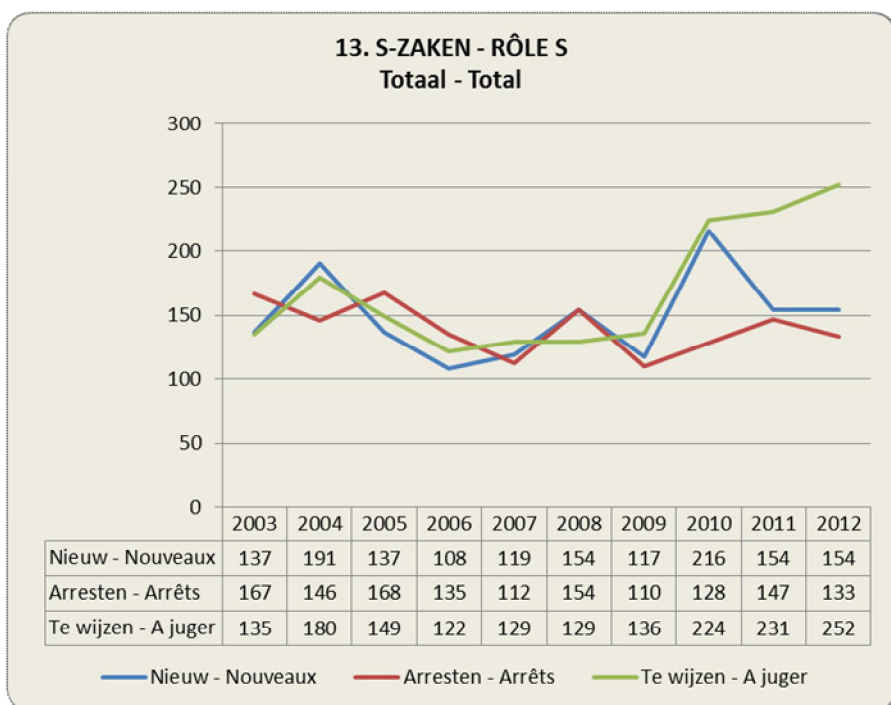
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nieuw - Nouveaux	790	778	729	750	775	804	762	804	910	841
Arresten - Arrêts	780	798	731	754	773	767	761	806	902	832
Te wijzen - A juger	199	179	177	173	175	212	213	211	203	212

— Nieuw - Nouveaux — Arresten - Arrêts — Te wijzen - A juger

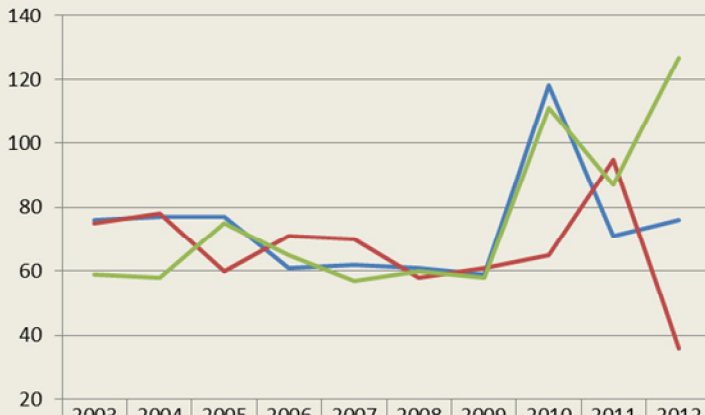
S-zaken

Volgens de wet worden dergelijke zaken behandeld door de derde kamer van het Hof. De wet bepaalt eveneens dat een aantal leden van het Hof blijk moeten geven van specifieke ervaring in sociale zaken.

In deze materie bleef het aantal nieuwe zaken constant. Het aantal arresten eveneens. De gemiddelde doorlooptijd is lichtjes gestegen. De oorzaak van de lichte achteruitgang van het aantal behandelde sociale zaken aan Nederlandstalige kant werd hiervoor reeds toegelicht. Volledigheidshalve wordt nog vermeld dat deze kamer naast de sociale zaken ook een aantal C-en F-zaken heeft behandeld.

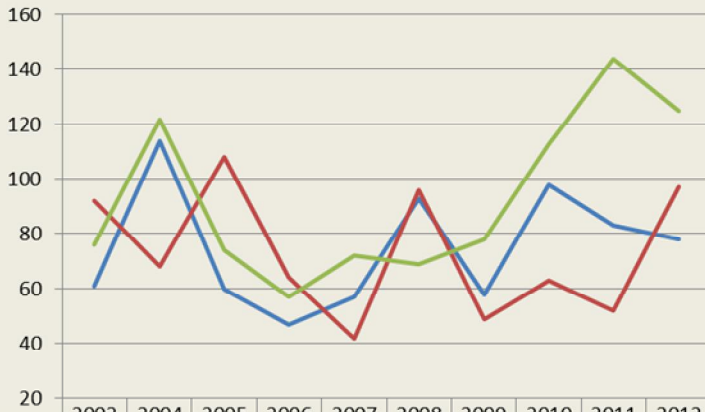
14. S-ZAKEN - RÔLE S
Nederlandse taalrol - Rôle néerlandais

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nieuw - Nouveaux	76	77	77	61	62	61	59	118	71	76
Arresten - Arrêts	75	78	60	71	70	58	61	65	95	36
Te wijzen - A juger	59	58	75	65	57	60	58	111	87	127

— Nieuw - Nouveaux — Arresten - Arrêts — Te wijzen - A juger

15. S-ZAKEN - RÔLE S
Franse taalrol - Rôle français

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nieuw - Nouveaux	61	114	60	47	57	93	58	98	83	78
Arresten - Arrêts	92	68	108	64	42	96	49	63	52	97
Te wijzen - A juger	76	122	74	57	72	69	78	113	144	125

— Nieuw - Nouveaux — Arresten - Arrêts — Te wijzen - A juger

G-zaken

Het aantal aanvragen tot rechtsbijstand dat de afgelopen jaren een onafgebroken opwaartse trend kende, blijkt te zijn gestabiliseerd. In 2012 werden er 251 verzoeken ingediend, tegenover 276 in 2011 en 295 in 2010, wat een verontrustend record was.

De financiële grens om rechtsbijstand geheel of gedeeltelijk toe te kennen, is ruim gemeten zodat een stijgend aantal rechtsonderhorigen hierop een beroep doet. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de studie hierover die in het jaarverslag van 2010 is opgenomen en naar de webstek van het Hof.

Ongeveer een derde van de verzoeken leidt, al dan niet na een onderzoek door een advocaat bij het Hof van Cassatie, tot de toekenning van rechtsbijstand. Het relatief grote aantal aanvragen legt wel een aanzienlijke last op de balie, die deze dienst kosteloos verleent. Deze bijstand wordt vaak gevraagd: in het afgelopen jaar werd het advies van een advocaat bij het Hof 19 maal gevraagd voor een memorie van antwoord en 138 maal voor het opstellen van een voorziening in cassatie. De vraag rijst of de huidige toestand onverkort kan worden behouden en of toch niet moet worden voorzien in een gedeeltelijke rechtsbijstand in bepaalde gevallen.

	2008	2009	2010	2011	2012
Afgewezen aanvragen zonder advies van een advocaat bij het Hof	49	59	81	98	72
Afgewezen aanvragen na advies van een advocaat bij het Hof	106	122	96	113	86
Totaal der beslissingen waarbij de rechtsbijstand wordt verworpen	155	181	177	211	158
Toegewezen aanvragen zonder advies van een advocaat bij het Hof om te antwoorden of beperkt tot de kosten	20	20	17	18	23
Toegewezen aanvragen na advies van een advocaat bij het Hof	60	46	55	48	52
Totaal der beslissingen waarbij de rechtsbijstand wordt toegekend	80	66	72	66	75
Afstanden	6	2	2	0	3
Totaal der gewezen beslissingen	241	249	251	277	236
Nieuwe aanvragen	248	264	295	276	251

Bijzondere procedures

Er werden in 2012 25 arresten geveld en 21 verzoeken ingediend tot onttrekking van de zaak aan de rechter. Hierbij horen de 3 verzoeken tot onttrekking van de zaak aan de rechter die verzuimd heeft zes maanden lang een beslissing uit te spreken. De klassieke onttrekkingen op grond van gewettigde verdenking vertegenwoordigen dit jaar de meerderheid (17). Een dergelijk verzoek kan het Hof na de inleiding manifest onontvankelijk verklaren. Het Hof kan aan de verzoeker zelfs een boete opleggen.

Er zijn geen zaken behandeld door de algemene vergadering van het Hof of in verenigde kamers.

Resultaat van de cassatieberoepen

Cassatie in het algemeen

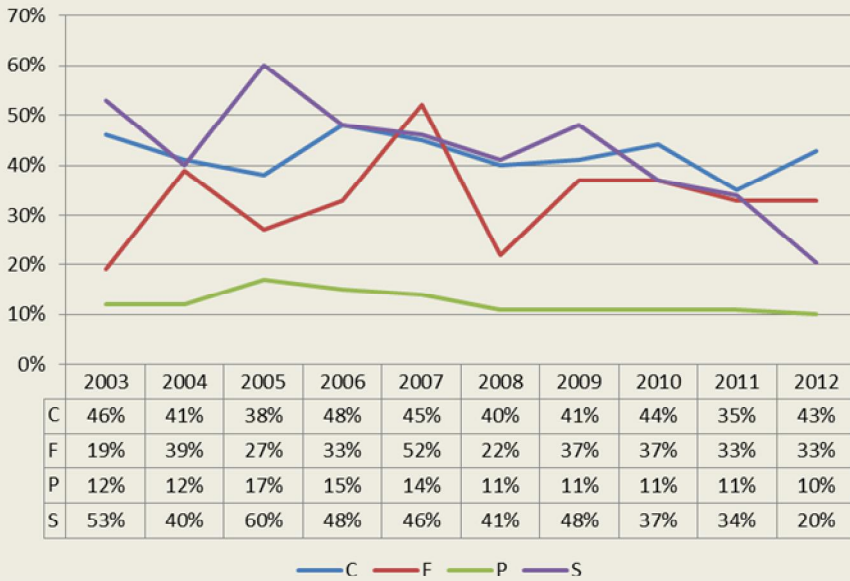
Het aantal cassatieberoepen dat leidt tot cassatie is zeer uiteenlopend. Veel hangt af van de materie waarin cassatieberoep is ingesteld en dus ook van de vraag of de bijstand van een advocaat bij het Hof van Cassatie, van een advocaat of van een advocaat met een bepaalde anciënniteit vereist is.

In civiele zaken, waarin de bijstand van een advocaat bij het Hof van Cassatie in beginsel verplicht is, bedraagt het aantal ‘geslaagde’ cassatieberoepen 43% wat neerkomt op een stijging die zowel aan Nederlandstalige als aan Franstalige kant valt te noteren. Voor de Franstalige zaken liggen de slaagkansen van een procedure thans op nagenoeg de helft.

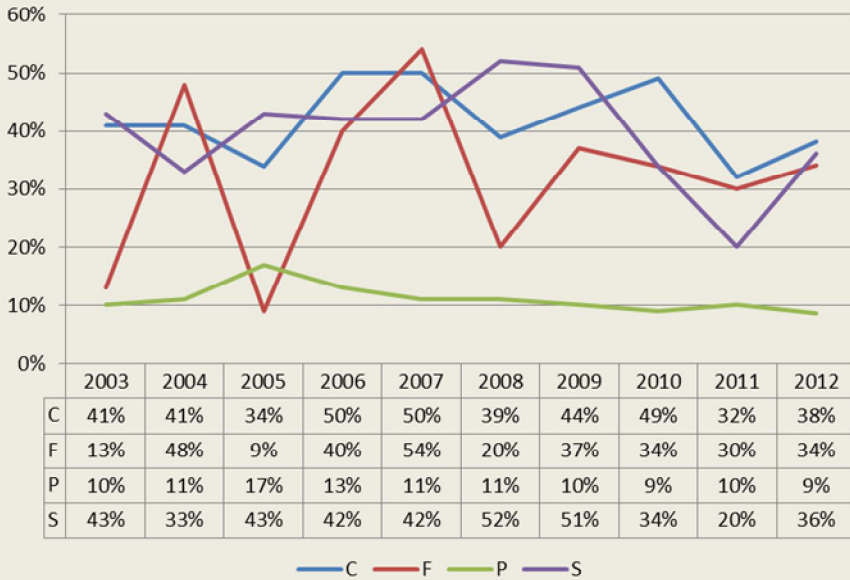
In strafzaken is het aantal vernietigingen opnieuw laag: ongeveer 10%. In die zaken zijn geen filters ingebouwd, in die zin dat de kostprijs voor de partijen geen drempel kan zijn en dat de bijstand van een advocaat bij het Hof niet vereist is.

In fiscale zaken waar behalve voor zaken ingeleid door de minister van Financiën de bijstand van een advocaat noodzakelijk is, bedraagt het cassatiepercentage 33%. Dit percentage blijft de jongste jaren vrij constant.

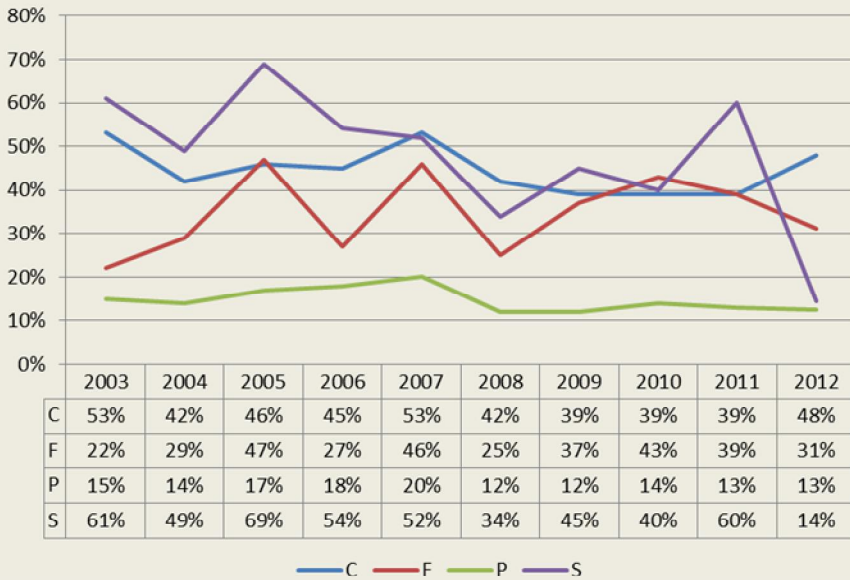
16. CASSATIES - CASSATION Totaal - Total

17. CASSATIES - CASSATION Nederlandse taalrol - Rôle néerlandais

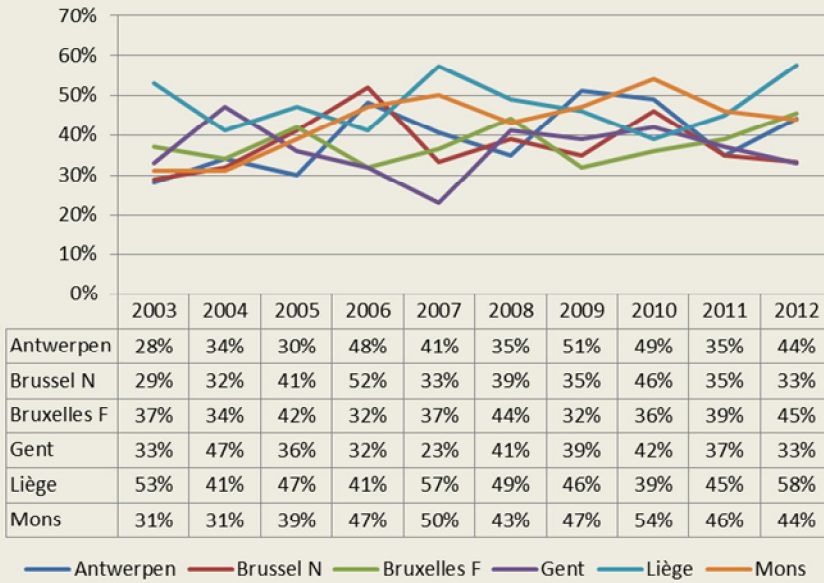
18. CASSATIES - CASSATION
Frans taalrol - Rôle français

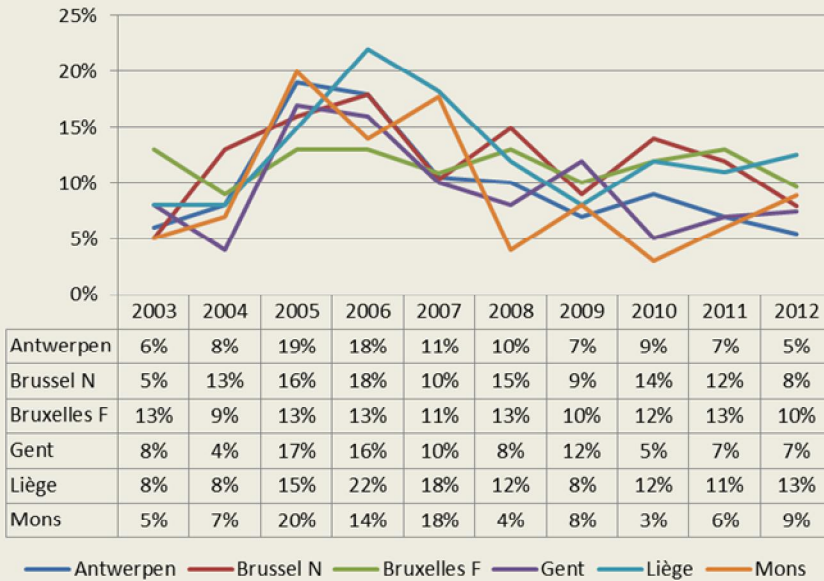
Cassaties per ressort

De gegevens betreffende de cassaties per ressort moeten met de nodige omzichtigheid worden behandeld. Deze cijfers zijn ook trendgevoelig. Wanneer het aantal zaken waartegen een cassatieberoep wordt ingesteld in een bepaalde materie laag is, is de kans op extreme cijfers ook hoog, in de ene of andere zin. Dit kan statistisch een verkeerd of ongenueanceerd beeld opleveren. Het behoort toe aan de hoven van beroep om deze cijfers te evalueren.

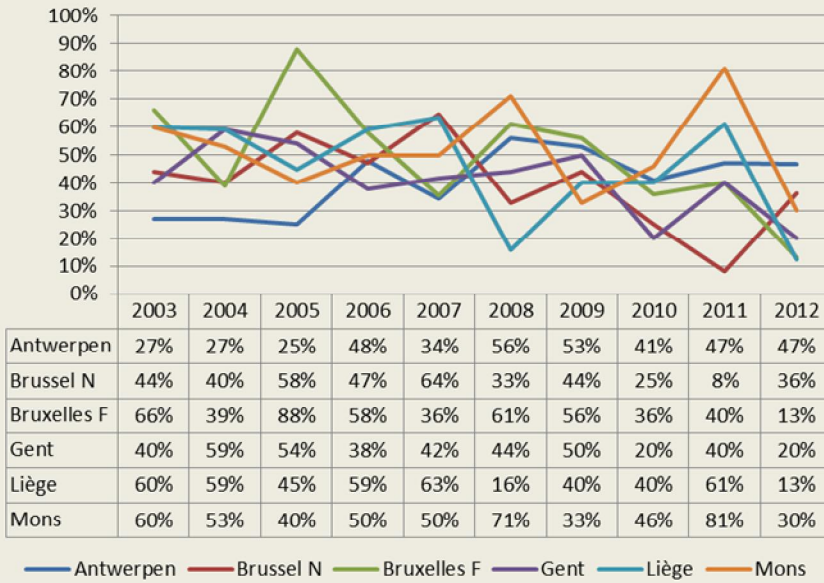
19. CASSATIES - CASSATION C-zaken - Affaires C

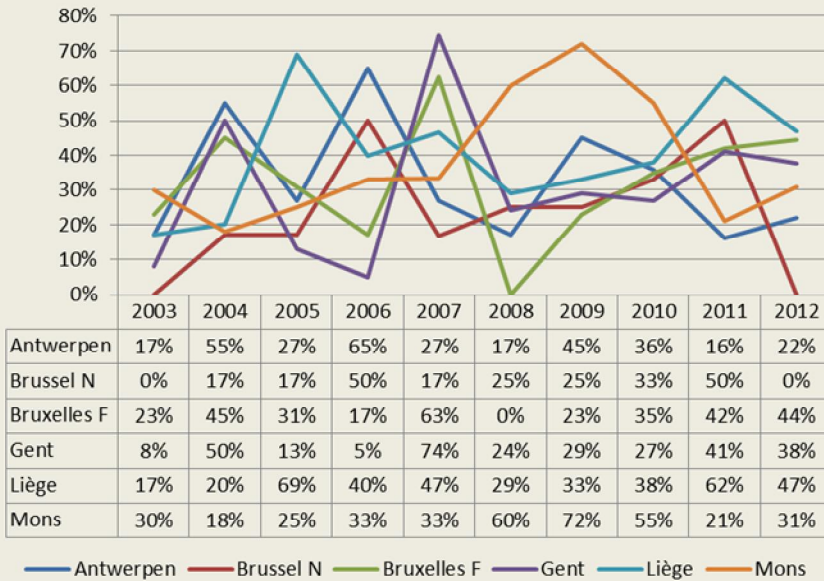
20. CASSATIES - CASSATION P-zaken - Affaires P

21. CASSATIES - CASSATION S-zaken - Affaires S

22. CASSATIES - CASSATION F-zaken - Affaires F

Conclusie

De algemene conclusie is dat het Hof van Cassatie globaal genomen de kwantitatieve problemen onder controle heeft. De instroom van het aantal nieuwe zaken kende een geringe daling, terwijl het aantal uitgesproken arresten op peil bleef.

De hoofduitdaging van het Hof bevindt zich niet zozeer op het vlak van de doorlooptijd, die enkel nog marginaal kan worden verbeterd en die in feite, zeker in vergelijking met de buurlanden, bevredigend is. De uitdaging is een kwalitatieve uitdaging: aan de burgers en aan de gemeenschap goede, doordachte en pedagogische beslissingen aanreiken. Vanuit dat oogpunt blijft het grote aantal te behandelen zaken echter wel een blijvende zorg.

Vooraf in strafzaken dient nagedacht te worden over het beheersbaar maken van de instroom. Het aantal nieuwe zaken blijft ieder jaar stijgen terwijl het aantal succesvolle cassatieberoepen slechts rond de 10% schommelt.

Bijlage – Organigram en samenstelling van het Hof van Cassatie en het openbaar ministerie

Organigram en samenstelling van de zetel op 31 december 2012

Organigram

1 eerste voorzitter (N)

1 voorzitter (F)

6 afdelingsvoorzitters (3N en 3F)

22 raadsheren (11F en 11N)

hetzij in totaal 30 magistraten

Onder de magistraten van de zetel hebben 11 leden het wettelijk bewijs geleverd van de kennis van de andere landstaal; één lid levert het bewijs van de kennis van de Duitse taal.

Samenstelling

Algemene leiding: eerste voorzitter E. Goethals

EERSTE KAMER

Leiding: eerste voorzitter E. Goethals

FRANSE AFDELING

voorzitter

C. Storck

afdelingsvoorzitter

A. Fettweis

raadsheren

D. Batselé

M. Regout

A. Simon

G. Steffens

M. Delange

M. Lemal

N.

NEDERLANDSE AFDELING

afdelingsvoorzitters

E. Dirix

E. Stassijns

raadsheren

B. Deconinck

A. Smetryns

K. Mestdagh

G. Jocqué

B. Wylleman

plaatsvervangers
afdelingsvoorzitter J. de Codt
raadsheren B. Dejemeppe
P. Cornelis
F. Roggen

plaatsvervangers
afdelingsvoorzitters A. Fettweis
P. Maffei
raadsheren B. Dejemeppe
F. Van Volsem
A. Bloch
A. Lievens
E. Francis

TWEEDE KAMER

Leiding: afdelingsvoorzitter J. de Codt

FRANSE AFDELING

afdelingsvoorzitters J. de Codt
F. Close
raadsheren B. Dejemeppe
P. Cornelis
G. Steffens
F. Roggen
N

NEDERLANDSE AFDELING

afdelingsvoorzitter P. Maffei
raadsheren L. Van hoogenbemt
G. Jocqué
F. Van Volsem
A. Bloch
P. Hoet
A. Lievens
E. Francis

plaatsvervangers
afdelingsvoorzitter A. Fettweis
raadsheren M. Regout
A. Simon
M. Lemal

plaatsvervangers
afdelingsvoorzitter E. Stassijns
raadsheren B. Deconinck
A. Smetryns
K. Mestdagh
N.

DERDE KAMER

Leiding: voorzitter C. Storck

FRANSE AFDELING

voorzitter C. Storck
afdelingsvoorzitter A. Fettweis
raadsheren D. Batselé
M. Regout
A. Simon
M. Delange
M. Lemal
N.

plaatsvervangers

raadsheer G. Steffens

NEDERLANDSE AFDELING

afdelingsvoorzitters E. Dirix
E. Stassijns
raadsheren B. Deconinck
A. Smetryns
K. Mestdagh
A. Lievens
B. Wylleman

plaatsvervangers

raadsheren L. Van
hoogenbemt
G. Jocqué
M. Delange
P. Hoet

BUREAU VOOR RECHTSBIJSTAND

Voorzitter: afdelingsvoorzitter F. Close

Plaatsvervangende voorzitters:

afdelingsvoorzitters A. Fettweis en P. Maffei

raadsheer A. Smetryns

Organigram en samenstelling van het openbaar ministerie op 31 december 2012

Organigram

1 procureur-generaal (F)

1 eerste advocaat-generaal (N)

11 advocaten-generaal (6N en 5F)

3 advocaten-generaal met opdracht (2N en 1F), onder wie twee part-time

d.i. een totaal van 16 magistraten; één onder hen werd (voltijds) als bureaulid van de Hoge Raad voor de Justitie aangewezen.

Onder de magistraten van het parket hebben 6 leden het bewijs geleverd van de kennis van de andere landstaal; één lid leverde het bewijs van de kennis van de Duitse taal.

De dienst van de zittingen werd, in principe, als volgt onder de magistraten van het parket verdeeld:

Eerste kamer (burgerlijke zaken, handelszaken en fiscale zaken)

Nederlandstalige afdeling: de procureur-generaal en drie advocaten-generaal, onder wie één met opdracht

Franstalige afdeling: de procureur-generaal en drie advocaten-generaal

Tweede kamer (strafzaken)

Nederlandstalige afdeling: de eerste advocaat-generaal en drie advocaten-generaal, onder wie één met opdracht

Franstalige afdeling: de procureur-generaal en drie advocaten-generaal, onder wie één met opdracht

Derde kamer (sociale zaken en, soms, burgerlijke en fiscale zaken)

Nederlandstalige afdeling: vier advocaten-generaal, onder wie één met opdracht

Franstalige afdeling: de procureur-generaal en twee advocaten-generaal, onder wie één met opdracht

Tuchtzaken:

Nederlandstalige afdeling: de procureur-generaal, de eerste advocaat-generaal en twee advocaten-generaal

Franstalige afdeling: de procureur-generaal en twee advocaten-generaal

In voorkomend geval worden die magistraten vervangen door een door de procureur-generaal aangewezen lid van het parket of worden de zaken over een bepaalde materie verdeeld onder de advocaten-generaal van een andere kamer.

Rechtsbijstand (N en F): twee advocaten-generaal, onder wie één met opdracht

Samenstelling

Procureur-generaal: J.-F. Leclercq

Eerste advocaat-generaal: P. Duinslaeger

Advocaten-generaal:

M. De Swaef

A. Henkes

R. Loop

T. Werquin

M. Timperman

D. Thijs

D. Vandermeersch

J.-M. Genicot

C. Vandewal

R. Mortier (voltijds aangewezen bureaulid van de Hoge Raad voor de Justitie)

A. Van Ingelgem (gedelegeerd)

M. Palumbo (deeltijds gedelegeerd)

H. Vanderlinden (deeltijds gedelegeerd)

Referendarissen

Er zijn tien Nederlandstalige en vijf Franstalige referendarissen.

A. Bossuyt

V. Vanovermeire

G. Van Haegenborgh

I. Boone

M. Traest

D. Patart

G.-F. Raneri

P. Lecroart (verlof zonder wedde)

S. Lierman (verlof zonder wedde)

B. Vanermen

F. Louckx

M. Vanputten

F. Parrein

A. Meulder

N. Schmitz

Magistraten met opdracht

E. Van Dooren, toegevoegd rechter voor het rechtsgebied van het hof van beroep te Antwerpen

D. Ryckx, raadsheer in het arbeidshof te Brussel

J. Bourlet, rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen

S. Berneman, raadsheer in het hof van beroep te Antwerpen

J.F. Neven, raadsheer in het arbeidshof te Brussel

A. T'Kint, toegevoegd rechter voor het rechtsgebied van het hof van beroep te Bergen

F. Blockx, toegevoegd rechter voor het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Antwerpen

N.

Contractueel jurist

N. Fina Nsundi

Griffiers

Organigram en samenstelling van de griffie op 31 december 2012

Personeelsbestand

Wettelijk kader

1 hoofdgriffier

1 griffier-hoofd van dienst

11 griffiers

18 assistenten (acht vacant)

11 medewerkers (twee vacant)

Buiten kader

- 1 griffier (afgevaardigd door de militaire rechtscolleges)
- 1 deskundige gebouwenbeheerder
- 2 medewerkers (chauffeurs van de eerste voorzitter)
- 16 contractuele medewerkers (twee vacant)
- 4 contractuele medewerkers (arbeiders gebouwenbeheer)
- 2 contractuele medewerkers (onthaal)
- 3 contractuele medewerkers (Rosetta)
- 11 contractuele medewerkers Toezicht en Beheer

Tijdelijk afwezig

- 2 assistenten en 1 medewerker

Verdeling van de personeelsleden per dienst: reële bezetting

Algemene leiding

- 1 hoofdgriffier
- 1 griffier hoofd van dienst
- 2 contractuele medewerkers

Griffie

- (1) Beheer rollen-dossiers
 - 2 griffiers
 - 4 medewerkers
- (2) Dienst boekhouding (briefwisseling, afleveren expedities, kopies enz.)
 - 1 medewerker
- (3) Dienst zittingen
 - 8 griffiers (onder wie één afgevaardigd)
 - 2 assistenten
 - 8 medewerkers
- (4) Dienst uitgave *Arresten van Cassatie* en Dienst Toezicht
 - 2 medewerkers
- (5) Dienst beheer informaticasysteem
 - 1 assistent

(6) Secretariaat van de eerste voorzitter en de voorzitter

2 griffiers (kabinetssecretaris)

2 assistenten

1 medewerker

(7) Dienst documentatie

3 assistenten

1 medewerker

(8) Dienst expeditie en verdeling externe en interne post, zittingen

3 medewerkers

(9) Dienst beheer gerechtsgebouwen

1 deskundige gebouwenbeheerder

1 assistent

2 medewerkers

4 medewerkers arbeiders

(10) Dienst onthaal gerechtsgebouw

4 medewerkers

(11) Chauffeurs eerste voorzitter

2 medewerkers

(12) Dienst beheer en toezicht

11 medewerkers

Samenstelling

Hoofdgriffier: C. Van der Kelen

Griffier-hoofd van dienst: K. Merckx

Griffiers:

A. Clément

F. Adriaensen

Ph. Van Geem

V. Kosynsky (afgevaardigd)

F. Gobert

J. Pafenols

P. De Wadripont

T. Fenaux
K. Van Den Bossche
A. Marcelis
V. Van de Sijpe
L. Body

Secretariaat van het parket

Organigram

1 hoofdsecretaris (F)
1 secretaris-hoofd van dienst (N)
5 secretarissen (3F en 2N), waarvan één gedelegeerd
1 deskundige documentatiebeheer
4 assistenten (3N en 1F)
5 medewerkers (4N en 1F)
1 technisch gerechtelijk assistent (N)
3 contractuele medewerkers (2F en 1N)

Samenstelling

Hoofdsecretaris: E. Ruytenbeek
Secretaris-hoofd van dienst: N. Van den Broeck
Secretarissen:
V. Dumoulin
J. Cornet
P. Peters
J. Wyns
I. Neckebroeck (gedelegeerd)

Secretariaat van de Eerste Voorzitter

Kabinetssecretaris-griffier: A. Clément
Griffier: A. Marcelis
Assistenten: S. Samyn
N. Tielemans
Medewerksters: E. De Rouck

Dienst overeenstemming der teksten en documentatiedienst

11 attachés (statutair) zijn verbonden aan deze dienst die onder het gezamenlijke gezag en leiding staat van de Eerste Voorzitter en de Procureur-generaal.

Dienst overeenstemming der teksten

Directeurs: L. Vande Velde
M. Kindt
A.-F. Latteur
Eerste attachés: D. Huys
S. De Wilde
Attachés: V. Bonaventure
H. Giraldo
M. Maillard
A. Brouillard
B. De Luyck

Documentatiedienst

Assistenten: B. Docquier
Ch. Dubuisson
M. Michelot
Medewerkster: A.-M. Erauw

Bibliotheek

Deskundige documentatiebeheer: M. Mertens